

34 2315
ΒΟΗΘΗΤΙΚΑ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ—3

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ

ΓΙΑ ΤΗΝ Ε' ΤΑΞΗ

ΥΠΟ

Θ. ΑΝΤΩΝΟΠΟΥΛΟΥ, Β. ΠΑΠΑΕΥΘΥΜΙΟΥ,
Γ. ΣΑΝΤΙΚΟΥ & ΧΡ. ΣΟΥΛΙΩΤΗ

ΣΧΟΛΙΚΟΣ ΚΛΑΔΟΣ "ΑΕΤΟΥ," & "ΦΟΙΒΟΥ,"
ΑΘΗΝΑΙ ♦ ΑΠΟΛΛΩΝΟΣ 35 ♦ 1949

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ
ΙΣΤΟΡΙΑ

ΒΟΗΘΗΤΙΚΑ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ—3

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ

ΓΙΑ ΤΗΝ Ε' ΤΑΞΗ

ΥΠΟ

Θ. ΑΝΤΩΝΟΠΟΥΛΟΥ, Β. ΠΑΠΑΕΥΘΥΜΙΟΥ,
Γ. ΣΑΝΤΙΚΟΥ & ΧΡ. ΣΟΥΛΙΩΤΗ

ΣΧΟΛΙΚΟΣ ΚΛΑΔΟΣ "ΑΕΤΟΥ" & "ΦΟΙΒΟΥ" • 1949

ΒΟΗΘΗΤΙΚΑ ΑΝΘΡΩΠΝΟΥ ΕΧΘΕΙΟΥ

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ

ΠΡΩΤΗ ΕΚΔΟΣΗ

1910

Ε. ΑΝΤΩΝΟΠΟΥΛΟΥ & ΠΑΠΑΕΥΘΥΜΙΟΥ
Ε. ΤΑΝΤΙΚΟΥ & ΧΡ. ΕΥΛΑΧΙΟΥ

ΕΚΔΟΣΗ ΚΑΛΩΣ ΕΛΘΟΥΣΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Τῇ ζωῇ τοῦ Κυρίου ὑμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, τὸ ἔργο του, τὴ διδασκαλία, τὰ πάθη, τὴν ἀνάστασι καὶ τὴν ἀνάληψί του στοὺς οὐρανοὺς, τὰ εἶδαμε στὸ βιβλίο τῆς Καινῆς Διαθήκης.

Ἐκεῖ εἶδαμε ὅτι ὁ Χριστὸς ἀναλήφθηκε στοὺς οὐρανοὺς, παράγγειλε στοὺς μαθητὰς του νὰ μὴ φύγουν ἀπὸ τὴν Ἱερουσαλήμ, ἀλλὰ νὰ περιμένουν τὸ Ἅγιο Πνεῦμα, πὺν θὰ τοὺς φωτίσῃ καὶ θὰ τοὺς δώσῃ τὴ δύναμι νὰ διδάξουν στοὺς ἀνθρώπους τὴ διδασκαλία τοῦ Χριστοῦ. Ἔτσι καὶ ἔγινε. Δέκα ἡμέρες μετὰ τὴν ἀνάληψι ἔγινε ἡ ἐπιφοίτησι τοῦ Ἁγίου πνεύματος καὶ ἀπὸ τὴν ἡμέρα αὕτῃ οἱ μαθηταὶ του ἄρχισαν νὰ διδάσκουν. Τρεῖς χιλιάδες ἄνθρωποι πίστεψαν τὴν ἴδια μέρα στὸ Χριστό, βαπτίσθηκαν καὶ ἔτσι ἔγινε ἡ πρώτη Χριστιανικὴ Ἐκκλησία. Ἀπὸ τὴν ἡμέρα αὕτῃ ἀρχίζει καὶ ἡ ἱστορία τῆς Χριστιανικῆς Ἐκκλησίας. Τὸ βιβλίο πὺν περιλαμβάνει τὴν ἱστορία τῆς Χριστιανικῆς Ἐκκλησίας λέγεται **Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία** καὶ μᾶς περιγράφει πὺς ἰδρῦθηκε καὶ διαδόθηκε ἡ Χριστιανικὴ Ἐκκλησία, ποιά ἐμπόδια συνήνητησε καὶ σὲ ποῖο σημεῖο βρίσκεται σήμερα. Ἐπίσης μᾶς ἀναφέρει τὴ ζωὴ καὶ τὰ μαρτύρια τῶν ἁγίων ἀνδρῶν πὺν διέδωσαν καὶ ἐπέβαλαν τὴν Χριστιανικὴ Θρησκεία. Δηλαδὴ ἡ Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία εἶναι ἱστορία τῆς Χριστιανικῆς Ἐκκλησίας ἀπὸ τὴ στιγμή τῆς ἀναλήψεως τοῦ Χριστοῦ μέχρι σήμερα.

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

ΤΟ ΑΓΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ ΣΤΟΥΣ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥΣ

1. Ἡ ἑορτὴ τῆς Πεντηκοστῆς.

Πενήντα ἡμέρες ὕστερα ἀπὸ τὴν Ἀνάληψί του ὁ Χριστὸς ἔστειλε τὸ Ἅγιο Πνεῦμα στοὺς Ἀποστόλους, ποὺ κάθισε σὰν γλώσσες πύρινες στὰ κεφάλια τους. Ἀπὸ τότε οἱ Ἀπόστολοι ἄρχισαν νὰ μιλοῦν καὶ νὰ διδάσκουν σ' ὅλες τὶς γλώσσες.

Ὅπως μᾶς διδάσκουν τὰ ἱερὰ Εὐαγγέλια, ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς, ὕστερα ἀπὸ τὴν ἀνάστασί του, παρουσιαζόταν τακτικώτατα στοὺς ἀγαπημένους του μαθητὰς σαράντα ἡμέρες καὶ τοὺς ἔδινε θάρρος, λέγοντας, ὅτι θὰ εἶναι πάντοτε μαζί τους καὶ τοὺς προέλεγε, ὅτι ἡ διδασκαλία του θὰ διαδοθῇ ἀπ' αὐτοὺς σ' ὅλοκληρο τὸν κόσμον. Ὁ Ἰησοῦς, λίγο πρὶν ἀναληφθῇ στοὺς οὐρανοὺς, εἶχε πῇ στοὺς μαθητὰς του νὰ μὴν ἀπομακρυνθοῦν ἀπὸ τὴν πόλι τῆς Ἱερουσαλὴμ, γιατί θὰ τοὺς στείλῃ τὸ Ἅγιο Πνεῦμα, ποὺ θὰ τοὺς φωτίσῃ καὶ θὰ τοὺς δυναμώσῃ νὰ φέρουν σὲ τέλος τὸ μεγάλο καὶ θεῖο ἀποστολικὸ τους ἔργο. Οἱ μαθηταὶ του, πιστοὶ στοὺς λόγους του, ἔμειναν στὰ Ἱεροσόλυμα, περιμένοντας νὰ τοὺς στείλῃ τὸ Ἅγιο Πνεῦμα. Πράγματι πενήντα ἡμέρες μετὰ τὸ Πάσχα οἱ Ἰουδαῖοι γιορτάζουν τὴν Πεντηκοστή. Τὴν ἡμέρα αὕτῃ εἶχαν συνήθεια νὰ συγκεντρώνωνται στὸ ναὸ τοῦ Σολομῶντος καὶ νὰ προσφέρουν θυσίες, εὐχαριστώντας τὸ Θεὸ γιὰ τὰ διάφορα ἀγαθὰ, ποὺ τοὺς ἔδωκε.

Τὴν ἡμέρα αὕτῃ οἱ μαθηταὶ εὐρίσκονταν στὸ ὑπερῶο ἐνὸς σπιτιοῦ κλεισμένοι καὶ δὲν ἔβγαιναν ἔξω, γιατί ἐφοβοῦνταν τοὺς Γραμματεῖς καὶ Φαρισαίους, ποὺ τοὺς κυνηγοῦσαν.

Ἐκεῖ σκέφθηκαν νὰ ἐκλέξουν ἓναν ἀπὸ τοὺς κρυφοὺς μαθητὰς τοῦ Ἰησοῦ σὲ ἀντικατάστασι τοῦ Ἰούδα τοῦ Ἰσκαριώτου. Ἐτσι, ἀφοῦ πρῶτα προσευχήθηκαν, ἔπειτα ἔβαλαν κλῆρο

καὶ ὁ κλῆρος ἔπεσε στὸν Ματθαῖα, ποὺ ἀπὸ τὴ στιγμὴ ἐκείνη πῆρε τὴ θέσι τοῦ προδότη Ἰούδα.

Ἐνῶ ἔτσι ἦταν συγκεντρωμένοι, ξαφνικὰ σύριγμα δυνατὸ ἀπὸ τὸν ἄερα ἀκούστηκε, ἀνοιξαν οἱ οὐρανοὶ καὶ φωτεινὲς λάμπεις κατέβηκαν σὰν πύρινες γλῶσσες καὶ κάθισαν στὰ κεφάλαια τῶν μαθητῶν τοῦ Κυρίου.

Ἦταν τὸ Ἅγιο Πνεῦμα, ποὺ εἶχε ὑποσχεθῇ νὰ τοὺς στείλῃ ὁ Χριστὸς καὶ ἀπὸ τὴν ὥρα ἐκείνη τοὺς ἔκαμε σοφοὺς. Ἐμαθαν ἀμέσως ὅλες τὶς γλῶσσες τοῦ κόσμου. Οἱ ἀγράμματοι ψαράδες ἔγιναν ἀμέσως οἱ σοφοὶ τῆς γῆς. Μὰ τὴν ὀρμητικὴ πνοὴ τοῦ ἀνέμου καὶ τὶς πύρινες γλῶσσες ἀντελήφθηκαν ὅλοι οἱ κάτοικοι τῆς Ἱερουσαλὴμ καὶ ἔτρεξαν πρὸς τὸ σπίτι, ὅπου ἦταν οἱ Ἀπόστολοι, γιὰ νὰ μάθουν τί συνέβη.

Ἐκεῖ εἶδαν ὀλοζώντανο τὸ θαῦμα τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Οἱ Ἀπόστολοι ἐδίδασκαν σὲ ὅλες τὶς γλῶσσες καὶ ὁ καθένας ἄκουε τὴ διδασκαλίαν στὴ γλῶσσα του.

Πολλοὶ Ἑβραῖοι τότε ρωτοῦσαν ἀναμεταξύ των:—«Αὐτοὶ δὲν εἶναι ἐκεῖνοι οἱ ἀγράμματοι ψαράδες; Πῶς ἔμαθαν τώρα ὅλες τὶς γλῶσσες;» Καὶ ἄλλοι τοὺς διηγούνταν ὅσα εἶδαν καὶ ἄκουσαν, δηλαδὴ γιὰ τὸ μεγάλο θαῦμα ποὺ ἔγινε μὲ τὴν καθοδὸ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Ὑπῆρχαν θέβαια καὶ οἱ ἄπιστοι. Αὐτοὶ δὲν πίστευαν οὔτε σ' ὅσα ἔβλεπαν, οὔτε σ' ὅσα ἄκουαν, οὔτε καὶ σ' ὅσα τοὺς ἔλεγαν. Αὐτοὶ γιὰ νὰ δικαιολογηθοῦν ἔλεγαν μεθυσμένους τοὺς Ἀποστόλους. Οἱ ἄλλοι ὅμως τοὺς ἔλεγαν πῶς οἱ μεθυσμένοι οὔτε τὴ δική τους γλῶσσα μποροῦν νὰ μιλήσουν, παρὰ μόνον τραυλίζουν. Ἐνῶ αὐτοὶ ἔχουν φωτισθῇ ἀπὸ τὸ Θεό, γι' αὐτὸ μιλοῦν καὶ ξένες γλῶσσες καὶ διδάσκουν.

Ἐρωτήσεις.—Γιατί οἱ μαθηταὶ δὲν ἔβγαιναν ἔξω ἀπὸ τὸ σπίτι τῶν Ἱεροσολύμων; Πῶς ἔγινε Ἀπόστολος ὁ Ματθαῖας; Τὸ Ἅγιο Πνεῦμα πῶς κατέβηκε στοὺς Ἀποστόλους καὶ τί τοὺς ἔδωσε; Μὲ τὴν καθοδὸ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος τί ἀποχτήσαν οἱ Ἀπόστολοι;

2. Ἡ πρώτη Χριστιανικὴ Ἐκκλησία.

Στὸν κόσμον, ποὺ μαζεύθηκε στὸ σπίτι τῶν Ἀποστόλων γιὰ νὰ ἰδῇ τὸ θαῦμα, μίλησε ὁ Πέτρος καὶ τοὺς ἐξήγησε πῶς ὁ Χριστὸς τοὺς ἔστειλε τὸ Ἅγιο Πνεῦμα καὶ στὸ τέλος τοὺς συμβούλεψε νὰ μετανοήσουν καὶ νὰ βαπτισθοῦν. Πολλοὶ βαπτίστηκαν· ἔτσι ἔγινε ἡ πρώτη Ἐκκλησία στὴν Ἱερουσαλὴμ.

Ἐνῶ οἱ συγκεντρωμένοι Ἰουδαῖοι συζητοῦσαν γιὰ τὸ

θαύμα καὶ ἦταν σὲ μεγάλη ἀναταραχὴ, γιὰ τὰ ὅσα ἔβλεπαν καὶ ἄκουαν, ὁ Ἀπόστολος Πέτρος ἀπὸ τὸ ὑπερῶο τοῦ σπιτιοῦ ἐκείνου, μὲ δυνατὴ φωνὴ μίλησε σ' ὅλους τοὺς συγκεντρωμένους ἐκείνους Ἑβραίους καὶ τοὺς εἶπε:—«Ἄνδρες Ἰουδαῖοι. Μὴν τὰ χάνετε καὶ μὴν παραξενεύεσθε γιὰ τὰ ὅσα βλέπετε καὶ ἀκούετε, γιὰτὶ ὅλα αὐτὰ εἶναι ἔργο τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Αὐτὸ μὲ τὴν βοή τοῦ ἀνέμου καὶ τὶς πύρινες γλῶσσες κατέβηκε, ὅπως ἀκριβῶς λέει ὁ Προφήτης Ἰωήλ, καὶ μᾶς φωτίσει νὰ μάθωμε ὅλες τὶς γλῶσσες καὶ ὅλη τὴν ἀλήθεια, γιὰ νὰ σᾶς διδάξωμε τὴ διδασκαλίαν τοῦ μεγάλου μας διδασκάλου καὶ παιδιοῦ τοῦ Θεοῦ, τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ποὺ σεῖς τὸν παραδώσατε στὸν Πιλάτο καὶ τὸν ἐσταύρωσε. Ἐκεῖνος ὅμως, σὰν ἀληθινὸς Θεός, ἀφοῦ τάφηκε κι' ὕστερα ἀναστήθηκε, ἦρθε πολλὰς φορὲς μαζί μας, μᾶς ἔδωκε ὁδηγίες καὶ ὕστερα ἀναλήφθηκε στοὺς οὐρανοὺς, ὅπου κάθεται στὰ δεξιὰ τοῦ οὐράνιου Πατέρα του. Καὶ ὅπως μᾶς ὑποσχέθηκε, σήμερα μᾶς ἔστειλε ἀπὸ ἐκεῖ τὸ Ἅγιο Πνεῦμα, ποὺ μᾶς φωτίσει νὰ σᾶς διδάξωμε τὴν ἀλήθειαν τῆς διδασκαλίας του. Δὲν εἶναι δική μας ὁμιλία οἱ λόγοι μας, ἀλλὰ λόγοι αὐτοῦ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Πιστέψτε στὰ λόγια του, ἂν θέλετε νὰ σωθῆτε πραγματικά».

Τότε τὸ πλῆθος ἐκεῖνο τῶν ἀκροατῶν Ἑβραίων ἐρωτοῦν τὸν Πέτρο:—«Τί πρέπει νὰ κάνωμε γιὰ νὰ σωθοῦμε;»—«Μετανοήτε, τοὺς ἀπαντᾷ, καὶ ἐλάτε νὰ βαπτισθῆτε στὸ ὄνομα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ τότε θὰ σωθῆτε καὶ θὰ λάβετε καὶ σεῖς τὴ χάρι καὶ τὸ σωτήριον φῶς τοῦ Ἁγίου Πνεύματος».

Μὲ τὸ ἄκουσμα τῶν λόγων αὐτῶν τοῦ Πέτρου 3.000 Ἑβραῖοι ἔτρεξαν καὶ βαπτίσθηκαν καὶ ἔτσι ἔγινε ἡ πρώτη ἐκκλησία (συγκέντρωσι πολλῶν ἀνθρώπων) ποὺ πίστεψαν στὸν Ἰησοῦ Χριστό, σὰν παιδί τοῦ Θεοῦ καὶ Σωτήρα τοῦ κόσμου.

Ἡ Ἐκκλησία μας, γιὰ ἀνάμνησι τοῦ θαύματος αὐτοῦ, ὥρισε νὰ γιορτάζωμε πενήντα ἡμέρες ὕστερα ἀπὸ τὸ Πάσχα τὴν ἑορτὴ τῆς Πεντηκοστῆς.

Ἑρωτήσεις. Τί εἶπε ὁ Πέτρος στοὺς Ἑβραίους; Πόσοι ἐβαπτίσθηκαν καὶ τί ἔκαμαν; Τί ἔκαμε ἡ Ἐκκλησία μας γιὰ ἀνάμνησι ὅλων αὐτῶν τῶν γεγονότων; Πότε ἐορτάζεται ἡ ἑορτὴ τῆς Πεντηκοστῆς;

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

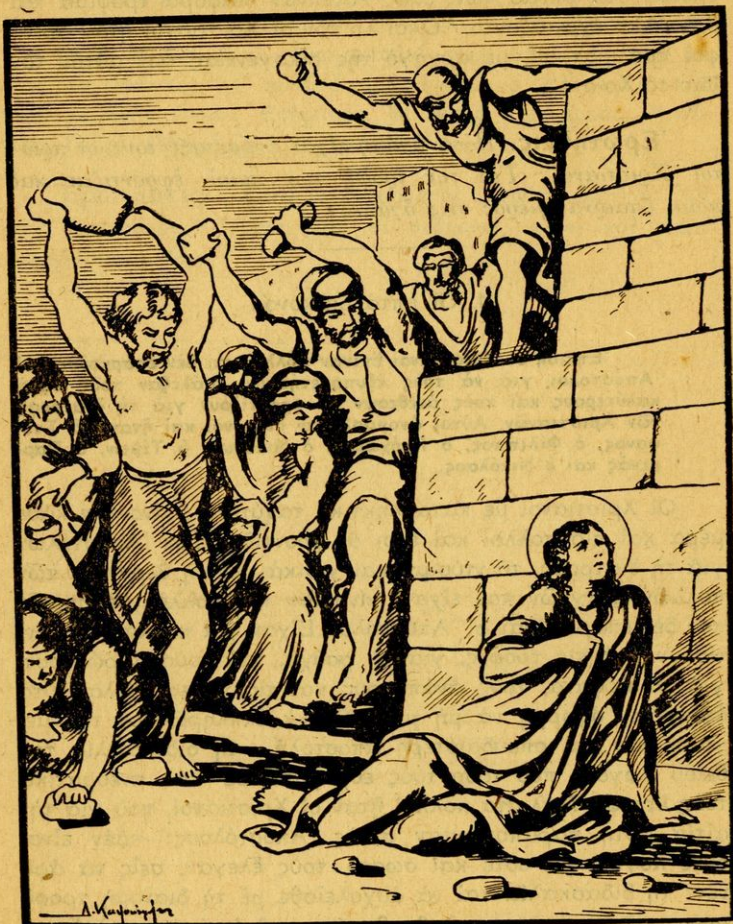
Η ΟΡΓΑΝΩΣΙΣ ΤΩΝ ΠΡΩΤΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΩΝ

3. Οἱ πρῶτοι Χριστιανοί.

Οἱ πρῶτοι Χριστιανοὶ ζοῦσαν μεταξύ των σὰν ἀδέλφια. Τὰ λεπτά των τὰ ἔδιναν στοὺς Ἀποστόλους κ' ἐκεῖνοι φρόντιζαν γιὰ τὴν τροφή τους. Ἔτρωγαν ὅλοι μαζί σὲ κοινὰ δεῖπνα, ὅπου γίνονταν διδασκαλίες.

Ἀπὸ τὴν ἡμέρα τῆς Πεντηκοστῆς οἱ Ἀπόστολοι ἄρχισαν νὰ διδάσκουν τὴ χριστιανικὴ θρησκεία, νὰ κηρύττουν δηλαδὴ τὴν διδασκαλίαν τοῦ Χριστοῦ, νὰ τοὺς διδάσκουν ὅτι ὁ Χριστὸς εἶναι ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ καὶ Σωτὴρας τοῦ κόσμου, νὰ τοὺς προτρέπουν νὰ μετανοοῦν καὶ νὰ βαπτίζωνται «εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος». Ἡ διδασκαλία των αὐτῇ ἔκανε τοὺς ἀνθρώπους νὰ γίνωνται Χριστιανοὶ καὶ νὰ βαπτίζωνται. Ἀλλὰ δὲν ἦταν μόνο ἡ διδασκαλία, ποὺ ἔκανε τὸν λαὸ νὰ πιστεύῃ, ἀλλὰ καὶ τὰ θαύματα ποὺ μὲ τὴ δύναμι τοῦ Θεοῦ ἔκαναν οἱ ἴδιοι οἱ Ἀπόστολοι στὸ ὄνομα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ἐξ αἰτίας ὅλων αὐτῶν κάθε μέρα χιλιάδες πολλὲς γίνονταν Χριστιανοί. Καὶ δὲν ἦταν Χριστιανοὶ μόνο μὲ λόγια, ἀλλὰ καὶ μὲ ἔργα. Αὐτοὶ θεωροῦσαν τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους σὰν πραγματικούς ἀδελφούς καὶ ἔτσι τοὺς ἀγαποῦσαν. Ὅλοι πίστευαν πὼς εἶναι παιδιὰ τοῦ αἰώνιου καὶ παντοδύναμου Πατέρος Θεοῦ καὶ γι' αὐτὸ ἡ ἀγάπη των ἦταν ἀδελφική. Καὶ γιὰ ἀπόδειξι πωλοῦσαν τὶς περιουσίαι των καὶ τὰ χρήματα τὰ παράδιναν στοὺς Ἀποστόλους, χωρὶς νὰ κρατήσουν ἀπολύτως τίποτε γιὰ τοὺς ἑαυτοὺς των. Τὴν ἡμέρα ἐργάζονταν σὲ διάφορες ἐργασίες καὶ τὸ βράδυ συγκεντρώνονταν σὲ ὀρισμένα σπίτια, ὅπου μὲ τὴ φροντίδα τῶν Ἀποστόλων καὶ μὲ τὰ χρήματα ποὺ τοὺς ἔδιναν, ἔτρωγαν μαζί σὲ κοινὰ δεῖπνα καὶ ἄκουαν διάφορες διδασκαλίες.

Ὅλα ἦταν κοινὰ μεταξύ τῶν πρώτων Χριστιανῶν καὶ τίποτε ὁ καθένας των δὲν κρατοῦσε γιὰ τὸν ἑαυτό του. Ὅλα τὰ παράδιναν στοὺς διδασκάλους των Ἀποστόλους καὶ μετὰ

Ὁ λιθοβολισμὸς τοῦ Πρωτομάρτυρος Στεφάνου.

τὸ τέλος τῶν δείπνων ἐκείνων χωρίζονταν, ἀφοῦ ὁ ἕνας φιλοῦσε τὸν ἄλλον. Τὰ δείπνα αὐτὰ λέγονταν ἀγάπες.

Στις ἀγάπες αὐτὲς πῆγαιναν μόνον ἄνδρες. Οἱ γυναῖκες ἔμεναν στὰ σπίτια των, ὅπου ἔστελναν διάφορα τρόφιμα καὶ ὅ,τι ἄλλο ἐχρειάζοντο. "Ολοὶ λοιπὸν οἱ Χριστιανὸι ἦταν ἀδελφοὶ πραγματικοί, μὲ ἀρχηγὸ τῆς οἰκογενείας των αὐτὸν τὸν ἴδιο τὸ Χριστό

Ἑρωτήσεις. Πόση ἀγάπη εἶχαν ἀναμεταξὺ τους οἱ πρωτοὶ Χριστιανοί; Γιὰ τὴν τροφή των ποιοὶ ἐφροντίζαν καὶ ποιοὶ ἔπαιρναν μέρος στὲς ἀγάπες;

4. Οἱ ἑπτὰ διάκονοι.

Ἐπειδὴ οἱ Χριστιανοὶ ἐγίναν πολλοὶ καὶ δὲν ἐπαρκοῦσαν οἱ Ἀπόστολοι γιὰ νὰ τοὺς ἐξυπηρετήσουν, διάλεξαν τοὺς ἑπτὰ καλύτερος καὶ τοὺς ἀνέθεσαν νὰ φροντίζουν γιὰ τὴ διατροφή τῶν Χριστιανῶν. Αὐτοὶ ὠνομάσθησαν διάκονοι καὶ ἦταν: ὁ Στέφανος, ὁ Φίλιππος, ὁ Πρόχωρος, ὁ Νικάνωρ, ὁ Τίμων, ὁ Παρμενᾶς καὶ ὁ Νικόλαος.

Οἱ Χριστιανοὶ μὲ καταπληκτικὴ ταχύτητα ἐγίνονταν κάθε μέρα καὶ πιο πολλοὶ καὶ ἔτσι οἱ φροντίδες τῶν Ἀποστόλων γιὰ τὴ διατροφή, τὸ ντύσιμο καὶ γενικὰ γιὰ τὴ θεραπεία τῶν πολλῶν ἀναγκῶν πού εἶχαν, γίνονταν πιο πολλὲς σὲ σημεῖο πού δὲν ἐπαρκοῦσαν οἱ Ἀπόστολοι. Εἶχαν γιὰ πολλὰ νὰ φροντίσουν. Γιὰ τὶς τροφές, γιὰ τὰ ρούχα, γιὰ τοὺς ἀρρώστους, γιὰ τὰ ὀρφανά, τοὺς ἀνάπηρους καὶ τὶς χήρες. "Ολα αὐτὰ ἐγίνονταν ἀφορμὴ νὰ μὴ μποροῦν νὰ ἐκπληρώσουν τὴν μεγάλη των καὶ σπουδαιότερη ἀποστολή: τὴ διδασκαλίαν τοῦ Θεοῦ λόγου, πού τόσο τοὺς εὐχαριστοῦσε καὶ πνευματικὰ τοὺς ἔτρεφε. Μάλιστα πολλοὶ ἦταν οἱ Χριστιανοί, πού γιὰ τὴν αἰτία αὕτῃ παραπονιόνταν στοὺς Ἀποστόλους:—«Δὲν εἶναι οὔτε λογικὸ μὰ οὔτε καὶ σωστό, τοὺς ἔλεγαν, σεῖς νὰ ἀφίνετε τὴ διδασκαλίαν καὶ νὰ ἀσχολεῖσθε μὲ τὴ διανομὴ τροφίμων, ρούχων καὶ γενικὰ βοηθημάτων σ' ἐκείνους πού ἔχουν ἀνάγκη. Νὰ τοποθετήσετε λοιπὸν γιὰ τὶς ἐργασίες βοηθούς σας καὶ σεῖς νὰ ἀσχοληθῆτε μὲ τὴν πνευματικὴ καὶ ἀφθάρτη τροφή μας. Ὑπάρχουν πολλοὶ ἐκλεκτοὶ ἀδελφοί μας γιὰ τὴν ἐργασία αὕτῃ».

Πράγματι οἱ Ἀπόστολοι ἀνεγνώρισαν πῶς αὐτὸ ἦταν

σωστό καὶ μιὰν ἡμέρα σὲ συγκέντρωσι διάλεξαν μεταξὺ ὧν
ἑπτὰ ἐκλεκτοὺς ἀδελφούς καί, ἀφοῦ τοὺς ἔβαλαν τὰ χέρια των
στὰ κεφάλια των, τοὺς εὐλόγησαν καὶ προσευχήθηκαν στὸν
Θεὸ νὰ τοὺς βοηθήσῃ νὰ φέρουν σὲ τέλος τὸ ἔργο, ποὺ οἱ
ἀδελφοὶ των τοὺς ἀνέθεσαν. Ἐπειδὴ δουλειὰ τῶν ἀνθρώπων αὐ-
τῶν ἦταν νὰ διακονοῦν (ὑπηρετοῦν) τοὺς ἀδελφούς των σὲ
ὅλες τὶς ἀνάγκες, γι' αὐτὸ ὠνομάσθησαν **διάκονοι** καὶ
ἦταν οἱ ἑξῆς ἑπτὰ : Ετέφανος, Φίλιππος, Πρόχωρος, Νικά-
νωρ, Τίμων, Παρμενᾶς καὶ Νικόλαος.

Ἑρωτήσεις.—Γιατί οἱ Χριστιανοὶ ζήτησαν βοηθοὺς γιὰ
τοὺς Ἀποστόλους ; Πόσοι ἦταν οἱ διάκονοι, ποιοὶ καὶ γιατί
ὠνομάσθησαν ἔτσι ;

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟΝ

ΟΙ ΠΡΩΤΟΙ ΜΑΡΤΥΡΕΣ

5. Ὁ Πρωτομάρτυς Στέφανος.

Ὁ διάκονος Στέφανος ἐκτὸς ἀπὸ τὴν ὑπηρεσίαν, πού τοῦ εἶχαν ἀναθέσει οἱ Ἀπόστολοι, ἐκήρυττε καὶ διέδιδε καὶ τὴ διδασκαλίαν τοῦ Χριστοῦ. Αὐτὸ ἐξώργισε τοὺς Ἰουδαίους καὶ τὸν ἐσκότωσαν μετὰ λιθοβολισμοῦ. Ὁ Στέφανος πεθαίνοντας ἔλεγε : « — Συγχώρησέ τους, Θεέ μου, δὲν ξέρουν τί κάνουν ». Ἐπειδὴ πρῶτος ἐμαρτύρησε, λέγεται καὶ Πρωτομάρτυρας.

Οἱ διάκονοι ἐκτελοῦσαν τὸ ἔργο των μετὰ προθυμίαν καὶ ζήλον τόσο, ὥστε ὅλοι οἱ Χριστιανοὶ ἦταν εὐχαριστημένοι, γιατί μετὰ τὸν τρόπο αὐτὸν καὶ οἱ σωματικές των ἀνάγκες καὶ οἱ πνευματικές των ἐξυπηρετοῦνταν, ἀφοῦ οἱ ἀπόστολοι ἀσχολοῦνταν μετὰ τὴ διδασκίαν τοῦ Θεοῦ Λόγου καὶ μόνον.

Μέσα στοὺς ἑπτὰ διακόνους ἦταν καὶ ἓνας ἐγγράμματος, ὁ Στέφανος. Αὐτὸς εἶχε τόσο ζήλον στὴν πίστιν τοῦ Χριστοῦ, ὥστε δὲν φρόντιζε μόνον γιὰ τὰ ἔργα τοῦ διακόνου, ἀλλὰ δίδασκε καὶ στὰ πλήθη τῶν Ἰουδαίων τὸν λόγον τῆς ἀγάπης καὶ θαύματα ἔκανε πολλὰς φορές μετὰ τὴν προσευχὴν τοῦ στὸν θεὸν διδάσκαλό του, τὸν Ἰησοῦν. Πολλοὺς Ἰουδαίους ἔκανε μετὰ τὴ διδασκαλίαν τοῦ Χριστιανούς καὶ τοὺς Γραμματεῖς καὶ Φαρισαίους μετὰ θάρρος τοὺς κατηγοροῦσε ὅτι ἐσταύρωσαν τὸν Σωτῆρα τοῦ κόσμου Ἰησοῦ Χριστόν.

Ὅλ' αὐτὰ οἱ Φαρισαῖοι μετὰ τοὺς Γραμματεῖς δὲν τὰ ἔβλεπαν μετὰ καλὸ μάτι, γιατί πῶς ἦταν δυνατόν αὐτοὶ νὰ βλέπουν τίς τάξεις των νὰ ἀραιώνουν καὶ τίς τάξεις τῶν Χριστιανῶν νὰ πληθύνωνται, ἐξ αἰτίας τοῦ Στεφάνου καὶ τῶν ἄλλων διδασκάλων ; Ἔβαλαν λοιπὸν σ' ἐνέργειαν τὰ κακόβουλα σχέδιά των. Κάλεσαν συμβούλιον. Ἔβαλαν ψευδομάρτυρες καὶ κατηγορήσαν τὸν Στέφανον πῶς δῆθεν αὐτὸς ἐβλάσφημῆσε τὸν κατὰ τοῦ Σολομώντος καὶ πῶς διδάσκει τ' ἀντίθετα ἀπὸ ὅσα διδάσκει ὁ Μωϋσῆς. Ὁ λαὸς ὁ Ἑβραϊκός, μόλις ἤκουσε τίς κατηγορίες αὐτές, ἔτρεξε, ἔπιασε τὸν Στέφανον καὶ τὸν ἔφερε μπροστὰ των γιὰ νὰ ἀπολογηθῇ.

Ἐκεῖ ὁ Στέφανος, ὅχι μόνον ἀπολογήθηκε μὲ τόλμη καὶ διέψευσε τίς κατηγορίες των, ἀλλὰ καὶ τοὺς εἶπε σταυρωτὰς καὶ φονεῖς τοῦ παιδιοῦ τοῦ Θεοῦ. Καὶ στὸ τέλος, γυρίζοντας στὰ πλήθη καὶ ἀτενίζοντας στὸν οὐρανό, τοὺς εἶπε: «Νά, οἱ οὐρανοὶ εἶναι ἀνοιχτοὶ καὶ ὁ Ἰησοῦς Χριστός, ποῦ σταυρώσατε, κάθεται στὰ δεξιὰ τοῦ Πατέρα του». Τότε οἱ Φαρισαῖοι καὶ ὁ λαὸς ἐθεώρησαν τὰ λόγια αὐτὰ τοῦ Στεφάνου σὰν βρισιὰ καὶ βλασφημία ἐναντίον τοῦ Θεοῦ καὶ γι' αὐτὸ τὸν κατεδίκασαν στὸν διὰ λιθοβολισμοῦ θάνατο. Τὴν ἀπόφασιν αὐτὴν, τὴν ἄδικη, τὰ πλήθη ἐκεῖνα ἐξετέλεσαν μὲ ἀφάνταστη μανία. Τὸν ὠδήγησαν στὸν τόπο τοῦ λιθοβολισμοῦ κι' ἐκεῖ, σὰν μανιακοὶ ἀπὸ τὸ πάθος τῆς ἐκδικήσεως, ἄρχισαν νὰ τὸν λιθοβολοῦν ὅλοι οἱ παριστάμενοι Ἑβραῖοι, ἐνῶ ἐκεῖνος ἤρεμος καὶ γονατιστὸς προσευχόταν στὸν Οὐράνιο Θεὸ λέγοντας:—«Κύριε, μὴ καταλογίσῃς σ' αὐτοὺς τὴν ἁμαρτία αὐτὴ τοῦ λιθοβολισμοῦ μου, γιατί δὲν ξέρουν τί κάνουν».

Ὑστερα ἀπ' αὐτὰ τὰ λόγια ὁ Στέφανος, ἀπὸ τίς πληγὰς τοῦ λιθοβολισμοῦ του, παρέδωσε τὸ πνεῦμα του στὸν Θεό.

Τὴν ὥρα ἐκείνη τοῦ λιθοβολισμοῦ τοῦ Στεφάνου ἦταν ἐκεῖ, καὶ μάλιστα ἦταν φύλαξ τῶν ρούχων, ἓνας ἐγγράμματος νέος ποῦ ἐλέγετο Σαοὺλ ἢ Σαῦλος. Αὐτός, ἐπειδὴ ἡ ἡλικία του δὲν τοῦ ἐπέτρεπε νὰ λάθῃ μέρος, ἀπὸ τὸ φανατισμὸ τοῦ στὴ θρησκεία του παρακινούσε ἀπὸ ὅλους περισσότερο τὸν λαὸ στὸν λιθοβολισμό. Ὁ Στέφανος, ἐπειδὴ πρῶτος ἐμαρτύρησε γιὰ τὴ διδασκαλία τοῦ Χριστοῦ, ὠνομάσθηκε πρῶτομάρτυς καὶ ἡ ἐκκλησία μας γιορτάζει τὴ μνήμη του στὶς 27 Δεκεμβρίου.

Ἑρωτήσεις.— *Τί ἔκανε ὁ Στέφανος; Γιατί οἱ Φαρισαῖοι ἔφεραν τοὺς ψευδομάρτυρες στὸ συνέδριό των; Πῶς ἀπολογήθηκε ὁ Στέφανος; Τὴν ὥρα τοῦ λιθοβολισμοῦ του τί ἔκανε; Ποιὸν ἔβλεπε κοντά του τὴν ὥρα τοῦ μαρτυρίου του καὶ τί εἶπε;*

6. Ὁ Ἀπόστολος Φίλιππος.

Ὁ Ἀπόστολος Φίλιππος δίδαξε στὴ Σαμάρεια καὶ σ' ἄλλες πόλεις. Αὐτὸς ἦταν ἀφορμὴ νὰ μεταδοθῇ ἡ Χριστιανικὴ θρησκεία καὶ στὴν Αἰθιοπία, γιατί ἔκανε Χριστιανὸν τὸν θησαυροφύλακα τῆς βασιλίσσης τῆς Αἰθιοπίας.

Ἡ μανία τοῦ παρανόμου ἐκείνου πλήθους δὲν περιορίσθηκε μόνο στὸ λιθοβολισμό τοῦ Στεφάνου. Τὸυναντίον ἄρ-

χισαν νὰ καταδιώκουν ὅλους τοὺς Χριστιανούς. Ἀρχηγὸς τοῦ φανατισμένου ὄχλου ἦταν ὁ νέος ἐκεῖνος Σαοὺλ ἢ Σαῦλος. Μὲ τοὺς ὁπαδούς του ὁ νέος αὐτὸς ἔμπαινε μέσα στὰ διάφορα σπίτια τῆς Ἱερουσαλὴμ καὶ ὅπου εὗρισκε Χριστιανούς τοὺς ἔπιανε, τοὺς ἔδενε, τοὺς χτυποῦσε ἀλύπητα, τοὺς φυλάκιζε καὶ πολλὰς φορές, χωρὶς αἰτία τοὺς σκότωνε. Ἐξ αἰτίας τοῦ διωγμοῦ αὐτοῦ οἱ Χριστιανοὶ ἔφυγαν ἀπὸ τὴν ἁγία πόλι καὶ σκορπίσθησαν στὰ διάφορα μέρη τῆς Παλαιστίνης, ὅπου καὶ δίδασκαν τὴ νέα θρησκεία κι' ἔτσι διαδόθηκε περισσότερο. Μάλιστα μερικοὶ ἀπὸ τοὺς Χριστιανούς κρυφὰ καὶ πρὶν φύγουν, πῆραν τὸ σῶμα τοῦ Στεφάνου καὶ τὸ ἔθαψαν μὲ μεγαλόπρεπεια. Μὲ τοὺς Χριστιανούς, οἱ ὅποιοι ἔφυγαν ἀπὸ τὰ Ἱεροσόλυμα, ἦταν καὶ ὁ ἀπόστολος Φίλιππος, πού πῆγε στὴ Σαμάρεια καὶ δίδασκε τὴ διδασκαλία τῆς ἀγάπης. Ἐκεῖ, στὴ Σαμάρεια, ὁ Θεὸς παράγγειλε στὸ Φίλιππο νὰ πάη στὴν πόλι τῆς Ἰουδαίας Γάζα. Στὸ δρόμο συνάντησε ἓνα ἄμαξι καὶ μέσα ἐκεῖ ἦταν ὁ θησαυροφύλακας τῆς βασιλίσσας τῶν Αἰθιοπῶν (Ἀθυσσηνῶν) κι' ἐδίδασκε ἓνα βιβλίον μὲ τὶς προφητεῖες τοῦ Ἡσαΐα. Τότε ὁ Φίλιππος πλησίασε τὴν ἄμαξα καὶ εἶπε στὸν Αἰθίοπα:

— Καταλαβαίνεις αὐτὰ πού διαβάζεις;

Ὁ Αἰθίοπας τοῦ εἶπε πῶς θὰ τὰ καταλάβαινε καλύτερα, ἂν εἶχε ἓνα νὰ τοῦ τὰ ἐξηγήσῃ. Ὁ Φίλιππος τότε προσεφέρθηκε νὰ τοῦ τὰ ἐξηγήσῃ κι' ἐμπῆκε μέσα στ' ἄμαξι. Τόσο δὲ καλὰ τὰ ἐξήγησε, ὥστε, πρὶν νὰ τελειώσῃ τὸ ταξίδι, ὁ Αἰθίοπας ἐπίστεψε στὸν Χριστό, σταμάτησε σὲ μιὰ πηγὴ καὶ παρακάλεσε τὸν Φίλιππο νὰ τὸν βάπτισῃ. Ὁ Φίλιππος τὸν βάπτισε καὶ ὕστερα ἔγινε ἄφαντος. Αὐτὸς ὁ Αἰθίοπας ἦταν ὁ πρῶτος, πού μετέδωκε τὴν χριστιανικὴ θρησκεία στὴν Αἰθιοπία.

Ὁ Φίλιππος πῆγε καὶ σ' ἄλλες πόλεις, διδάσκοντας πάντοτε, καὶ στὸ τέλος ἔγινε ἐπίσκοπος Τράλλεων, πέθανε δὲ στὴ Σαμάρεια. Ἔτσι οἱ διωγμοὶ αὐτοὶ τῶν Χριστιανῶν τῶν Ἱεροσολύμων διέδωσαν περισσότερο τὴ διδασκαλία τοῦ Χριστοῦ. Ἡ ἐκκλησία μας γιορτάζει τὴ μνήμη τοῦ Ἀποστόλου Φιλίππου στὶς 14 Νοεμβρίου.

Ἑρωτήσεις.— Ἐκτὸς ἀπὸ τὸν λιθοβολισμό τοῦ Στεφάνου τί ἄλλο ἔχαμαν οἱ Ἑβραῖοι; Ποῦ δίδαξε ὁ Ἀπόστολος Φίλιππος καὶ τότε γιορτάζουμε τὴ μνήμη του;

ΜΕΡΟΣ ΤΕΤΑΡΤΟΝ

Ο ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΠΑΥΛΟΣ

7. Ὁ Παῦλος διώκτης τοῦ Χριστιανισμοῦ.

Ὁ Σαοῦλ ἢ Σαῦλος ἀπὸ τὴν Ταρσό τῆς Κιλικίας εἶχε γίνει ὁ μεγαλύτερος διώκτης τῶν Χριστιανῶν. Σὰν ἔμαθε πῶς στὴ Δαμασκὸ ἦταν πολλοὶ Χριστιανοί, πήρε μερικοὺς δικούς του καὶ ξεκίνησε νὰ πάη ἐκεῖ γιὰ νὰ τοὺς ἐξολοθρεύσῃ.

Ὁ Σαοῦλ ἢ Σαῦλος γεννήθηκε στὴ φημισμένη τότε πόλι τῆς Κιλικίας, τὴν Ταρσό. Ἀφοῦ σπούδασε στὰ σχολεῖα τῆς Ταρσοῦ, κατόπιν οἱ γονεῖς του τὸν ἔστειλαν στὰ Ἱεροσόλυμα, κοντὰ στὸν μεγάλο νομοδιδάσκαλο τοῦ Μωσαϊκοῦ Νόμου, Γαμαλιήλ, γιὰ νὰ σπουδάσῃ τὴν Μωσαϊκὴ Θρησκεία. Ὁ νέος αὐτὸς ἔδειξε μεγάλη προσοχὴ στὸ διδάσκαλό του καὶ μεγάλη προθυμία καὶ ἀγάπη γιὰ τὴν κατανόησι τῆς Μωσαϊκῆς θρησκείας. Σὰν μαθητὴς τοῦ Γαμαλιήλ μὲ φανατισμὸ παρακολούθησε τὸν λιθοβολισμὸ τοῦ Στεφάνου, ὅπως εἶπαμε, καὶ συμβούλευε τοὺς λιθοβολιστὰς τοῦ πρωτομάρτυρος νὰ γίνωνται σκληρότεροι. Ὁ Σαῦλος ἤξερε πολὺ καλὰ καὶ τὴν Ἑλληνικὴ γλῶσσα καὶ εἶχε μελετήσῃ καὶ τὴ θρησκεία τῶν Ἑθνικῶν. Γι' αὐτὸ ἦταν περισσότερο φανατισμένος καὶ ἡ ἀπόφασί του ἦταν νὰ μὴν ἀφήσῃ Χριστιανὸ ζωντανό. Γι' αὐτὸ ὅποτε οἱ Φαρισαῖοι καὶ οἱ προύχοντες τοῦ Ἰουδαϊκοῦ λαοῦ ζητοῦσαν διώκτη τῶν Χριστιανῶν, ὁ Σαῦλος εὐχαρίστως πήγαινε καὶ χωρὶς οἶκτο κατεδίωκε, ἐβασάνιζε καὶ ἐσκότωνε Χριστιανούς. Ὅταν πληροφορήθηκε ὅτι στὴ Δαμασκὸ ὄχι μόνον εἶναι πολλοὶ Χριστιανοί, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ ἡμέρα σὲ ἡμέρα πληθύνονται, ὁ Σαῦλος ἔτρεξε κι' ἐζήτησε ἀπὸ τοὺς προύχοντες καὶ Φαρισαίους νὰ τὸν στείλουν ἐκεῖ, γιὰ νὰ καταδιώξῃ τοὺς ἐχθροὺς τῆς Ἰουδαϊκῆς πίστεως. Ἐκεῖνοι ἀμέσως δέχθηκαν τὴν αἴτησί του. Τὸν ὥρισαν ἀρχηγὸ τῆς ἀποστολῆς διώξεως τῶν Χριστιανῶν τῆς Δαμασκοῦ καὶ τοῦ ἔδωσαν καὶ βοηθοὺς. Γεμάτος χαρὰ καὶ φανατισμὸ, ὁ Σαοῦλ θάδισε γιὰ τὴ Δαμασκὸ, γιὰ νὰ ἐκτελέσῃ τὸ σχέδιό του. Πίστευε μὲ φανατισμὸ

στη θρησκεία του και θεωρούσε χρέος του να τρέξη σὲ βοήθειά της, ὅταν τὴν ἔβλεπε νὰ κινδυνεύῃ ἀπὸ τὴν πίστι, τὸ φῶς τῆς ὁποίας μέχρι τῆς στιγμῆς ἐκείνης δὲν εἶχε φωτίσει τὰ σκοτάδια τῆς μεγάλης του ψυχῆς.

Ἑρωτήσεις.—*Ποῦ εἶχε σπουδάσει ὁ Σαοὺλ καὶ γιατί πῆγε στὰ Ἱεροσόλυμα γιὰ τὴ σπουδὴ του ; Γιατί ζήτησε τὴ δίδωξι τῶν Χριστιανῶν τῆς Δαμασκοῦ ;*

8. Ὁ Σαοὺλ χριστιανός.

Στὸν δρόμο ὅπου πήγαινε ὁ Σαοὺλ εἶδε ξαφνικὰ ἓνα φωτεινὸ σύννεφο νὰ τὸν σκεπάζῃ καὶ μιὰ φωνὴ νὰ τοῦ λέῃ: — «Σαοὺλ, γιατί με καταδιώκεις»; Ὁ Σαοὺλ σάστισε. — «Καὶ ποῖός εἶσαι σύ»; ρωτᾷ. Ἡ φωνὴ τοῦ ἀπάντησε. — «Ἐκεῖνος, ποὺ καταδιώκεις! Θὰ μείνης τυφλὸς ὅσο νὰ πᾶς στὴ Δαμασκὸ κι' ἐκεῖ θὰ γίνῃς καλά».

Ἔτσι κι' ἔγινε. Ἀπὸ τότε ὁ Σαοὺλ ποὺ ὠνομάσθηκε Παῦλος, ἔγινε ὁ μεγαλύτερος ὑποστηρικτὴς τῆς Χριστιανικῆς Θρησκείας.

Μὲ ἀνυπομονησίᾳ πότε νὰ φθάσῃ, βαδίζει τώρα ὁ Σαοὺλ γιὰ τὴ Δαμασκὸ. Μὲ τὸν νοῦ του σχεδιάζει μὲ ποιὸν τρόπο θὰ ἐξολοθρεύσῃ γρηγορώτερα τοὺς Χριστιανούς.

Μὰ σὰν ἐπλησίασε ἔξω ἀπὸ τὴ Δαμασκὸ, ξαφνικὰ ἓνα ἐκθαμβωτικὸ σύννεφο τὸν σκεπάζει καὶ μιὰ φωνὴ ψηλὰ ἀπὸ τὸν οὐρανὸ τοῦ λέει: — «Σαοὺλ, Σαοὺλ, γιατί με καταδιώκεις»; Ἐκεῖνος ἀπὸ ὅσα βλέπει καὶ ἀκούει τρέμει. Βλέπει ζωντανὸ θαῦμα. Τρομαγμένος τώρα ρωτᾷ: — «Ποῖός εἶσαι, Κύριε, ποὺ ἐγὼ σὲ καταδιώκω»; — «Εἶμαι ὁ Ἰησοῦς Χριστός», ἀπαντᾷ ἡ θεία φωνή. «Ξέρω ὅτι πηγαίνεις στὴ Δαμασκὸ μὲ πρόθεσιν νὰ καταδιώξης τοὺς Χριστιανούς». Ὁ Σαοὺλ τώρα, θαμπωμένος ἀπὸ τὴν ὡμορφίαν τοῦ ὁράματός καὶ τὴ γλυκύτητα τῆς φωνῆς, συνέχισε τὴν ἐρώτησί του λέγοντας: — «Τί θέλεις νὰ κάνω. Κύριε»; Καὶ ἡ φωνὴ τοῦ ἀποκρίθηκε: — «Νὰ προχωρήσῃς στὸ δρόμο σου πρὸς τὴ Δαμασκὸ καὶ στὸ πρῶτο σπίτι ποὺ θὰ βρῇς νὰ μπῆς καὶ νὰ περιμένῃς. Ἐκεῖ θὰ στείλω ἓνα μαθητὴ μου ποὺ θὰ σὲ διδάξῃ τί νὰ κάνῃς». Ἡ φωνὴ δὲν ἀκούεται πιά καὶ ἡ λάμψι σβύνει. Μὰ ὁ Σαοὺλ ἔμεινε τυφλός. Τότε οἱ σύντροφοί του, ποὺ ἄκουσαν τὴ φωνὴ καὶ εἶδαν τὴ λάμψι, δὲν εἶδαν ὅμως κανένα, ἔπιασαν ἀπὸ τὸ χέρι τὸν τυφλὸ ἀρχηγό τους καὶ προχώρησαν γιὰ τὴ Δαμασκὸ. Στὸ πρῶτο σπίτι, ποὺ συναν-

Ἡ Ἀνάστασις τῆς Ταβιθάς.

τησαν, σταμάτησαν. Ὁ Σαούλ ἐπὶ τρεῖς ἡμέρες ἔμεινε νησι-
κός καὶ προσευχόμενος. Τότε ὁ Χριστὸς παρουσιάσθηκε στὸ
μαθητὴ του Ἀνανία καὶ τοῦ εἶπε νὰ πάῃ στὸ σπίτι ἐκεῖνο καὶ
νὰ γιατρέψῃ τὸν νέο μαθητὴ του, τὸν Σαῦλο, καὶ νὰ τὸν βα-
φτίσῃ. Ἔτσι καὶ ἔγινε. Ὁ Ἀνανίας πῆγε καὶ τὸν βρῆκε νὰ
προσεύχεται. Ἐκεῖνος τοῦ διηγήθηκε τὸ πάθημά του. Ὁ Ἀνα-
νίας τότε τοῦ λέει: «Μὴ φοβᾶσαι, Σαούλ, ἀδελφέ μου. Εἴ-
μαι σταλμένος ἀπὸ τὸν Ἰησοῦ νὰ σέ κάνω καλὰ καὶ νὰ σέ
βαπτίσω». Καὶ ἀμέσως ἔβαλε τὰ χέρια του στὸ κεφάλι τοῦ
Σαύλου, προσευχήθηκε στὸν Θεὸ καὶ τότε τὰ μάτια του ἀνοι-
ξαν. Κατόπιν τὸν βάπτισε καὶ ὁ Σαῦλος ὠνομάσθηκε Παῦλος.
Ὁ θηριώδης ἐκεῖνος Σαούλ, ἀπὸ τὴν ὥρα ἐκείνη, γίνεται ὁπα-
δὸς τῆς ἀληθινῆς πίστεως. Συναναστρέφεται Χριστιανοὺς τῆς
Δαμασκοῦ καὶ κατόπιν παρουσιάζεται στὶς συναγωγὰς τῶν
Ἑβραίων, ὅχι βέβαια διώκτης τῶν Χριστιανῶν, ἀλλὰ ὁ πιὸ
θερμὸς διδάσκαλος καὶ ὑποστηρικτὴς τῆς νέας θρησκείας.

Οἱ Ἑβραῖοι, πού τὸν περίμεναν διώκτη καὶ τιμωρὸ τῆς
νέας πίστεως καὶ τῶν ὁπαδῶν της, εὐθὺς μόλις τὸν εἶδαν ὑπο-
στηρικτὴ καὶ διδάσκαλό των, ἀνησύχησαν καὶ ζήτησαν νὰ τὸν
σκοτώσουν. Οἱ Χριστιανοὶ ὁμῶς ἀντελήφθησαν τοῦτο καὶ κρυ-
φὰ ἔστειλαν τὸν Παῦλο στὰ Ἱεροσόλυμα. Ἐκεῖ βρῆκε πολ-
λοὺς Χριστιανούς, πού δὲν τὸν ἐπίστευαν, γιατί τὸν ᾔξεραν γιὰ
διώκτη τους. Ἐκεῖνος τοὺς διηγήθηκε ὅσα εἶδε κι' ἔπαθε καὶ
τότε πείσθηκαν καὶ τὸν δέχονταν στὶς συναθροίσεις των.

Στὰ Ἱεροσόλυμα ὁ Παῦλος ἀναδείχθηκε σὲ θερμὸ διδά-
σκαλο τῆς θρησκείας τῆς ἀγάπης καὶ οἱ Ἑβραῖοι καταστρώ-
νουν σχέδια καὶ ζητοῦν εὐκαιρία νὰ τὸν τιμωρήσουν. Μὰ οἱ
Χριστιανοὶ ἀγρυπνοῦν, τὰ σχέδια τῶν Ἑβραίων γίνονται ἀντι-
ληπτὰ καὶ οἱ Χριστιανοὶ τὸν στέλλουν στὴ μεγάλη πόλι τῆς
Κιλικίας, τὴν Ταρσό.

Ἑρωτήσεις.—*Ποιὸς ἦταν ὁ σκοπὸς τοῦ Παύλου ὅταν
ἐπήγαινε στὴ Δαμασκὸ; Τί εἶδε καὶ τί ἄκουσε ὁ Παῦλος;
Ποιὸς τὸν ἔκανε καλὰ στὴ Δαμασκὸ; Ποιὰ διδασκαλία δίδαξε
στὶς συναγωγὰς τῆς Δαμασκοῦ;*

9. Ὁ Παῦλος στήν Ἀντιόχεια.

Ἀπό τήν Ἱερουσαλήμ ὁ Παῦλος πῆγε στήν Ταρσό καί ἀπό ἐκεῖ στήν Ἀντιόχεια, ὅπου διέδωκε τή Χριστιανική Θρησκεία, μαζί μέ τὸ φίλο του τὸ Βαρνάβα.

Ὁ Παῦλος στήν Ταρσό ἔφερε τὸ ἄγγελμα τῆς ἀγάπης καί γνωρίστηκε καί μέ τὸν ἄλλο μαθητὴ τοῦ Χριστοῦ, τὸν Βαρνάβα. Μαζί του πῆγε στήν Ἀντιόχεια τῆς Συρίας, στήν πολυάνθρωπη ἐκείνη πόλι μέ τοὺς σοφοὺς τῆς διδασκάλους. Πρώτη του δουλειὰ ἦταν νὰ παρουσιασθῇ στὶς συναγωγὰς τῶν Ἑβραίων, ὅπου καί τοὺς ἐδίδασκε τὴ φωτεινὴ θρησκεία τοῦ Χριστοῦ. Πολλοὶ τότε πίστεψαν καί ἐβαπτίσθησαν. Κάθε μέρα γίνονταν καί πὺ πολλοὶ ὁπαδοὶ τοῦ Χριστοῦ, ποὺ γιὰ πρώτη φορὰ ἐκεῖ πῆραν τὸ ὄνομα Χριστιανοί. Τὴν Ἀντιόχεια ὁ Παῦλος τὴν ἀγάπησε καί τὴν ἔκαμε κέντρο καί ὀρμητήριο τῆς μεγάλης ἀποστολῆς του γιὰ τὴ διάδοσι τοῦ Εὐαγγελίου. Ἀπὸ τήν Ἀντιόχεια ὁ Παῦλος ἔκαμε τὶς τέσσερες ἀποστολικὰς πορεῖες του γιὰ τὴ διάδοσι τοῦ Χριστιανισμοῦ.

Ἑρωτήσεις.—*Ποιὸν συνάντησε ὁ Παῦλος στήν Ταρσό καί ποῦ πῆγαν μαζί; Τί ἔκαμε στήν Ἀντιόχεια ὁ Παῦλος;*

10. Πρώτη ἀποστολικὴ πορεία τοῦ Παύλου.

Ἀπὸ τήν Ἀντιόχεια ὁ Παῦλος πῆγε στὴ Μικρὰ Ἀσία καί ἵδρυσεν τὶς Ἐκκλησίες τῆς Ἐφέσου, τῆς Σμύρνης, τῆς Φιλαδελφείας, τῆς Περγάμου, τῶν Θυατείρων, τῶν Σάρδεων καί τῆς Λαοδικείας.

Ἀπὸ τήν Ἀντιόχεια ὁ Παῦλος ἐπῆγε στὴ Μικρὰ Ἀσία, ὅπου μετέδωκε τὴ νέα πίστι βαπτίζοντας Χριστιανούς καί ἱδρύοντας χριστιανικὰς ἐκκλησίας, στὶς μεγάλες πόλεις. Οἱ σπουδαιότερες ἐκκλησίες ποὺ ἔκαμε στὴ Μικρὰ Ἀσία εἶναι τῆς Ἐφέσου, τῆς Σμύρνης, τῆς Φιλαδελφείας, τῆς Περγάμου, τῶν Θυατείρων, τῶν Σάρδεων καί τῆς Λαοδικείας. Μὰ ὁ θεὸς Παῦλος δὲν ἀρκεῖται σ' αὐτὰ μόνο. Θέλει νὰ ἐξαπλώσῃ τὸν Χριστιανισμό σ' ὅλα τὰ μέρη. Γι' αὐτὸ ἀπὸ τήν Ἀσία πῆγε στήν Κύπρο, ὅπου δίδασκε καί βάπτισε πολλοὺς, μαζί δὲ μ' αὐτοὺς βάπτισε καί τὸν Ῥωμαῖο ἀνθύπατο Σέργιο Παῦλο. Ἀφοῦ καί στήν Κύπρο ἵδρυσεν Ἐκκλησίαν, ὁ Παῦλος πῆγε στήν Παλαιστίνη καί τὴ Συρίαν καί κατέληξε στήν Ἀντιόχεια πάλι, εὐχαριστημένος γιατί

κατάφερε καὶ ἵδρυσε ἕως τότε πολλὰς χριστιανικὰς Ἐκκλησίας. Μὰ οἱ ἐπιτυχίες του αὐτὲς ἦταν χτυπήματα θανάσιμα γιὰ τὴν ἐβραϊκὴ θρησκεία καὶ γι' αὐτὸ οἱ Ἑβραῖοι τὸν ἐμισοῦσαν πολὺ. Ὁ Παῦλος ὁμως δὲν ἐδείλιασε παρὰ μὲ περισσότερο σθένος καὶ πίστι ἐξακολούθησε νὰ ἐκτελῇ τὴν ἀποστολὴν του. Τότε ἐτοιμάζεται γιὰ τὴ δεύτερη ἀποστολικὴ του πορεία.

Ἑρωτήσεις.— Σ' ἐ ποιὲς πόλεις τῆς Μ. Ἀσίας ὁ Παῦλος ἵδρυσεν χριστιανικὰς Ἐκκλησίας; Ποιὸν ἐβάφτισεν στὴν Κύπρο;

11. Δεύτερη ἀποστολικὴ πορεία τοῦ Παύλου.

Ἀφοῦ γύρισε κι' ἔμεινε στὴν Ἀντιόχεια λίγο καιρὸ ὁ Παῦλος, ξαναπῆγε στὴ Μ. Ἀσία καὶ ἀπ' ἐκεῖ μαζί μὲ τὸν Σίλα πῆγε στὴ Σαμοθράκη καὶ ὕστερα στοὺς Φιλίππους τῆς Μακεδονίας. Ἐκεῖ τοὺς φυλάκισαν ἀλυσοδεμένους. Τὰ μεσάνυχτα ἔγινε σεισμός στὴ φυλακὴ καὶ οἱ δυὸ βρέθηκαν λυμένοι ἀπὸ τὶς ἀλυσίδες. Οἱ ἀρχεῖς σὰν ἔμαθαν ὅτι οἱ δυὸ φυλακισμένοι ἦταν Ῥωμαῖοι, τοὺς ἀπέλυσαν. Ἀπ' ἐκεῖ ὁ Παῦλος πῆγε στὴ Θεσσαλονικὴ καὶ ἀπ' ἐκεῖ στὴ Βέρροια κι' ἐπειδὴ οἱ Ἑβραῖοι τὸν κυνηγοῦσαν, ἔφυγε γιὰ τὴν Ἀθήνα. Στὴν Ἀθήνα κήρυξε ἀπὸ τὸν Ἀρειο Πάγο τὸν ἕνα «ἄγνωστο Θεό», δηλ. τὸν Ἰησοῦ Χριστό. Πρῶτοι πίστεψαν ὁ Διονύσιος Ἀρεοπαγίτης καὶ ἡ Δάμαρις. Ἀπὸ τὴν Ἀθήνα ὁ Παῦλος μὲ τὸν Σίλα πῆγαν στὴν Κόρινθο, ὅπου ἔμεινε ἐνάμισυ χρόνον διδάσκοντας. Ὑστερα γύρισε στὴ Μ. Ἀσία.

α') Ἰδρυσί τῆς Ἐκκλησίας τῶν Φιλίππων.

Ἀφοῦ ἔμεινε ἄρκετὸ καιρὸ ὁ Παῦλος στὴν Ἀντιόχεια, ἐτοιμάσθηκε νὰ κάμῃ τὴν δεύτερη ἀποστολικὴ πορεία γιὰ τὴ διάδοσιν τῆς Χριστιανικῆς θρησκείας. Στὴν ἀρχὴ τῆς πορείας του αὐτῆς ἐπεσκέφθηκε πάλι τὶς Ἐκκλησίες τῆς Μ. Ἀσίας, τοὺς ἔδωκε νέες ὁδηγίες καὶ κατέληξε στὴν πόλιν Τροία, ὅπου δίδαξε καὶ ἵδρυσεν Χριστιανικὴ Ἐκκλησίαν. Ἐκαμε μαθητὴν τοῦ τὸν Λουκᾶ, ποῦ ἔγινε ὕστερα καὶ εὐαγγελιστής. Ἀλλὰ μιὰ νύχτα στὸν ὕπνον του εἶδε μπροστά του ἕνα Μακεδόνα ποῦ τὸν προσκαλοῦσε νὰ πάῃ στὴ χώρα του, γιὰ νὰ τοὺς φωτίσῃ μὲ τὸ οὐράνιον φῶς τῆς διδασκαλίας του. Τὴν ἄλλην μέραν ὁ Παῦλος μὲ συνοδὸν τὸν Σίλα, ἕναν νέον μαθητὴν του, πέρασεν στὴ Σαμοθράκη καὶ ἀφοῦ δίδαξεν ἐκεῖ, διεπεραιώθηκε στὴ Μακεδονικὴ γῆ καὶ πρῶτα - πρῶτα τράβηξε γιὰ τοὺς Φιλίππους. Ἐξω ἀπὸ τοὺς Φιλίππους συνάντησεν μερικὰς γυναῖκες ποὺ ἔπλεναν ροῦχα. Ὁ Παῦλος τὶς πλησίασεν καὶ ἀρχισεν νὰ μιλήῃ γιὰ τὴν νῆαν πίστιν καὶ οἱ γυναῖκες τότε πίστεψαν καὶ ἀφοῦ βαπτίσθη-

καν, χαρούμενες έτρεξαν στην πόλι τους και ανήγγειλαν τόν έρχομό τοῦ Παύλου. Πρώτη πίστεψε ή Λυδία. Βαπτίστηκε αὐτή καί ή οίκογένειά της καί τοὺς φιλοξένησε στοῦ σπίτι της. "Ετσι ή Λυδία εἶναι ὁ πρῶτος κάτοικος τῆς Εὐρώπης ποὺ πίστεψε στοῦ Χριστοῦ. Οἱ κάτοικοι τῶν Φιλίππων ὑποδέχθηκαν τὸν Ἰαῦλο μὲ χαρὰ καί πολλοὶ βαπτίσθηκαν καί ἔτσι ἔγινε ή Χριστιανική Ἐκκλησία τῶν Φιλίππων. Οἱ Ἑβραῖοι ὁμως, ποὺ ἔθλεπαν τὰ θεμέλια τῆς θρησκείας των νὰ τρίζουν, κατηγορήσαν τὸν Παῦλο στοὺς Ρωμαίους ἄρχοντες μὲ διάφορες ψεύτικες κατηγορίας.

β') Φυλάκισι καὶ ἀπελευθέρωσι τοῦ Παύλου.

Μὲ τὴν κατηγορία πὼς τάχα διδάσκουν ψεύτικη θρησκεία, συνέλαβαν οἱ Ἑβραῖοι τὸν Παῦλο καί τὸν Σίλα καί τοὺς παράδωσαν στοὺς ἄρχοντες τῆς πόλεως. Ἐκεῖνοι χωρὶς διόλου νὰ ἐξετάσουν τίς κατηγορίες, διέταξαν νὰ ραβδίσουν τὸν Παῦλο καί τὸν Σίλα καί ὕστερα νὰ τοὺς ρίξουν στὶς φυλακές. Γιά νὰ εἶναι πιὸ σίγουροι πὼς δὲ θὰ δραπετεύσουν, διέταξαν νὰ μὴν τοὺς βγάλουν ἀπὸ τὰ χέρια καί τὰ πόδια τίς ἀλυσίδες καί μέσα στῇ φυλακή.

Μὰ οἱ φυλακισμένοι κάθε ἄλλο παρὰ πικραμένοι ἦταν γιά τὴ φυλάκισί τους. Ἦταν μάλιστα γεμάτοι χαρὰ ποὺ ὑπέφεραν καί ἦταν στῇ φυλακῇ γιά τὴ θρησκεία τοῦ Χριστοῦ. Καί στῇ φυλακῇ δὲν ἔπαψαν νὰ διδάσκουν, νὰ βαπτίζουν τοὺς ἄλλους φυλακισμένους καί νὰ ψάλλουν ὕμνους πρὸς τὸν Σταυρωθέντα Θεὸ καί Διδάσκαλό των. Τὴ νύχτα τὴν περνοῦσαν μὲ τίς προσευχές. Μιά νύχτα, ἦταν ἀκριβῶς μεσάνυχτα, ἔγινε μέγας σεισμός καί οἱ θύρες τῆς φυλακῆς ἀνοίχθηκαν, ἐνῶ οἱ ἀλυσίδες ἔπεσαν ἀπὸ τὰ χέρια τῶν δυὸ φυλακισμένων. Ὁ δεσμοφύλαξ τρομαγμένος ἐξύπνησε καί ἐπειδὴ νόμισε ὅτι οἱ φυλακισμένοι ἀσφαλῶς εἶχαν δραπετεύσει καί θὰ εἶχε γι' αὐτὸ βαρεῖα τιμωρία, ἔβγαλε τὸ ξίφος του μὲ σκοπὸ ν' αὐτοκτονήσῃ. Τοῦτο ἀντελήφθησαν οἱ ἀπόστολοι Παῦλος καί Σίλας καί μὲ φωνὴ δυνατὴ τοῦ εἶπαν νὰ μὴ κάνῃ κακὸ στὸν ἑαυτό του, γιατί δὲν ἔφυγαν. Ὁ δεσμοφύλαξ δὲν πίστευε σ' ὅσα ἄκουε κι' ἐπλησίασε τοὺς δυὸ ἄνδρες. Μόλις τοὺς εἶδε, χάρηκε καί τοὺς ρώτησε τί ἦταν ὅλ' αὐτὰ ποὺ ἔγιναν. Ὁ Παῦλος βρῆκε ἀφορμὴ νὰ διδάξῃ. Τότε ὁ δεσμοφύλαξ τοῦ λέει:

—Τί πρέπει νὰ κάνω γιά νὰ σωθῶ;

—Νὰ πιστέψῃς καί νὰ βαπτισθῇς, τοῦ εἶπε ὁ Παῦλος. Πράγ-

ματι ὁ δεσμοφύλαξ βαφτίσθηκε καὶ αὐτὸς καὶ ὁλόκληρη ἡ οἰκογένειά του καὶ μάλιστα ἐφιλοξένησε τοὺς σωτῆρες του ὕστερα στὸ σπίτι του. Ἐν τῷ μεταξύ ἐπληροφορήθηκαν οἱ ἄρχοντες ὅτι οἱ φυλακισμένοι των ἦσαν Ρωμαῖοι πολῖτες κ' ἐφοβήθησαν καὶ γι' αὐτὸ διέταξαν νὰ τοὺς ἀφήσουν ἐλευθέρους. Ἔτσι ἀφοῦ ἱδρυσαν καὶ στοὺς Φιλίππους ἐκκλησίαι, οἱ ἀπόστολοι Παῦλος καὶ Σίλας ἔφυγαν γιὰ τὴ Θεσσαλονίκη.

γ') Ὁ Παῦλος στὴ Θεσσαλονίκη καὶ στὴ Βέρροια.

Ἀπὸ τοὺς Φιλίππους ὁ Παῦλος ἐπῆγε στὴ Θεσσαλονίκη. Ἦταν ἡμέρα Σάββατο καὶ οἱ Ἑβραῖοι ἦταν συγκεντρωμένοι στὴ συναγωγὴ τους. Ἐκεῖ παρουσιάσθηκε καὶ ὁ Παῦλος καὶ ἄρχισε νὰ τοὺς ἐξηγῇ τὴν Παλαιὰ Διαθήκη καὶ ὕστερα ἔλαβε ἀφορμὴ καὶ τοὺς φανέρωσε τὴν ἔλευσι, τὴ διδασκαλία, τὰ θαύματα, τὴν ταφή, τὴν ἀνάστασι καὶ τὴν ἀνάληψι τοῦ Ἰησοῦ. Στὸ ἄκουσμα τῆς διδασκαλίας αὐτῆς πολλοὶ πίστεψαν καὶ ἐβαφτίσθηκαν ἀμέσως καὶ ἔτσι ἔγινε ἡ ἐκκλησία τῆς Θεσσαλονίκης. Τὸ γεγονός ὅμως αὐτὸ ἀνησύχησε ὑπερβολικὰ τοὺς ἄρχοντας τῶν Ἑβραίων ποὺ ἐξερέθιζαν τὸν ὄχλο καὶ δημιουργοῦσαν ταραχές. Δὲν κατῴρθωναν ὅμως μὲ τὸν τρόπο αὐτὸν ἀπολύτως τίποτε καὶ γι' αὐτὸ κατέφυγαν στὶς Ρωμαϊκὰς ἀρχὰς καὶ τὶς παρακάλεσαν νὰ διώξουν τοὺς πλάνους αὐτοὺς τοῦ λαοῦ ἀπὸ τὴν πόλι των. Ὁ Παῦλος ἀντελήφθηκε ὅτι θὰ γινόταν χάσμα μεγάλο μεταξὺ τοῦ λαοῦ καὶ γι' αὐτὸ ἔφυγε ἀπὸ τὴ Θεσσαλονίκη καὶ ἐπῆγε στὴ Βέρροια.

Οἱ κάτοικοι τῆς Βερροίας ἦταν Ἑθνικοὶ καὶ Ἑβραῖοι. Μπροστὰ λοιπὸν σ' ὅλους αὐτοὺς ὁ Παῦλος κήρυξε τὸ εὐαγγέλιο. Ἔτσι, πολλοὶ φωτίσθηκαν, πίστεψαν καὶ βαφτίσθηκαν. Μ' αὐτοὺς ἱδρύθηκε ἡ Ἐκκλησία τῆς Βερροίας ποὺ εἶναι καὶ ἡ πρώτη Ἐκκλησία ἀπὸ Ἑβραίους καὶ Ἑθνικοὺς μαζί.

Τὸ γεγονός αὐτὸ πληροφορήθηκαν οἱ ἄρχοντες τῶν Ἑβραίων τῆς Θεσσαλονίκης καὶ ἔστειλαν ἀπεσταλμένους των ἐκεῖ καὶ ἐδημιούργησαν τόσες ταραχές, ὥστε ἀνάγκασαν τὸν Παῦλο νὰ φύγῃ γιὰ τὴν Ἀθήνα, ἀφοῦ ἄφησε ἐκεῖ δύο ἐκλεκτοὺς μαθητὲς του γιὰ νὰ συνεχίσουν τὸ θεῖο ἔργο του, τὸν Σίλα καὶ τὸν Τιμόθεο. Φεύγοντας τοὺς εἶπε ὅτι θὰ τοὺς περιμένῃ νὰ συναντηθοῦν στὴν Ἀθήνα.

δ') Ὁ Παῦλος στὴν Ἀθήνα.

Ἀπὸ τὴ Βέρροια ὁ Παῦλος ἔφθασε στὴν Ἀθήνα. Ἐδῶ πε-

ριέρχεται στήν πόλι καί θαυμάζει τίς ὠραίες οἰκοδομές, τὰ θέατρα καί πρὸ παντὸς τὰ ἔργα τέχνης, τοὺς ναοὺς, τὰ ἀγάλματα καί τοὺς βωμοὺς. Ἀντιλαμβάνεται ἔτσι ὅτι οἱ κάτοικοι τῆς Ἀθήνας εἶναι ἄνθρωποι εὐσεβεῖς καὶ ἡ ἀντίληψί του αὐτὴ τὸν ὠνόησε πρὸς πολλὸν, ὅταν μέσα στοὺς διαφόρους βωμοὺς βρῆκε κ' ἓνα βωμὸ πού εἶχε τὴν ἐπιγραφή «τῷ ἀγνώστῳ Θεῷ». Νά, σκέφθηκε, ὁ Θεός, πού ἔρχομαι νὰ διδάξω. Καὶ πρῶτα ἐπεσκέφθηκε τὴ συναγωγὴ τῶν Ἑβραίων καὶ τοὺς διδάξε ὅτι ὁ ἀναφερόμενος ἀπὸ τὴν Παλαιὰ Διαθήκη Χριστὸς εἶναι ἐκεῖνος πού οἱ ὁμόφυλοί του ἐσταύρωσαν στὸ Γολγοθᾶ καὶ πού πρέπει ὅλοι νὰ τὸν πιστέψουν. Δὲν ἦταν ὅμως τοῦτο ἀρκετό. Ἡ Ἀθήνα εἶχε πολλοὺς εἰδωλολάτρες καὶ μάλιστα καὶ πολλοὺς σοφοὺς.

Ἐδῶ ἔπρεπε περισσότερο νὰ στρέψῃ τὴν προσοχή του. Κί' ἔτσι ἔκαμε. Οἱ Ἀθηναῖοι εἶχαν συνήθεια στὴν ἀγορὰ πού μαζεύονταν νὰ συζητοῦν διάφορα ζητήματα. Ἐκεῖ πῆγαινε καὶ ὁ Παῦλος καὶ ἐδίδασκε. Τὸ πρᾶγμα ὅμως καταγγέλθηκε στίς ἀρχές. Συνέλαβαν τότε τὸν Παῦλο καὶ τὸν ὠδήγησαν στὸ δικαστήριον τοῦ Ἀρείου Πάγου.

Ἐκεῖ ὁ Παῦλος ἀνέθηκε στὸ βῆμα καὶ τοὺς εἶπε: —«Ἄνδρες Ἀθηναῖοι! Βλέπω πὼς εἴσθε ἄνθρωποι πολὺ εὐσεβεῖς. Τοῦτο φανερώνουν οἱ μεγάλοι καὶ ὠραῖοι ναοί σας μὲ τὰ ἀγάλματα καὶ τοὺς βωμοὺς των. Ἀνάμεσα ὅμως στοὺς βωμοὺς αὐτοὺς, εἶδα ἓναν πού τὸν ἔχετε ἀφιερῶσει στὸν ἄγνωστο Θεό. Αὐτὸν λοιπὸν τὸν Ἀ γ ν ω σ τ ο Θεό, πού σέβεσθε (λατρεύετε) χωρὶς νὰ τὸν γνωρίζετε, ἦρθα τώρα ἐγὼ νὰ σᾶς τὸν διδάξω: Εἶναι αὐτὸς πού δημιούργησε τὸν κόσμον ὅλο, ὁρατὸ καὶ ἀόρατο, καὶ πού δὲν κατοικεῖ μέσα σὲ ναοὺς καὶ δὲν ἔχει ἀνάγκη νὰ τοῦ κάνουν οἱ ἄνθρωποι ἀγάλματα. Αὐτὸς λοιπὸν ὁ Θεὸς εἶδε ὅτι οἱ ἄνθρωποι ἔφυγαν ἀπὸ τὸν ἀληθινὸ δρόμον καὶ γιὰ νὰ τοὺς ἐπαναφέρῃ ἔστειλε τὸ γιό του, πού γεννήθηκε ἀπὸ τὴν Παρθένο Μαρίαν καὶ πού διδάξε, ἔκανε θαύματα καὶ οἱ Ἑβραῖοι τὸν ἐσταύρωσαν καὶ τὸν ἔθαψαν. Ἐκεῖνος, σὰν ἀληθινὸς Θεός, ἀναστήθηκε καὶ παρουσιάσθηκε στοὺς μαθητάς του καὶ ὕστερα ἀναλήφθηκε στοὺς οὐρανοὺς, ὅπου κάθεται στὰ δεξιὰ τοῦ Πατέρα του. Ἀπὸ κεῖ ἔστειλε τὸ ἅγιον Πνεῦμα, πού φώτισε τοὺς μαθητάς του καὶ διδάξαν τὴ διδασκαλία του. Αὐτὸς λοιπὸν ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς θάρῃ πάλιν στὴ γῆ καὶ θὰ κρίνῃ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους, πού θὰ ἀναστηθοῦν τότε, ὅπως καὶ αὐτός».

Μόλις οἱ Ἀθηναῖοι ἄκουσαν γιὰ ἀνάστασι νεκρῶν, παραξενεύθηκαν καὶ γέλασαν: «Καλά, τοῦ ἀπάντησαν, πῆγαινε καὶ

θά σέ ξανακούσωμε» καί ἔφυγαν. Ἐφυγε καί ὁ Παῦλος μαζί των. Μερικοὶ ὅμως πλησίασαν τὸν Παῦλο, γιατί πίστεψαν στὴ διδασκαλία του, καί ζήτησαν νὰ βαπτισθοῦν. Ἔτσι ἔγινε ἡ χριστιανικὴ Ἐκκλησία τῶν Ἀθηνῶν καί μ' ὅλους αὐτοὺς ἦταν καί ὁ Ἀρεοπαγίτης Διονύσιος, ποῦ ἔγινε καί ὁ πρῶτος ἐπίσκοπος Ἀθηνῶν καί μιὰ γυναίκα, ποῦ τὴν ἔλεγαν Δάμαρι. Ὁ Διονύσιος εἶναι ὁ πολιοῦχος ἅγιος τῶν Ἀθηνῶν καί τὴ μνήμη του ἡ Ἐκκλησία μας γιορτάζει στίς 3 Ὀκτωβρίου. Ὁ Διονύσιος ἄφησε καί πολλὰ σπουδαῖα συγγράμματα. Ἐδῶ στὰς Ἀθήνας ἦρθαν καί συνάντησαν τὸν Παῦλο καί οἱ δυὸ μαθητές του Τιμόθεος καί Σίλας καί ὅλοι μαζί ἔφυγαν γιὰ τὴν Κόρινθο.

ε') Ὁ Παῦλος στὴν Κόρινθο.

Ἀπὸ τὴν Ἀθήνα ὁ Παῦλος μὲ τὸν Σίλα καί τὸν Τιμόθεο ἐπῆγαν στὴν πλούσια τότε κι ἐμπορικὴ πόλι τῆς Πελοποννήσου, Κόρινθο. Ἐκεῖ ἔμεινε στὸ σπίτι τοῦ σκηνοποιοῦ Ἀκύλα, ποῦ μὲ τὴν τέχνη του αὐτὴ ἔτρεφε καί συντηροῦσε καί τὴ γυναίκα του. Σ' αὐτὴ τὴν τέχνη, νὰ φτιάνη δηλαδὴ σκηνές, ἐργάσθηκε καί ὁ Παῦλος, γιατί ἔτσι ἔβγαζε τὰ ἔξοδα γιὰ νὰ ζήσει αὐτὸς καί οἱ ἀκόλουθοί του μαθητές.

Ἀλλὰ ὁ Παῦλος δὲν ἦρθε στὴν πόλι αὐτὴ γι' αὐτὸν τὸν σκοπό. Ἦρθε γιὰ τὴ διάδοσι τοῦ Εὐαγγελίου καί γι' αὐτὸ τὸ Σάββατο πῆγαινε στίς συναγωγές. Ἐκεῖ ἐρμήνευε τὴν Παλαιὰ Διαθήκη καί λαμβάνοντας ἀπ' ἐκεῖ ἀφορμὴ, τοὺς μιλοῦσε γιὰ τὸν Χριστό. Οἱ Ἑβραῖοι ὅμως καμμιὰ προσοχὴ δὲν ἔδιναν στὴ διδασκίαν του ἐκείνη καί γι' αὐτὸ τοὺς ἐγκατέλειψε καί ἄρχισε νὰ διδάσκη πιά τοὺς εἰδωλολάτρες, ἀπὸ τοὺς ὁποίους πολλοὶ βαπτίσθηκαν καί μ' αὐτοὺς ἔγινε ἡ Χριστιανικὴ Ἐκκλησία τῆς Κορίνθου. Πρῶτοι μεταξὺ ἐκείνων ποῦ πίστεψαν καί βαπτίσθηκαν ἦταν ὁ Ἀκύλας καί ἡ γυναίκα του, ἡ Πρίσκιλλα. Στὴν Κόρινθο ἔμεινε ὁ Παῦλος περίπου ἐνάμιση χρόνο καί ὕστερα ἔφυγε γιὰ τὴν Ἐφεσο καί τὴ Μ. Ἀσία, ὅπου ἐπεσκέφθηκε τίς ἐκεῖ Χριστιανικὲς Ἐκκλησίες. Ὁ Παῦλος δὲν δίδασκε μόνο σὲ ὁμίλιες, ἀλλὰ ἔγραφε καί ἐπιστολές, μὲ τίς ὁποῖες ἔδινε διάφορες συμβουλές. Τίς ἐπιστολές αὐτὲς τίς βρῖσκομε στὰ βιβλία τῆς Κ. Διαθήκης.

Ἑρωτήσεις.— Ἀπὸ ποῦ ἄρχισε ὁ Παῦλος τὴ δευτέρη πορεία του; Τί ἔκαμε στοὺς Φιλίππους καί τί θαῦμα ἔγινε στίς φυλακές; Ποιὰ ἦταν ἡ πρώτη εὐρωπαῖα χριστιανή; Ποῦ ἄλλοῦ ἐπῆγε ὕστερα ὁ Παῦλος; Τί ἔγινε στὴν Ἀθήνα καί τί στὴν Κόρινθο;

12. Τρίτη αποστολική πορεία του Παύλου.

Ἀπὸ τὴν Κόρινθο ὁ Παῦλος πῆγε στὴν Ἔφεσο, ἐπεσκέφθηκε πάλι τὶς Ἐκκλησίες τῆς Μ. Ἀσίας καὶ Ἑλλάδος καὶ καταστάλαξε στὴν Ἱερουσαλήμ. Ἐκεῖ τὸν συνέλαβαν καὶ τὸν ἔστειλαν στὴν Καισάρεια. Οἱ Ῥωμαῖοι ἄρχοντες τὸν ἔβαλαν φυλακῇ. Ἐμεινε δυὸ χρόνια καὶ ἀπ' ἐκεῖ τὸν ἔστειλαν στὴ Ῥώμη νὰ δικασθῇ, ὅπου, ὕστερα ἀπὸ δυὸ χρόνια, τὸν ἄφησαν ἐλεύθερο.

α') Ὁ Παῦλος στὴν Ἱερουσαλήμ.

Ἀπὸ τὴν Κόρινθο ὁ Παῦλος ἦρθε στὴν Ἔφεσο, ὅπου δίδαξε τὸ Εὐαγγέλιο κί' ἔκαμε μιὰ ἀπὸ τὶς σπουδαῖες ἐκκλησίες τοῦ Χριστοῦ, τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ἐφέσου. Ὑστερα ἐπεσκέφθηκε τὶς Ἐκκλησίες τῆς Μ. Ἀσίας καὶ Ἑλλάδος καὶ τοὺς ἔδωσε νέες συμβουλές καὶ ὁδηγίες, καὶ κατόπιν ἐπῆγε στὴ Μίλητο, ὅπου κάλεσε τοὺς ἐπισκόπους τῆς Ἐφέσου καὶ τοὺς ἔκαμε τὴ σύστασιν νὰ συμπεριφέρονται μὲ πολλὴ ἀγάπη στοὺς Χριστιανούς. Καὶ ὅταν ἐτελείωσε κί' αὐτὴ τὴν ἐργασία, τράβηξε γιὰ τὰ Ἱεροσόλυμα. Μόλις ἔφθασε ἐκεῖ, πῆγε στὸ ναὸ τοῦ Σολομῶντος, ὅπου γνωρίσθηκε ἀπὸ τοὺς Ἑβραίους, πού εἶχαν ἀποφασίσει, ὅπως ξέρομε, τὴν ἐξόντωσί του. Ἀμέσως λοιπὸν ἔδωκαν διαταγὲς στοὺς φρουροὺς τοῦ ναοῦ καὶ τὸν συνέλαβαν καὶ ἄρχισαν νὰ τὸν δέρνουν, ἔτοιμοι νὰ τὸν σκοτώσουν. Εὐτυχῶς ὅμως τὴν στιγμὴ ἐκείνη περνοῦσε ἀπ' ἐκεῖ ἓνας Ῥωμαῖος χιλιάρχος. Μόλις εἶδε καὶ ἄκουσε τὸν θόρυβο, ἔτρεξε νὰ ἰδῇ τί συμβαίνει. Ἀντελήφθηκε ἀμέσως ὅτι ἄδικα δερνόταν ὁ Παῦλος καὶ τοὺς τὸν πῆρε ἀπὸ τὰ χέρια των. Ἦξερε ὅμως καλὰ ὁ Ῥωμαῖος ἀξιωματικὸς τοὺς Ἑβραίους καὶ γιὰ νὰ μὴν τὸν δολοφονήσουν κρυφὰ ἐκεῖ, τὸν ἔστειλε μὲ στρατιῶτες τοῦ συνοδεῖν αὐτὸν Καيسάρεια τῆς Παλαιστίνης, ὅπου ἦταν Ῥωμαῖος ἄρχων ὁ Φήλιξ. Αὐτὸς ἔρριξε τὸν Παῦλο στὶς φυλακές. Ἐκεῖ ἔμεινε διδάσκοντας ὁ Παῦλος δύο ἔτη τοὺς φυλακισμένους καὶ ὅσους τὸν ἐπισκέπτονταν. Ἐν τῷ μεταξὺ ἔφυγε ὁ Φήλιξ ἀπὸ ἄρχοντας καὶ ἦρθε ὁ Φῆστος. Αὐτὸς παρουσίασε τὸν Παῦλο στὸ δικαστήριο καὶ τὸν κατεδίκασε ὄχι γιὰ ἄλλο λόγο, ἀλλὰ γιὰ νὰ εὐχαριστήσῃ τὸν Ἑβραῖο ἀρχιερέα. Ὁ Παῦλος ὅμως ἦταν Ῥωμαῖος πολίτης καὶ ζήτησε νὰ τὸν στείλουν στὴ Ῥώμη γιὰ νὰ δικασθῇ. Ὁ Φῆστος, πού εἶχε ὑποχρέωσιν ἀπὸ τὸν νόμον νὰ τὸ κάνει, ἔβαλε τὸν Παῦλον σ' ἓνα πλοῖο καὶ μὲ συνοδείαν Ῥωμαίων στρατιωτῶν τὸν ἔστειλε γιὰ τὴ Ῥώμη. Τὸ πλοῖο πέρασε κοντὰ στὴν Κρήτη καὶ τὴ Μάλτα, ὅπου ἐναυάγησε ἀπὸ μιὰ μεγάλη τρικυμία. Ὁ Παῦλος προσευχήθηκε σ' ὅλη τὴ διάρκεια τῆς τρι-

κυμίας καὶ χάρις στήν προσευχή του αὐτὴ δὲν ἔπαθε τίποτε κανέναν ἀπὸ τὸ πλήρωμα τοῦ πλοίου, οὔτε καὶ ἀπὸ τοὺς ἐπιβάτες του. Ἔτσι πλήρωμα καὶ ἐπιβάτες ἀποσιβίσθησαν στὴ νῆσο Μάλτα. Ἐκανε πολὺ κρύο καὶ μάζεψαν φρύγανα ν' ἀνάψουν φωτιά. Ἐκεῖ μιὰ ἑχιδνα τυλίχθηκε στὸ χέρι τοῦ Παύλου. Ὅλοι ὅσοι τὸ εἶδαν αὐτὸ τρόμαξαν. Ὁ Παῦλος ὅμως μὲ ἡρεμία τίναξε τὸ ἔρπετό, στὴ φωτιά χωρὶς νὰ πάθῃ τίποτε. Ὅλοι κατάλαβαν πὼς ὁ Θεὸς τὸν φύλαξε ἀπὸ τὸ δηλητηριῶδες ἔρπετό καὶ πολλοὶ πίστεψαν καὶ βαπτίσθηκαν. Ἐκεῖ ἔμεινε τρεῖς μῆνες.

β') Ὁ Παῦλος στὴ Ρώμη.

Ἀπὸ τὴ Μάλτα μὲ ἄλλο πλοῖο τράβηξαν γιὰ τὴν Ἰταλία. Στὴν πρωτεύουσα τοῦ Ρωμαϊκοῦ κράτους, τὴ Ρώμη, εἶχαν διδάξει τὸ Εὐαγγέλιο μερικοὶ ἔμποροι. Γι' αὐτὸ ὑπῆρχαν ἐκεῖ Χριστιανοί, πού εἶχαν ἀκούσει γιὰ τὸν Παῦλο καὶ τὸ ἔργο του. Μόλις ἔμαθαν ὅτι ὁ Παῦλος ἔρχεται, ἔτρεξαν ὅλοι νὰ τὸν προῦπαντήσουν. Τὸν ἐδέχθηκαν μὲ μεγάλη χαρὰ καὶ τιμὲς καὶ τὸν συνώδεψαν στὶς φυλακές. Ἐκεῖ ὁ Παῦλος ἔμεινε δυὸ χρόνια, ὡς ὅτου νὰ ἐξετασθῇ ἡ ὑπόθεσί του. Τότε ἀπεδείχθη ἀβέβαιη ἡ κατηγορία του καὶ ἀφέθη ἐλεύθερος.

Ὁ Παῦλος διδάσκει ἐκεῖ πλέον ἐλεύθερα τὸ Εὐαγγέλιο καὶ οἱ Χριστιανοὶ στὸ ἄκουσμα τῆς διδασκαλίας του βαπτίζονται καὶ πληθύνονται ὑπερβολικά.

Ἑρωτήσεις.— Πῶς ἐσώθηκε ἀπὸ τὰ χέρια τῶν Ἑβραίων ὁ Παῦλος; Γιατί ὁ Φῆστος δὲν ἐδίκασε τὸν Παῦλο; Τί ἔγινε κοντὰ στὴ Μάλτα; Πῶς ὑποδέχθηκαν τὸν Παῦλο οἱ Χριστιανοὶ τῆς Ρώμης; Ποιοὶ εἶχαν διδάξει τὸν χριστιανισμό στὴ Ρώμη;

13. Τετάρτη ἀποστολικὴ πορεία καὶ θάνατος τοῦ Παύλου.

Σὰν ἀπολύθηκε ὁ Παῦλος, ἔκαμε νέα περιοδεῖα σ' ὅλες τὶς Ἐκκλησίες καὶ γύρισε στὴ Ρώμη. Τότε ὅμως εἶχαν ἀρχίσει οἱ διωγμοὶ ἀπὸ τὸν Νέρωνα. Γι' αὐτὸ τὸν συνέλαβαν, τὸν βασάνισαν καὶ τὸν ἔσφαξαν.

Ὁ Παῦλος ὕστερα ἀπὸ δυὸ χρόνια φεύγει ἀπὸ τὴ Ρώμη, γιὰ νὰ ἐπισκεφθῇ τὶς Ἐκκλησίες τῆς Μικρᾶς Ἀσίας καὶ τῆς Ἑλλάδος. Τὶς ἐπεσκέφθηκε ὅλες, καὶ ἀφοῦ ἔδωσε τὶς τελευταῖες

συμβουλές του καὶ οδηγίες, ἐπέστρεψε καὶ πάλι στὴ Ρώμη, ὅπου συναντήθηκε μὲ τὸν κορυφαῖο τῶν ἀποστόλων, τὸν Πέτρο.

Ἀλλὰ τότε στὴ Ρώμη ἄρχισε ὁ μεγάλος κατὰ τῶν Χριστιανῶν διωγμὸς ἀπὸ τὸν αὐτοκράτορα τῆς Ρώμης Νέρωνα. Στὸ διωγμὸ αὐτὸ συνελήφθηκε καὶ ὁ Ἀπόστολος τῶν Ἐθνῶν Παῦλος καὶ ἀφοῦ ἐθασανίσθηκε στὸ τέλος ἐσφάγηκε μὲ ξίφος. Τὴν ἴδια ἐποχὴ ἐμάρτύρησε, ὅπως θὰ ἰδοῦμε παρακάτω, καὶ ὁ ἀπόστολος Πέτρος. Ὁ Παῦλος μᾶς ἄφησε τὶς δεκατέσσαρες ἐπιστολές του, πού βρίσκομε στὰ βιβλία τῆς Καινῆς Διαθήκης.

Αὐτὸ ὑπῆρξε τὸ τέλος τοῦ μεγάλου κήρυκα τῆς χριστιανικῆς θρησκείας Παύλου. Ἡ Ἐκκλησία μας ἐορτάζει τὴ μνήμη του στὶς 29 Ἰουνίου.

Ἑρωτήσεις.— Ὑστερα ἀπὸ τὴν ἀθώωσί του τί ἔκαμε ὁ Παῦλος; Πότε ἀπέθανε καὶ ποῦ; Ποιὰ βιβλία μᾶς ἄφησε ὁ Παῦλος καὶ ποῦ τὰ βρίσκομε; Πότε γιορτάζει ἡ ἐκκλησία μας τὴ μνήμη του;

ΜΕΡΟΣ ΠΕΜΠΤΟΝ

ΟΙ ΑΛΛΟΙ ΑΠΟΣΤΟΛΟΙ

14. Ὁ Ἀπόστολος Πέτρος.

Ὁ Πέτρος εἶναι ἀπὸ τοὺς πρώτους μαθητὰς τοῦ Χριστοῦ. Εἶναι ἐκεῖνος, ποὺ ἀπαρνήθηκε τὸ Χριστὸ τρεῖς φορές καὶ μετανόησε. Αὐτὸς ἱδρυσε τὴν πρώτη Χριστιανικὴ Ἐκκλησίαν στὴν Ἱερουσαλήμ. Ἐκεῖ τὸν ἐφυλάκισαν, ἀλλὰ ἄγγελος τὸν ἔβγαλε νύχτα κι' ἔφυγε στὴ Μικρὰ Ἀσίαν κι' ὕστερα στὴ Ρώμην, ὅπου σταυρώθηκε ἀνάποδα ἀπὸ τὸν Νέρωνα.

Ὁ Ἀπόστολος Πέτρος εἶναι ἓνας ἀπὸ τοὺς πρώτους μαθητὰς τοῦ Χριστοῦ. Καταγόταν ἀπὸ τὴ Βησθαῖδαν τῆς Γαλιλαίας. Τὸν πατέρα του τὸν ἔλεγαν Ἰωνᾶ καὶ εἶχε ἀδελφὸ τὸν Ἀνδρέαν. Καὶ οἱ δύο αὐτοὶ ἀδελφοὶ ἦταν μαθηταὶ τοῦ Βαπτιστοῦ Ἰωάννου. Μιὰ μέρα τοὺς βρῆκε ὁ Ἰησοῦς νὰ ψαρεύουν στὴ θάλασσα τῆς Γαλιλαίας καὶ τοὺς εἶπε νὰ τὸν ἀκολουθήσουν καὶ ἐκεῖνος θὰ τοὺς κἀνὲ ἀλιεῖς ἀνθρώπων. Ἀμέσως τὸν ἀκολούθησαν καὶ ὁ Πέτρος ἐγίνε ἀγαπητὸς μαθητὴς του, ὅπως ὁ Ἰάκωβος καὶ ὁ Ἰωάννης. Ἀκολούθησε τὸν διδάσκαλό του σ' ὅλην του τὴ ζωὴ. Θυμόμαστε πῶς, ὅταν συνέλαβαν τὸν Χριστὸ καὶ τὸν ὠδήγησαν στὸν Ἀρχιερεᾶ Ἀννᾶ, ὁ Πέτρος τὸν ἀρνήθηκε τρεῖς φορές. Καὶ σὰν ὁ πετεινὸς ἔκραξε, τότε θυμῆθηκε τὰ λόγια τοῦ Ἰησοῦ, βγῆκε ἔξω καὶ ἔκλαψε πικρά.

Μετὰ τὴν ἀνάληψιν τοῦ διδασκάλου του ὁ Πέτρος ἔμεινε μετὰ τοὺς ἄλλους μαθητὰς τοῦ Ἰησοῦ στὰ Ἱεροσόλυμα καὶ μετὰ τὴν ἐπιφοίτησιν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος πρῶτος ἐκήρυξε τὸν λόγον τοῦ Εὐαγγελίου καὶ ἱδρυσε τὴν πρώτην χριστιανικὴν Ἐκκλησίαν στὴν Ἱερουσαλήμ.

Μετὰ τὸν λιθοβολισμόν τοῦ Στεφάνου ἔφυγε γιὰ διάφορα μέρη, ὅπου διδάξε τὴν χριστιανικὴν θρησκείαν. Ἐκτὸς ἀπὸ τὸ χάρισμα τοῦ λόγου ὁ Πέτρος εἶχε καὶ τὴ δύναμιν νὰ κάμνῃ διάφορα θαύματα, ὅπως εἶναι ἡ ἀνάστασις τῆς Ταθιθαῦ στὴν πόλιν Ἰόπη.

Ἡ Ταθιθα ζοῦσε στὴν Ἰόπη. Ὅλα τὰ εἰσοδήματά της τὰ

ξόδευε σέ ἐλεημοσύνες. Ἀρρώστησε ὅμως βαριά καί πέθανε ἀκριβῶς τήν ἡμέρα ποῦ ἦρθε ὁ Πέτρος στήν Ἰόπη.

Μαζεύτηκαν τότε ὅλες οἱ χῆρες καί τά ὀρφανά καί κλαίοντας ἔλεγαν στὸν Πέτρο γιὰ τὴ μεγάλη συμφορὰ ποῦ τὶς βρῆκε. Ὁ Πέτρος τὶς λυπήθηκε. Ἀνέβηκε στὸ ὑπερῶο, ὅπου ἦταν ἡ νεκρὴ καί ἀφοῦ ἔβγαλε ὅλους ἔξω, γονάτισε καί προσευχήθηκε. Ἐπειτα πλησίασε στὸ κρεβάτι καί εἶπε: «Ταβιθά, σήκω». Καὶ ἀμέσως ἡ Ταβιθά ἀνοιξε τὰ μάτια, εἶδε τὸν Πέτρο καί ἀνασηκώθηκε. Ὁ Πέτρος τότε τὴν ἔπιασε ἀπὸ τὸ χέρι καί τὴν ἐσήκωσε. Τὸ θαῦμα αὐτὸ μαθεύτηκε ἀμέσως σ' ὅλη τὴν πόλι καί πολλοὶ ἐπίστευσαν καί ἔγιναν Χριστιανοί.

Ἀφοῦ πέρασε ἀρκετὸς καιρὸς, ὁ Πέτρος ἐπέστρεψε στήν Ἱερουσαλήμ, ὅπου συνελήφθηκε καί ἐρίχθηκε στὶς φυλακὲς δέσμιος. Τὴ νύχτα ὅμως ἄγγελος Κυρίου τοῦ ἔλυσε τὰ δεσμά καί τὸν ἔβγαλε ἔξω ἀπὸ τὴ φυλακὴ καί ἀπὸ τὴν πόλι, χωρὶς οὔτε καν νὰ τὸ ἀντιληφθοῦν οἱ δεσμοφύλακες.

Ἀπὸ κεῖ ἔφυγε ὁ Πέτρος γιὰ τὴ Μικρὰ Ἀσία καί ἀπ' ἐκεῖ ἦλθε στὴ Ρώμη, ὅπου ἐδίδασκε. Συνέπεσε ὅμως τότε ὁ διωγμὸς τοῦ Νέρωνος καί ἔτσι συνελήφθηκε καί ἐμαρτύρησε. Τὸν σταύρωσαν ἀνάποδα.

Ὁ Πέτρος μὲ τὴ διδασκαλία του ἵδρυσε πολλὰς Ἐκκλησίας, καὶ μᾶς ἄφησε δύο ἐπιστολὰς του, ποῦ βρίσκομε γραμμένες στὰ βιβλία τῆς Καινῆς Διαθήκης. Ἡ Ἐκκλησία μας γιορτάζει τὴ μνήμη του μαζί μὲ τοῦ Ἀποστόλου Παύλου στὶς 29 Ἰουνίου.

Ἑρωτήσεις.— Ἀπὸ ποῦ καταγόταν ὁ Πέτρος; Πῶς λεγόταν ὁ πατέρας καὶ ὁ ἀδελφὸς του; Τί ἐργασία ἔκαμνε; Ποῦ δίδαξε; Πῶς πέθανε καὶ ποῦ; Μᾶς ἄφησε βιβλία καὶ πότε τὸν γιορτάζουμε;

15. Ὁ Πρωτόκλητος Ἀνδρέας.

Ὁ Ἀνδρέας ἦταν ἀδελφὸς τοῦ Πέτρου, ἐκλήθηκε πρῶτος ἀπὸ τὸν Χριστὸ καὶ γι' αὐτὸ λέγεται Πρωτόκλητος. Ἐκήρυξε στὴν Παλαιστίνη, στὸν Πόντο, στὴ Θράκη κι' ὕστερα στὴν Πάτρα, ὅπου ἀφοῦ τὸν βασάνισαν οἱ Ἑβραῖοι, τὸν σκότωσαν.

Ὁ Ἀνδρέας ἦταν ἀδελφὸς τοῦ Πέτρου. Ἦταν κι' αὐτὸς μαθητὴς τοῦ Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ. Ὁ Ἀνδρέας ἐκλήθηκε ἀπὸ τὸν Ἰησοῦ πρῶτος γιὰ μαθητὴς του καὶ γι' αὐτὸ λέγεται

Πρωτόκλητος. Στὴν Πεντηκοστή, πού ἔγινε ἡ ἐπιφοίτησι τοῦ Ἀγίου Πνεύματος, ἦταν μαζί με τοὺς δώδεκα μαθητάς καὶ ἀμέσως ἄρχισε νὰ κηρύττῃ τὸν λόγο τοῦ Ἑσταυρωμένου Ἰησοῦ. Ὑστερα ἔφυγε ἀπὸ τὰ Ἱεροσόλυμα καὶ ἦρθε στὴν Παλαιστίνη, ὅπου δίδασκε. Ἀπὸ ἐκεῖ ἐπῆγε στὸν Πόντο τῆς Ἀσίας, στὴν Τραπεζοῦντα καὶ σὲ ἄλλες πόλεις, ὅπου σκόρπισε τὴ χάρι τῆς Χριστιανικῆς ἀγάπης. Ἐπειτα ἀπὸ τὸν Πόντο πέρασε στὸ Βυζάντιο καὶ στὴ Θράκη, ὅπου ἱδρύσε Ἐκκλησίες. Ἀπὸ ἐκεῖ ἦρθε στὴ Θεσσαλονίκη καὶ τέλος στὴν Πάτρα. Ἡ πόλι αὕτῃ εἶχε Ἑβραίους καὶ εἰδωλολάτρες καὶ ἐκεῖ ἱδρύσε Χριστιανικὴν Ἐκκλησίαν. Οἱ μεγάλοι ὁμῶς τῆς Ἰουδαϊκῆς θρησκείας καὶ τῆς εἰδωλολατρικῆς, βλέποντας ὅτι οἱ ὁπαδοὶ τοὺς γίνονται Χριστιανοί, ἀνησύχησαν τόσο, ὥστε συνέλαβαν τὸν Ἀνδρέα καὶ ἀφοῦ ὑπερβολικὰ τὸν ἐβασάνισαν, στὸ τέλος τὸν ἐσταύρωσαν σὲ ἡλικία 80 ἐτῶν. Ὁ σταυρὸς πού τὸν ἐσταύρωσαν εἶχε σχῆμα Χ καὶ γι' αὐτὸ οἱ σταυροὶ πού ἔχουν αὐτὸ τὸ σχῆμα λέγονται σταυροὶ τοῦ Ἀγ. Ἀνδρέα. Τὸ σῶμα του οἱ Χριστιανοὶ τὸ ἔθαψαν με τιμὲς μεγάλες καὶ ὅταν ἐπεκράτησε ὁ Χριστιανισμός, τὸ λείψανό του τὸ μετέφεραν στὴν Κωνσταντινούπολι καὶ τὸ ἔθαψαν στὸ ναὸ τῶν Ἀγίων Ἀποστόλων. Οἱ κάτοικοι ὁμῶς τῶν Πατρῶν ἐκράτησαν τὸν καρπὸ ἀπὸ τὸ ἔνα του χέρι, πού τὸ ἔχουν τοποθετήσει μέσα σὲ χρυσοῦν θήκη καὶ τὸν προσκυνοῦν πάντοτε.

Ὁ Ἀπόστολος Ἀνδρέας εἶναι ὁ πολιοῦχος ἅγιος τῶν Πατρῶν καὶ ἡ Ἐκκλησία μας γιορτάζει τὴ μνήμη του στὶς 30 Νοεμβρίου.

Ἑρωτήσεις. — *Γιατί ὁ Ἀπόστολος Ἀνδρέας λέγεται Πρωτόκλητος; Τίνος γιὸς, ἀδελφὸς καὶ μαθητὴς ἦταν; Ποῦ δίδασκε; Ποῦ καὶ πῶς ἀπέθανε; Πότε καὶ πῶς ἀπέθανε; Πότε τὸν γιορτάζει ἡ Ἐκκλησία μας καὶ ποῦ τάφηκε τὸ ἅγιο λείψανό του;*

16. Ὁ Εὐαγγελιστὴς Λουκᾶς.

Ὁ Λουκᾶς λέγεται Εὐαγγελιστής, γιατί ἔγραψε τὸ «κατὰ Λουκάν» Εὐαγγέλιο. Ἦταν γιατρός καὶ ζωγράφος. Λέγεται ὅτι ἔκαμε με κερὶ καὶ μαστίχα τέσσερες εἰκόνες τῆς Παναγίας. Πέθανε στὴ Θήβα μαρτυρικὸ θάνατο.

Ὁ Εὐαγγελιστὴς Λουκᾶς ἦτο Ἕλλην τὴν καταγωγὴ καὶ πατρίδα εἶχε τὴν Ἀντιόχεια καὶ ἦταν γιατρός, ἀλλὰ ἤξερε

καὶ καλὴ ζωγραφικὴ. Ἡ ἱερὴ παράδοσι λέει πὼς ἔκαμε μὲ κερί καὶ μαστίχα τέσσαρες εἰκόνες τῆς Θεοτόκου. Ἀπ' αὐτὲς μία σώζεται στὴ νῆσο Τήνο. Ὁ Λουκᾶς δὲν λέγεται Ἀπόστολος, γιατί δὲν ἦταν μαθητὴς τοῦ Ἰησοῦ, ἀλλὰ μαθητὴς τοῦ Παύλου, ποὺ τὸν ἐγνώρισε στὴν Τροία. Ἐπειδὴ ὁμως ἔγραψε τὸ «κατὰ Λουκᾶν» Εὐαγγέλιο, λέγεται Εὐαγγελιστής. Ὁ Λουκᾶς ὕστερα ἀπὸ τὴ γνωριμία του μὲ τὸν Παῦλο τὸν ἀκολούθησε σ' ὅλες τὶς ἀποστολικὰς πορεῖες ὡς τὴ Ρώμη, ὅπου καὶ φυλακίσθηκε. Ὁ Λουκᾶς στὸ Εὐαγγελίό του ἐξιστορεῖ ὅλη τὴ ζωὴ, τὰ θαύματα καὶ τὴν διδασκαλίαν τοῦ Ἰησοῦ ὡς τὴν Ἀνάληψιν.

Ἀλλὰ ὁ Λουκᾶς ἐκτὸς ἀπὸ τὸ Εὐαγγέλιο ἔγραψε καὶ τὶς πράξεις τῶν Ἀποστόλων, ὅπου ἐξιστορεῖ τὶς ἐνέργειες καὶ τὶς διαφορὰς διδασκαλίαις τῶν Ἀποστόλων γιὰ τὴ διάδοσιν τῆς χριστιανικῆς θρησκείας. Πρὸ παντὸς ἐξιστορεῖ τὰ ἔργα τῶν κορυφαίων Ἀποστόλων Παύλου καὶ Πέτρου.

Ὁ Λουκᾶς διδάσκοντας ἔφθασε στὴ Θήβα τῆς Βοιωτίας, ὅπου πέθανε μαρτυρικὸ θάνατο σὲ ἡλικίαν 84 ἐτῶν, καὶ ἐτάφη. Μετὰ τὴν ἐπικράτησιν τοῦ Χριστιανισμοῦ ἐπὶ Μεγάλου Κωνσταντίνου τὸ λείψανό του μεταφέρθηκε στὴν Κωνσταντινούπολιν, ὅπου τάφηκε στὸν ναὸ τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων. Αὐτὸς εἶναι ὁ πολιοῦχος τῶν Θηβῶν καὶ ἡ Ἐκκλησία μας τὸν γιορτάζει στὶς 15 Ὀκτωβρίου.

Ἑρωτήσεις.—*Τίνος μαθητὴς ἦταν ὁ Λουκᾶς καὶ γιατί λέγεται Εὐαγγελιστής; Ποῦ δίδαξε; Ποῦ πέθανε; Ἡ Ἐκκλησία μας πότε γιορτάζει τὴν μνήμη του;*

17. Οἱ Ἀπόστολοι Ἰάκωβος καὶ Ἰωάννης.

Ὁ Ἰάκωβος καὶ ὁ Ἰωάννης ἦταν ἀδελφοί. Ὁ Ἰάκωβος δίδαξε στὴν Ἱερουσαλὴμ, ὅπου καὶ βρῆκε μαρτυρικὸ θάνατο. Ὁ Ἰωάννης ἦταν ὁ ἀγαπημένος μαθητὴς τοῦ Χριστοῦ. Δίδαξε στὴν Παλαιστίνην καὶ στὴν Ἑφεσο. Ὁ Δομιτιανὸς τὸν ἐξώρισε στὴν Πάτμο. Σὰν πέθανε αὐτός, ὁ Ἰωάννης ξαναγύρισε καὶ δίδασκε ὡς τὸ τέλος τῆς ζωῆς του. Λέγεται καὶ Εὐαγγελιστής, γιατί ἔγραψε τὸ «κατὰ Ἰωάννην» Εὐαγγέλιο.

Ὁ Ἰάκωβος καὶ ὁ Ἰωάννης ἦταν παιδιὰ τοῦ Ζεβεδαίου. Σὰν τοὺς ἐκάλεσε ὁ Ἰησοῦς, καὶ οἱ δύο τοὺς μὲ λαχτάρῃ τὸν ἀκολούθησαν καὶ ἔγιναν μαθηταὶ του. Ὁ Ἰωάννης ἦταν ἀπὸ τοὺς πιὸ ἀγαπημένους μαθητὰς τοῦ Ἰησοῦ. Σ' αὐτὸν

ἐμπιστεύθηκε ὁ Χριστὸς τῇ μητέρα του. Μετὰ τὴν ἐπιφοίτησιν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ὁ Ἰάκωβος δίδασκε στὴν Ἱερουσαλὴμ. Ἐκεῖ καὶ βρῆκε θάνατον μαρτυρικὸν τὸ 44 μ. Χ. Ἐπειδὴ ὑπάρχει καὶ ἄλλος Ἰάκωβος, αὐτὸς λέγεται Ἰάκωβος ὁ μέγας καὶ ἡ Ἐκκλησία μας γιορτάζει τὴ μνήμη του στὶς 23 Ὀκτωβρίου.

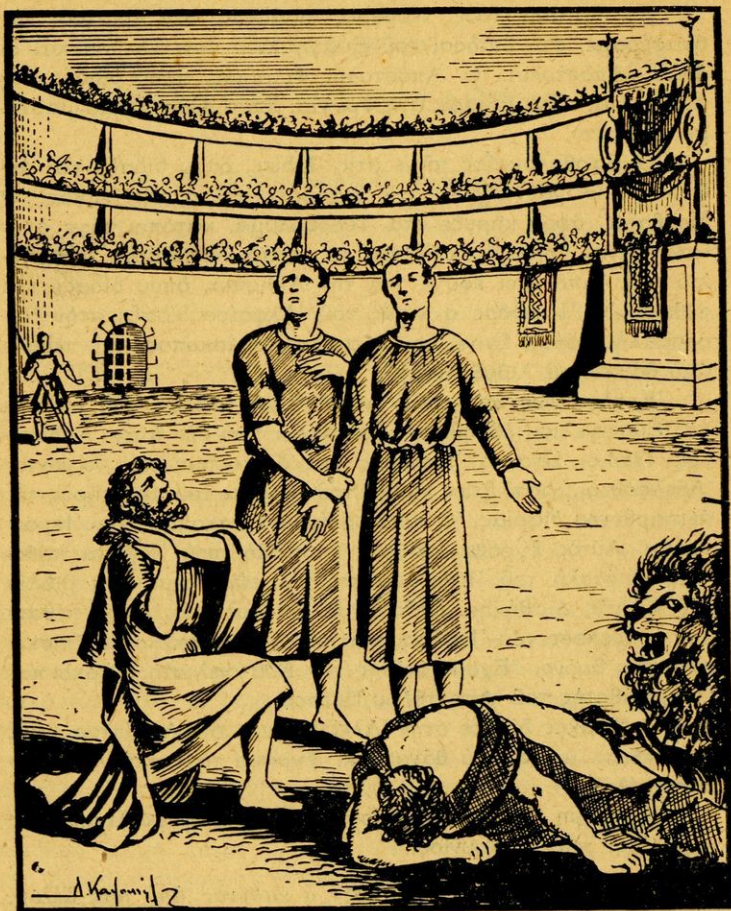
Μετὰ τὴν ἐπιφοίτησιν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ὁ Ἰωάννης ἔφυγε ἀπὸ τὴν Ἱερουσαλὴμ καὶ ἀφοῦ ἐδίδασκε στὴν Παλαιστίνῃ ἦρθε στὴν Ἔφεσον τῆς Μικρᾶς Ἀσίας. Ἀπὸ τὴν πόλιν αὐτὴ διηύθυνε τὶς Ἐκκλησίες τῆς Μικρᾶς Ἀσίας. Ὁ τότε Αὐτοκράτωρ τῶν Ῥωμαίων Δομιτιανὸς, ἔστειλε στὴ νῆσον Πάτμο ἐξορία τὸν Ἰωάννην. Δὲν ἔμεινε ὅμως πολὺ καιρὸ ἐκεῖ ὁ Ἰωάννης, γιατί πέθανε ὁ Αὐτοκράτωρ, καὶ τότε ξαναγύρισε καὶ πάλιν στοὺς πιστοὺς Χριστιανοὺς, ὅπου ἀνάμεσά των ἔζησε τὸ ὑπόλοιπον τῆς ζωῆς του. Ὁ Ἰωάννης ἔζησε μέχρι τοῦ 101 μ. Χ. καὶ πέθανε σὲ ἡλικίαν 95 ἐτῶν. Ὅταν ἦταν πολὺ γέροντος καὶ δὲν μποροῦσε νὰ βαδίσῃ, οἱ Χριστιανοὶ τὸν βαστοῦσαν στὰ χέρια καὶ τὸν πῆγαιναν στὴν Ἐκκλησίαν. Ἐκεῖ ἐπειδὴ δὲν μποροῦσε νὰ μιλήσῃ, τοὺς ἔλεγε μόνο: «Τεκνία μου, ἀγαπᾶτε ἀλλήλους».

Ἡ Ἐκκλησία μας γιορτάζει τὴ μνήμη του στὶς 9 Μαΐου. Ὁ Ἰωάννης λέγεται καὶ Εὐαγγελιστὴς γιατί στὴν Ἔφεσον ἔγραψε τὸ «κατὰ Ἰωάννην» Εὐαγγέλιον, καὶ Θεολόγος γιατί στὸ Εὐαγγέλιόν του αὐτὸ ὁμιλεῖ καὶ ἀποδεικνύει ὅτι ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς εἶναι Λόγος τοῦ Θεοῦ. Ἐκτὸς ὅμως ἀπὸ τὸ Εὐαγγέλιόν του ἔγραψε καὶ τὴν Ἀποκάλυψιν. Τὸ βιβλίον αὐτὸ εἶναι προφητικὸ βιβλίον καὶ μὲ πολλὴν δυσκολίαν εἶναι δυνατόν νὰ τὸ καταλάβῃ κανεὶς. Τὴν Ἀποκάλυψιν τὴν ἔγραψε ὅταν ἦταν ἐξόριστος στὴν Πάτμο. Σήμερα σώζεται στὴ νῆσον Πάτμο ὁ χῶρος ὅπου ἔζησε ἐξόριστος ὁ Ἰωάννης Θεολόγος.

Ἑρωτήσεις.—Πότε ἔγιναν μαθηταὶ τοῦ Ἰησοῦ ὁ Ἰάκωβος καὶ ὁ Ἰωάννης; Ποῦ δίδασκε ὁ πρῶτος καὶ ποῦ ὁ δεύτερος; Πότε ἐορτάζεται ὁ Ἰάκωβος καὶ πότε ὁ Ἰωάννης; Ὁ δεύτερος γιατί λέγεται Εὐαγγελιστὴς καὶ Θεολόγος; Ποῦ ἔγραψε τὸ Εὐαγγέλιόν του καὶ τὴν Ἀποκάλυψιν;

18. Οἱ ἄλλοι Ἀπόστολοι.

Ὁ Φίλιππος δίδασκε στὴ Σαμάρεια καὶ στὴ Φρυγίαν, ὅπου πέθανε ἀπὸ μαρτυρικὸν θάνατον. Ὁ Βαρθολομαῖος στὶς Ἰνδίες,

Ἐρχαν τοὺς Χριστιανοὺς στὰ ἄγρια θηρία τῶν ἵπποδρόμων.

ὅπου καὶ πέθανε. Ὁ Ματθαῖος ἔγραψε τὸ «κατὰ Ματθαῖον» Εὐαγγέλιο καὶ κήρυξε στὰ Ἱεροσόλυμα, στὴν Παλαιστίνη καὶ στὴν Αἰθιοπία. Ὁ Ἰάκωβος (ὁ μικρὸς) καὶ ὁ Ἰούδας ἀμαρτύρησαν μὲ λιθοβολισμό. Ὁ Μάρκος ἔγραψε τὸ «κατὰ Μάρκον» Εὐαγγέλιο κι' ἐδίδασκε στὴν Ἀλεξάνδρεια τῆς Αἰγύπτου.

Ἐκτὸς ἀπὸ τοὺς τέσσερες μαθητὰς τοῦ Χριστοῦ, ποὺ ἀναφέραμε, στὴ διάδοσι τοῦ Εὐαγγελίου συνετέλεσαν καὶ οἱ ἄλλοι Ἀπόστολοι. Ὁ Ἀπόστολος Φίλιππος, ἀφοῦ δίδασκε στὴ Σαμάρεια, πῆγε ὕστερα στὴ Φρυγία, ὅπου πέθανε ἀπὸ μαρτυρικό θάνατο.

Ὁ Βαρθολομαῖος πῆγε στὶς Ἰνδίες, ὅπου δίδασκε καὶ πέθανε. Ὁ Θωμᾶς κήρυξε στὶς διάφορες πόλεις τῆς Ἀσίας. Ὁ Ματθαῖος, ἀφοῦ κήρυξε στὰ Ἱεροσόλυμα, κατόπιν πῆγε στὴν Παλαιστίνη, ὅπου ἔγραψε καὶ τὸ «κατὰ Ματθαῖον» Εὐαγγέλιό του. Ἀπὸ ἐκεῖ ἔφυγε γιὰ τὴν Αἰθιοπία, ὅπου δίδασκε καὶ πέθανε. Ὁ Ἰάκωβος ὁ γιὸς τοῦ Ἀλφαίου δίδασκε στὴν Ἱερουσαλήμ, ὅπου ἔγινε καὶ ὁ πρῶτος ἐπίσκοπος καὶ πέθανε ἀπὸ θάνατο μὲ λιθοβολισμό.

Ἐκτὸς ὅμως ἀπὸ τοὺς Ἀποστόλους αὐτοὺς, στὴ διάδοσι τοῦ Εὐαγγελίου ἐβοήθησαν καὶ ἄλλοι ποὺ δὲν ἦταν Ἀπόστολοι. Τέτοιοι εἶναι ὁ Ἰάκωβος καὶ ὁ Ἰούδας ποὺ λέγονται Ἀδελφόθεοι, γιατί ἦταν παιδιὰ τοῦ Ἰωσήφ, τοῦ μνηστήρος τῆς ἀειπαρθένου Μαρίας. Ὁ πρῶτος ἔγινε ἐπίσκοπος στὴν Ἱερουσαλήμ. Αὐτὸς ἔγραψε καὶ μιὰ ἐπιστολή, ποὺ λέγεται καθολικὴ ἐπιστολὴ τοῦ Ἰακώβου καὶ τὴν εὐρίσκομε στὰ βιβλία τῆς Καινῆς Διαθήκης. Πέθανε μὲ λιθοβολισμό, ὅπως πέθανε καὶ ὁ ἀδελφός του Ἰούδας, ποὺ τὸν διαδέχθηκε στὸν ἐπισκοπικό του θρόνο. Ἔχομε ἐπίσης τὸν Εὐαγγελιστὴ Μάρκο ποὺ εἶναι μαθητὴς τοῦ Ἀποστόλου Πέτρου.

Ὁ Μάρκος δίδασκε στὴν Ἀλεξάνδρεια τῆς Αἰγύπτου, ὅπου καὶ πέθανε μαρτυρικό θάνατο κι' ἔγραψε τὸ «κατὰ Μάρκον» Εὐαγγέλιο.

Τὴ μνήμη ὄλων τῶν Ἀποστόλων μαζί ἡ ἐκκλησία μας γιορτάζει στὶς 30 Ἰουνίου.

Ἑρωτήσεις.— Ποῦ ἐδίδασκε ὁ καθένας ἀπὸ τοὺς ἄλλους Ἀποστόλους; Ποῦ πέθανε καὶ μὲ τί εἶδους θάνατο; Ποιοὶ ἔγραψαν βιβλία καὶ ποιὰ;

ΜΕΡΟΣ ΕΚΤΟΝ

ΔΙΟΙΚΗΣΙ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

19. Ἐκκλησιαστικὴ ἱεραρχία.

Ἡ Διοίκησι τῆς Ἐκκλησίας εἶχε τὴν ἐξῆς ἱεραρχία : Ἀνώτεροι οἱ ἐπίσκοποι, ἔπειτα οἱ πρεσβύτεροι καὶ κατόπιν οἱ διάκονοι.

Εἶδαμε μὲ πόση καταπληκτικὴ ταχύτητα ἐπολλαπλασιάζονταν οἱ Χριστιανοὶ καὶ πόσες Ἐκκλησίαι ἰδρύνονταν κάθε τόσο. Ἔτσι οἱ Ἀπόστολοι δὲν ἐπαρκοῦσαν νὰ ἐπιβλέπουν ὅλες τὶς Ἐκκλησίας καὶ βρέθηκαν στὴν ἀνάγκη νὰ ὀρίσουν βοηθοὺς καὶ ἀντικαταστάτες τῶν στίς διάφορες Ἐκκλησίες, γιὰ νὰ τὶς ἐπιβλέπουν. Εἶχανε ἀρχίσει μὲ τὴ χειροτονία τῶν διακόνων στὴν ἀρχή, ὅπως εἶδαμε, ὕστερα χειροτονοῦσαν ἐπισκόπους καὶ πρεσβυτέρους. Οἱ ἐπίσκοποι ἦταν ἀντιπρόσωποι τῶν Ἀποστόλων σὲ κάθε μεγάλη πόλι καὶ τοὺς χειροτονοῦσαν οἱ Ἀπόστολοι. Οἱ πρεσβύτεροι καὶ διάκονοι ἦταν στίς διαταγὰς τῶν ἐπισκόπων καὶ αὐτοὶ τοὺς χειροτονοῦσαν. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπο καθιερώθηκαν τρεῖς βαθμοὶ ἱερωσύνης, δηλαδὴ τοῦ ἐπισκόπου, τοῦ πρεσβυτέρου καὶ τοῦ διακόνου. Ὅλοι οἱ ἱερωμένοι ὠνομάσθησαν «κληρικοὶ» καὶ ἡ τάξι των «ἱερὸς κλῆρος».

Κάθε ἐπίσκοπος διηύθυνε καὶ διευθύνει τὴν ἐκκλησίαν τῆς περιοχῆς του. Οἱ ἐπίσκοποι ἔχουν βοηθοὺς τῶν τοὺς πρεσβυτέρους καὶ οἱ πρεσβύτεροι τοὺς διακόνους. Στὴν πρώτη χριστιανικὴ ἐποχῇ, ἐκτὸς τῶν διακόνων, ὑπῆρχαν καὶ διακόνισσες. Αὐτὲς κατηχοῦσαν ἄλλες γυναῖκες, παρευρίσκονταν τὴν ὥραν τῆς βαπτίσεώς των καὶ ἐμοίραζαν τὰ βοηθήματα σ' ὅσες γυναῖκες εἶχαν ἀνάγκη, ὕστερα ὁμοῦς ὁ θεσμὸς τῶν διακονισσῶν καταργήθηκε, γιὰτὶ δὲν χρειαζόταν.

Ἑρωτήσεις.— *Γιατί οἱ Ἀπόστολοι χειροτόνησαν τοὺς ἐπισκόπους; Ποιὸ ἦταν τὸ ἔργο τῶν ἐπισκόπων, τῶν πρεσβυτέρων καὶ τῶν διακόνων;*

20. Ἐπαρχιακαὶ Σύνοδοι. Πατριαρχεῖα.

“Ὅσοι Ἐπίσκοποι ἦταν σὲ μεγάλη πόλι ὠνομάσθησαν Μητροπολίτες. Ὅταν μαζεύονταν νὰ συζητήσουν ὅλοι μαζί οἱ Ἐπίσκοποι, ἔκαμναν τὴν Ἱερὰ Σύνοδο, ὅπου προήδρευε ὁ Μητροπολίτης. Πέντε ἀνώτεροι Μητροπολίτες ὠνομάσθησαν Πατριάρχες. Ἦταν οἱ ἑξῆς: Ἱεροσολύμων, Ἀντιοχείας, Ἀλεξανδρείας, Κωνσταντινουπόλεως καὶ Ρώμης. Ἀργότερα ὁ Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως ὠνομάσθηκε Οἰκουμενικὸς καὶ τῆς Ρώμης Πάπας.

Εἶδαμε ὅτι διάδοχοι τῶν Ἀποστόλων ἔμειναν οἱ ἐπίσκοποι. Ἀπ’ αὐτοὺς ὅσοι ἦταν σὲ μεγάλες πόλεις ὠνομάσθησαν Μητροπολίτες. Ὅλα τὰ παρουσιαζόμενα ζητήματα σὲ κάθε ἐπισκοπῇ, τὰ ἔλυε ὁ ἐπίσκοπος. Ἀλλὰ ὅταν σὲ μιὰ ἐπαρχία παρουσιαζόνταν ζητήματα μετὰ τῶν Ἐκκλησιῶν τῆς ἐπαρχίας, τότε μαζεύονταν ὅλοι οἱ ἐπίσκοποι τῆς ἐπαρχίας στὴν πρωτεύουσά της σὲ συνέλευσι. Οἱ συνελεύσεις ὠνομάσθησαν Σύνοδοι. Στὶς συνόδους αὐτὲς Πρόεδρος ἦταν τιμῆς ἕνεκεν ὁ Μητροπολίτης καὶ οἱ ἀποφάσεις παίρνονταν κατὰ πλειοψηφίαν. Ἐκτὸς ὅμως ἀπὸ τὶς ἐπαρχιακὲς ἢ τοπικὲς συνόδους, ἐγίνοντο καὶ οἱ «Οἰκουμενικὲς», καὶ μάλιστα ἀπὸ τὸν τρίτο μετὰ Χριστὸν αἰῶνα. Τέτοιες ἔγιναν ὅταν παρουσιάσθησαν ζητήματα σοβαρά, ποὺ ἔπρεπε νὰ λυθοῦν γιὰ νὰ μὴ σκανδαλίζονται οἱ Χριστιανοί. Τότε μαζεύονταν οἱ ἐπίσκοποι ὅλων τῶν Χριστιανικῶν Ἐκκλησιῶν σὲ μιὰ πόλι καὶ συζητοῦσαν τὰ παρουσιαζόμενα θρησκευτικὰ ζητήματα. Οἰκουμενικὲς Σύνοδοι ἔγιναν ἑπτὰ καὶ ἡ πρώτη τὸ 325 μ. Χ. ἐπὶ Αὐτοκράτορος Μ. Κωνσταντίνου στὴ Νίκαια τῆς Βηθυνίας.

Ἀργότερα οἱ ἐπίσκοποι τῶν πρωτεύουσῶν τῶν διαφόρων μεγάλων πόλεων ἀπόκτησαν μεγαλύτερο κύρος καὶ ἐξ αἰτίας αὐτοῦ ὠνομάσθησαν κατ’ ἀρχὰς Ἀρχιεπίσκοποι καὶ ὕστερα Πατριάρχαι. Τέτοια Πατριαρχεῖα ἦταν τῶν Ἱεροσολύμων, τῆς Ἀντιοχείας, τῆς Ἀλεξανδρείας, τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ τῆς Ρώμης.

Ὅταν ὁ μέγας Κωνσταντῖνος μετέφερε τὴν πρωτεύουσα τοῦ Ρωμαϊκοῦ κράτους στὴν Κωνσταντινούπολι, ὁ Πατριάρχης τῆς ὠνομάσθηκε καὶ λέγεται Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης, ὁ δὲ Πατριάρχης τῆς Ρώμης λέγεται «Πάπας Ρώμης». Στὴν ἐξουσία τῶν πέντε αὐτῶν Πατριαρχῶν ὑπάγονται ὅλες οἱ Χριστιανικὲς Ἐκκλησίες.

Οἱ Ἀπόστολοι, ὅπως εἶδαμε, ἱδρυσαν μόνοι τὶς διάφορες

Χριστιανικὲς Ἐκκλησίαι. Οἱ Ἐκκλησίαι αὐτὲς ἀπὸ τὸ ὄνομα τῶν Ἀποστόλων ὠνομάσθησαν Ἀποστολικὲς Ἐκκλησίαι. Τέτοιαι Χριστιανικὲς Ἐκκλησίαι ἦταν στὴν Παλαιστίνη, τὴν Μ. Ἀσία, τὴν Κύπρο καὶ τὴν Ἑλλάδα.

Ἑρωτήσεις.— Ποιοὶ Ἐπίσκοποι ὠνομάσθησαν Μητροπολῖται καὶ Πατριάρχαι; Ποιοὶ καὶ πόσοι εἶναι οἱ Πατριάρχαι; Ποιῆς λέγονται Ἀποστολικὲς Ἐκκλησίαι;

ΜΕΡΟΣ ΕΒΔΟΜΟΝ

ΔΙΩΓΜΟΙ ΤΩΝ ΧΡΙΣΤΙΑΝΩΝ

21. Τὰ αἷτια τῶν διωγμῶν.

Ἐπειδὴ μὲ τὴν ἐξάπλωσι τοῦ Χριστιανισμοῦ ἡ θρησκεία τῶν Ἑθνικῶν ἔσθυνε καὶ οἱ ὁπαδοὶ τοῦ Ἰεχωβά τῶν Ἑβραίων λιγότευαν, γι' αὐτὸ Ρωμαῖοι καὶ Ἑβραῖοι κήρυξαν διωγμὸν κατὰ τῶν Χριστιανῶν.

Οἱ Ρωμαῖοι καμμιά προσοχὴ δὲν ἔδωκαν στὴν ἀρχὴ στὸν χριστιανισμό, γιατί τὸν ἐνόμισαν γιὰ μιὰ ἑβραϊκὴ αἵρεσι. Ὅσο ὅμως περνοῦσε ὁ καιρὸς καὶ οἱ Χριστιανοὶ γίνονταν περισσότεροι, ἄρχισαν νὰ ἀνησυχοῦν καὶ νὰ θεωροῦν τοὺς Χριστιανούς ἐχθροὺς τοῦ κράτους. Ἐβλεπαν οἱ Ρωμαῖοι ὅτι ὁ Θεὸς τοῦ Χριστιανισμοῦ εἶναι Θεὸς πνευματικὸς ποὺ δὲν εἶχε ἀνάγκη καὶ δὲν ἀρέσκεται σ' ἀγάλματα καὶ διάφορες θυσίες, ὅτι ὁ Χριστιανισμὸς καταργοῦσε τὸν βάρβαρο ἐκείνο θεσμὸ τῶν δούλων, ἔδινε ἀξία στὴ γυναῖκα καὶ τὴ θεωροῦσε ἴση μὲ τὸν ἄνδρα. Ἐπειτα οἱ Αὐτοκράτορες τῆς Ρώμης ἔβλεπαν πῶς μὲ τὴ νέα θρησκεία ἐκμηδενίζοταν ἡ εἰδωλολατρικὴ πίστι, ἀπ' τὴν ἄλλη μεριὰ οἱ ἑβραϊκὲς συναγωγὰς ἔχχαναν τοὺς ὁπαδοὺς τοῦ Ἰεχωβά των. Οἱ τελευταῖοι παραπονέθηκαν στοὺς Ρωμαίους καὶ τοὺς παρακάλεσαν νὰ καταδιώξουν τὸν Χριστιανισμό.

Φρικτὸς τότε διωγμὸς ἄρχισε κατὰ τῶν ὁπαδῶν τῆς νέας θρησκείας.

Ὁ κόσμος μισοῦσε τοὺς Χριστιανούς, γιατί σ' αὐτοὺς ἀποδίδανε τὶς θεομηνίες, τὶς ἀνομβρίες, τοὺς σεισμοὺς καὶ γενικὰ ὅλες τὶς ἀνθρώπινες δυστυχίες. Ἀκόμη θεωροῦσαν τοὺς Χριστιανούς συνωμότες καὶ ἐγκληματίες· τοὺς κατηγοροῦσαν ὅτι ἔτρωγαν ἀνθρώπινες σάρκες καὶ ἔπιναν αἷμα παιδιῶν, παρεξηγοῦσαν δηλ. τὶς χριστιανικὲς ἀγάπες. Διωγμοὶ ἔγιναν πολλοί. Ἀναφέρουμε τοὺς σπουδαιότερους ἀπ' αὐτούς.

Ἑρωτήσεις.—Γιατί οἱ Ρωμαῖοι δὲν ἐπρόσεξαν στὴν ἀορχὴ τοὺς Χριστιανούς; Τί ἐξημίωνε Ἑβραίους καὶ Ρωμαίους

ὁ Χριστιανισμός ; Τί ἀφορμές εὗρισκαν γιά καταδίωξι τῶν Χριστιανῶν ;

22. Οἱ διωγμοὶ ἐπὶ Νέρωνος.

Φοβερώτερος διωγμὸς ἔγινε, ὅταν ἦταν Αὐτοκράτωρ ὁ Νέρων, ὁ ὁποῖος ἔβαλε φωτιά γιά νά διασκεδάσῃ σέ μιὰ συνοικία τῆς Ρώμης καὶ διέδωκε πῶς τὴν ἔβαλαν οἱ Χριστιανοί. Τότε ἄλλους σκότωναν, ἄλλους τοὺς ἔρριχναν στὰ θηρία καὶ ἄλλους τοὺς αἰείψαν μὲ πίσσα καὶ τοὺς ἀνάβαν. Τὴν ἐποχὴ ἐκείνη μαρτύρησαν καὶ οἱ Ἀπόστολοι Πέτρος καὶ Παῦλος.

Οἱ ἀγριώτεροι διωγμοὶ κατὰ τῶν Χριστιανῶν ἔγιναν τὴν ἐποχὴ πού ἦταν αὐτοκράτωρ τῆς Ρώμης ὁ θηριώδης Νέρων. Αὐτὸς αἰσθανόταν πάντοτε εὐχαρίστησι νά βλέπῃ αἵματα καὶ καταστροφή. Βρῆκε ἔτσι τοὺς Χριστιανούς γιά νά πραγματοποιήσῃ τὰ ἐγκληματικά αὐτὰ ἔνστικτά του. Τόση ἦταν ἡ κακία του κατὰ τῶν Χριστιανῶν, ὥστε γιά νά τοὺς βασανίσῃ δημιουργοῦσε ἐπίτηδες ἀφορμές, γιά νά προκαλέσῃ τὴν ὀργή καὶ τὴν ἐκδίκησι τῶν Ρωμαίων ἐναντίον των. Μιὰ μέρα τοῦ κατέθηκε στὸ νοῦ ἓνα ἀπὸ τὰ φρικωδέστερα κακουργήματα. Θυμήθηκε τὴν πυρκαϊὰ τῆς Τροίας ἀπὸ τοὺς Ἕλληνας. Καὶ γιά νά ἰδῇ τὴν εἰκόνα ἐκείνη ζωντανή μπροστά του, διέταξε ἐμπίστους ἀνθρώπους καὶ ἔβαλαν φωτιά σέ μιὰ συνοικία τῆς Ρώμης. Ἡ φωτιά γρήγορα πῆρε μεγάλη ἔκτασι. Αὐτὸς καθήμενος σ' ἓνα ὑψηλὸ μέρος διεσκέδαζε μὲ τὸ θέαμα ἐκεῖνο καὶ μὲ τὴν ἀλλοφροσύνη τοῦ κόσμου. Ἀλλὰ δὲν ἀρκέστηκε σ' αὐτό. Καταλλήλως διέδωσε ὅτι οἱ Χριστιανοὶ εἶναι οἱ δημιουργοὶ τῆς καταστροφῆς, γιὰ αὐτοὶ ἔβαλαν τὴν φωτιά. Οἱ Ρωμαῖοι τότε ἔξαλλοι ὤρμησαν κατὰ τῶν Χριστιανῶν μὲ μανία. Συνελάμβαναν τοὺς Χριστιανούς καὶ ἄλλους μαστίγωναν μέχρι θανάτου, ἄλλους ἀπεκεφάλιζαν, ἄλλους τοὺς ἔρριχναν στὰ ἄγρια θηρία, ἄλλους τοὺς ἐντυναν μὲ δέρματα ζώων καὶ τοὺς ἔδιναν γιά τροφή στὰ θηρία, ἄλλους αἰείψαν μὲ πίσσα, τοὺς ἔδεναν σὲ πασσάλους καὶ τοὺς ἀνάβαν γιά νά φωτίζουν τοὺς δρόμους, ἄλλους τοποθετοῦσαν σὲ τροχοὺς πού γύριζαν καὶ ξέσχιζαν τὶς σάρκες των, καὶ ἄλλους τοὺς ἀνέβαζαν στὸ θέατρο Κολοσσαίων καὶ κατόπιν ἀφιναν τ' ἄγρια θηρία ἐλεύθερα καὶ τοὺς κατασπάραζαν, ἐνῶ τὸ πλῆθος γαυριοῦσε ἀπὸ χαρὰ καὶ εὐχαρίστησι. Πολλὲς χιλιάδες γυναικῶν καὶ ἀνδρῶν ἐμαρτύρησαν τότε χάριν τῆς πίστεως καὶ τῆς ἀγάπης στὴ

θηρσκειά τοῦ Ἰησοῦ. Τότε ἐμαρτύρησαν καὶ οἱ κορυφαῖοι τῶν Ἀποστόλων Πέτρος καὶ Παῦλος, ὅπως εἶδαμε.

Ἑρωτήσεις.—*Πῶς ἐφανάτισε τοὺς Ρωμαίους κατὰ τῶν Χριστιανῶν ὁ Νέρων; Τί μαρτύρια ἐπέστησαν οἱ Χριστιανοὶ καὶ πόσα;*

23. Ἄλλοι διωγμοὶ τῶν Χριστιανῶν.

Φοβεροὶ ἐπίσης διωγμοὶ ἔγιναν καὶ ὅταν ἦταν Αὐτοκράτορες ὁ Δομιτιανός, ὁ Τραϊανός, ὁ Δέκιος καὶ ὕστερα ὁ Διοκλητιανός, ὅπου τότε μαρτύρησαν ὁ Ἅγιος Δημήτριος καὶ ὁ Ἅγιος Γεώργιος.

Ἐκτὸς ἀπὸ τοὺς διωγμοὺς τοῦ Νέρωνος οἱ Χριστιανοὶ ὑπέστησαν καὶ ἄλλους ἐπίσης σκληροὺς διωγμούς. 1) Τέτοιοι εἶναι ὁ διωγμὸς ἐπὶ Δομιτιανοῦ τὸ 82 μ. Χ. Αὐτὸς μόλις ἔγινε αὐτοκράτωρ, πρώτη του δουλειὰ ἦταν ν' ἀπαγορεύσῃ σὲ ὅλους νὰ γίνωνται Χριστιανοὶ μὲ ποινὴ θανάτου· οἱ Χριστιανοὶ ὅμως εἶχαν τόση πίστι, ὥστε ὑπάκουαν στὸ νόμο τοῦ Θεοῦ καὶ ὄχι στοὺς νόμους τοῦ Δομιτιανοῦ, ἀδιαφορώντας γιὰ τὰ μαρτύρια. Πολλοὶ Χριστιανοὶ ἐμαρτύρησαν καὶ τότε ἀπὸ τὸ ἀνθρωπόμορφο αὐτὸ θηρίο. Εὐτυχῶς ὅμως πέθανε γρήγορα στὸ 97 μ. Χ. 2) Τὸν Δομιτιανὸν διαδέχθηκε ὁ Τραϊανός. Αὐτὸς ἐβασίλευσε ἀπὸ τὸ ἔτος 98—117 μ. Χ. καὶ ὑπῆρξε καὶ αὐτὸς φοβερὸς διώκτης τῶν Χριστιανῶν. Τότε ἐμαρτύρησε ὁ ἐπίσκοπος τῶν Ἱεροσολύμων Συμεὼν καὶ ὁ ἐπίσκοπος τῆς Ἀντιοχείας Ἰγνατίος. 3) Διωγμοὶ ἐπίσης ἔγιναν ἐπὶ Δεκίου. Αὐτὸς ἐπειδὴ ἔβλεπε τὸ κράτος του ἀπὸ ἡμέρα σὲ ἡμέρα νὰ παρακμάζῃ καὶ δὲν μποροῦσε ν' ἀντιληφθῇ ὅτι τοῦτο γινόταν ἐξ αἰτίας τῆς κακῆς διακυβερνήσεως τῆς χώρας, τὸ ἀπέδιδε στὴ διάδοσι τῆς χριστιανικῆς θρησκείας. Ἀπεφάσισε λοιπὸν μὲ κάθε μέσον νὰ σβύσῃ τὴ νέα θρησκεία σκοτώνοντας τοὺς ὁπαδοὺς τῆς. Καὶ γι' αὐτὸ τὸ 251 μ. Χ. ἐξέδωκε νόμο καὶ εἶπε κάθε Χριστιανὸς νὰ συλλαμβάνεται καὶ νὰ ὀδηγεῖται μπροστὰ στὰ εἰδῶλα. Ἐκεῖ νὰ διατάσσεται νὰ προσφέρῃ θυσία σ' αὐτὰ καὶ ἂν δὲν τὸ ἔκανε, νὰ τιμωρεῖται μὲ παντὸς εἶδους βασανιστήρια καὶ νὰ θανατώνεται. Ἄδικα ὅμως καὶ αὐτὸς τοὺς ἑκακοποίησε, γιὰτὶ οἱ Χριστιανοὶ ὄχι μόνον δὲν ἀρνήθησαν τὴν πίστι τους, ἀλλὰ μπροστὰ στὰ εἰδῶλα προσεύχονταν στὸ ὄνομα τοῦ σταυρωθέντος Ἰησοῦ Χριστοῦ. 4) Μεγάλος διωγμὸς ἔγινε καὶ ἐπὶ Διοκλητιανοῦ. Αὐτὸς ἐβασίλευσε ἀπὸ τὸ 284—

305 μ. Χ. Στην αρχή ἐφέρθηκε κάπως καλύτερα ἀπὸ τοὺς ἄλλους στοὺς Χριστιανούς. Ἐφθασαν μάλιστα στὸ σημεῖο οἱ Χριστιανοὶ ν' ἀρχίσουν νὰ κτίζουν ὠραίους ναοὺς, ὅπου ἐλάτρευαν τὸν ἀληθινὸ Θεό των. Ὅταν ὅμως εἶδε ὁ Διοκλητιανὸς ὅτι μὲ καταπληκτικὴ ταχύτητα ἐγίνοντο περισσότεροι οἱ Χριστιανοί, ἀνησύχησε καὶ ἀπεφάσισε διὰ τῆς βίας νὰ σταματήσει τὸ κακὸ. Γι' αὐτὸ ἐξαπέλυσε φρικτοὺς διωγμοὺς κατὰ τῶν Χριστιανῶν. Χιλιάδες ἐμαρτύρησαν καὶ μεταξὺ αὐτῶν ὁ Ἅγιος Γεώργιος καὶ ὁ Ἅγιος Δημήτριος. Ὅλους τοὺς μαρτυρήσαντας γιὰ τὴ θρησκεία τοῦ Χριστοῦ ἡ Ἐκκλησία μας τοὺς ὀνομάζει μάρτυρας.

Ἑρωτήσεις. — Ποιοὶ ἄλλοι αὐτοκράτορες κατεδίωξαν τοὺς Χριστιανούς; Πῶς οἱ Χριστιανοὶ δέχθηκαν τοὺς διωγμούς;

24. Ὁ Ἅγιος Γεώργιος.

Ὁ Ἅγιος Γεώργιος γεννήθηκε στὴν Καισάρεια ἀπὸ πλούσιους γονεῖς καὶ ἦταν πολὺ μορφωμένος. Γι' αὐτὸ ἐγίνε ἀξιωματικὸς τοῦ Ρωμαϊκοῦ στρατοῦ. Σὰν πίστεψε τὸν Χριστό, ὁ Διοκλητιανὸς ἐπειδὴ δὲν μπόρεσε νὰ τὸν μεταπείσῃ, διέταξε καὶ τὸν βασάνισαν κ' ὕστερα τὸν ἀπεκεφάλισαν. Τὸ σῶμα του τὸ ἔθαψαν οἱ Χριστιανοὶ στὴ Λύδα.

Ὁ Ἅγιος Γεώργιος ἐγεννήθηκε στὴν Καισάρεια τῆς Καππαδοκίας ἀπὸ πλουσίου καὶ εὐγενεῖς γονεῖς. Ἀπὸ μικρὸς μορφώθηκε πολὺ στὰ σχολεῖα τῆς πατρίδας του. Ὅταν μεγάλωσε, σπούδασε στὴν στρατιωτικὴ σχολὴ καὶ ἐγίνε ἀξιωματικὸς τοῦ Ρωμαϊκοῦ στρατοῦ. Ἐκεῖ διακρίθηκε γιὰ τὸ θάρρος, τὴν τόλμη, τὴν αὐτοθυσίαν καὶ τὴ γενναϊότητά του, ποὺ ἔδειξε σὲ πολλὰ μάχες. Ἄν καὶ ἦταν νεώτατος, εἶχε φθάσει στὸ βαθμὸ τοῦ χιλιάρχου καὶ ἡ φήμη του γιὰ τὰ κατορθώματά του ἦταν τέτοια, ὥστε ὀνομάσθηκε τροπαιοφόρος. Μιὰ μέρα ὁ Γεώργιος ἄκουσε ἕνα ρήτορα νὰ μιλά γιὰ τὸν Χριστὸ καὶ γιὰ τὴ θρησκεία. Τόσο ἐμαγεύθηκε ἀπὸ τὴ διδασχὴ ἐκείνη, ὥστε ἀμέσως βαπτίσθηκε καὶ γιὰ πρῶτο δεῖγμα τῆς πίστεώς του ἐλευθέρωσε τοὺς δούλους του, σύμφωνα μὲ τὴν χριστιανικὴ θρησκείαν. Στους διωγμοὺς τοῦ Διοκλητιανοῦ, ὡς ἀξιωματικὸς τοῦ στρατοῦ ὁ Γεώργιος ἔσωσε ἀπὸ βέθαιο μαρτυρικὸ θάνατο πολλοὺς Χριστιανούς, καὶ πολλοὺς ἐθνικοὺς μὲ τὸ παράδειγμα καὶ τὴ διδασκαλίαν του τοὺς ὠδήγησε στὴν ἀληθινὴ θρησκείαν. Ὁ Διοκλητιανὸς ἔμαθε τὰ

ἔργα τοῦ Γεωργίου πού ὑπερβολικά ἐκτιμοῦσε, καί ἐπειδὴ δὲν ἤθελε νὰ χάσῃ ἕναν τέτοιον ἀξιωματικό, προσπάθησε νὰ τὸν πείσῃ ν' ἀλλάξῃ γνώμη. Τὸν κάλεσε λοιπὸν μιὰ μέρα καὶ τοῦ εἶπε: «Γεώργιε, εἶναι κρίμα νὰ χάσῃς τὴ νεότητα καὶ τὸ μέλλον σου γιὰ τὴν ἀστεία αὐτὴ αἵρεσι. Θυσίασε στὰ εἶδωλα καὶ δὲν θὰ πάθῃς τίποτε». Ἀλλὰ ὁ Γεώργιος πιστὸς στὸν Θεὸ τῆς ἀγάπης ἀπάντησε: «Δὲν ὑπάρχει τίποτα στὸν κόσμον πού ἀξίζει τόσο, ὥστε ν' ἀρνηθῶ τὸν Ἰησοῦ Χριστό, ὁ ὁποῖος γιὰ τὴ σωτηρία μας ἐσταυρώθηκε, ἐτάφηκε, ἀναστήθηκε καὶ ἀναλήφθηκε στοὺς οὐρανοὺς. Τὰ γνωστὰ βασανιστήριά σου θὰ μοῦ ἐξασφαλίσουν θέσι κοντὰ του. Βλέπω τὴν ἀλήθεια. Πιστεύω στὸν ἀληθινὸ Θεό. Πῶς εἶναι δυνατόν νὰ ἀρνηθῶ τὴν ἀλήθεια καὶ νὰ πιστεύσω στὸ ψεῦδος;» Ἐφριξε ἀπὸ θυμὸ ὁ Αὐτοκράτωρ τόσο, ὥστε διέταξε τοὺς στρατιῶτες του νὰ τὸν βασανίσουν σκληρά. Τὸν ἔδειραν ἀλύπητα, τοῦ ἔβαλαν στὴν κοιλιά ἕναν ὀγκόλιθο, τὸν πέρασαν ἀπὸ τροχὸ μὲ κοφτερὰ λεπίδια χωρὶς νὰ πάθῃ τίποτε. Στὸ ἄκουσμα ὄλων αὐτῶν δυὸ στρατηγοὶ τοῦ Αὐτοκράτορος πίστεψαν καὶ βαπτίσθηκαν μὲ ἀποτέλεσμα νὰ ἀποκεφαλίσθουν καὶ ὁ Γεώργιος νὰ ριχθῇ σὲ ἀναμμένο ἀσθέσθη χωρὶς νὰ πάθῃ καὶ πάλι τίποτε. Οἱ παρακολουθοῦντες τὴν σωτηρία του φώναζαν: «Μέγας ὁ Θεὸς τῶν Χριστιανῶν». Ἐνόμιζε ὁ Αὐτοκράτωρ ὅτι μὲ μάγια ἐσώζετο ὁ μεγαλομάρτυς καὶ ἔφερε ἕνα μάγο πού τὸν ἔλεγαν Ἀθανάσιο νὰ λύσῃ τὰ μάγια, μὰ καὶ αὐτὸς ἀντικρύζοντας τὸν ἅγιον βαπτίζεται καὶ γι' αὐτὸ ἀποκεφαλίζεται. Ἐξαγριώθηκε ὁ Αὐτοκράτωρ καὶ ἀποκεφαλίζει τὸν Γεώργιον στίς 23 Ἀπριλίου τοῦ 303 μ. Χ. Τὸ σῶμα του οἱ Χριστιανοὶ σύμφωνα μὲ τὴν ἐπιθυμία του τὸ πῆγαν στὴ Λύδα τῆς Παλαιστίνης, ὅπου ἦταν τὸ πατρικὸ του σπίτι καὶ τὸ ἔθαψαν μὲ σεμνοπρέπεια. Στὸν τάφο του ἀργότερα Βυζαντινοὶ Αὐτοκράτορες ἔκτισαν μεγαλοπρεπέστατο ναό. Τὴν ἡμέρα τοῦ θανάτου του ἡ ἐκκλησία μας ἐορτάζει τὴ μνήμη του. Ὁ Ἅγιος Γεώργιος, ἐπειδὴ μὲ πολλὴ γενναιότητα ὑπέφερε τὰ μαρτύριά του, ὠνομάσθηκε Μεγαλομάρτυς Γεώργιος.

Ἑρωτήσεις.—*Ποῦ ἐγεννήθηκε ὁ Ἅγιος Γεώργιος; Ποιὰ μόρφωσι ἔλαβε; Γιατί ὠνομάσθηκε τροπαιοφόρος; Τί εἶπε ὁ Αὐτοκράτωρ καὶ πῶς ἀπήντησε ὁ Ἅγιος Γεώργιος; Πότε ἐορτάζει τὴ μνήμη του ἡ ἐκκλησία μας;*

Ὁ Ἅγιος Γεώργιος ὁ τροπαιοφόρος.

25. Ὁ Μεγαλομάρτυς Δημήτριος.

Ὁ Ἅγιος Δημήτριος γεννήθηκε στὴ Θεσσαλονίκη καὶ γιὰ τὴ μόρφωσί του ἔγινε ἀξιωματικὸς τοῦ Ρωμαϊκοῦ στρατοῦ. Ὁταν ἔγινε Χριστιανός, ὁ Διοκλητιανὸς τὸν ἔρριξε στὴ φυλακὴ. Ἐκεῖ παρουσιάσθηκε μιὰ μέρα ἕνας μαθητὴς του, ὁ Νέστορας, καὶ τοῦ ζήτησε τὴν εὐλογία του γιὰ νὰ νικήσῃ στὸ στάδιο ἕνα γιγαντόσωμο Ἐθνικὸ, τὸ Λυαῖο. Καὶ τὸν νίκησε. Σὰν ἔμαθε ὁ αὐτοκράτωρ ὅτι μὲ τὴν εὐχὴ τοῦ Δημητρίου νίκησε ὁ Νέστορας, διέταξε νὰ τὸν βασανίσουν καὶ τέλος τὸν ἀπεκεφάλισαν. Ἀπὸ τὸν τάφο τοῦ Δημητρίου ἔβγαιναν μύρα, γι' αὐτὸ ὠνομάσθηκε Μυροβλήτης.

Στὴν ὡραία πόλι τοῦ Θερμαϊκοῦ, τὴ Θεσσαλονίκη, γεννήθηκε ἀπὸ γονεῖς πλούσιους καὶ εὐγενεῖς ὁ Ἅγιος Δημήτριος. Ὅπως ἦταν φυσικό, ἐξεπαιδεύθηκε καὶ μόρφώθηκε καλὰ καὶ γρήγορα ἔγινε ἀξιωματικὸς στὸν Ρωμαϊκὸ στρατό, ὅπου διακρίθηκε γιὰ τὰ προτερήματά του. Ἀλλὰ οὔτε ὁ πλοῦτος, οὔτε οἱ τίτλοι καὶ οἱ τιμὲς ἐστάθηκαν ἱκανοὶ νὰ τὸν κρατήσουν μακριὰ ἀπὸ τὴ θρησκεία τοῦ ταπεινοῦ Ναζωραίου. Ὅπως καὶ ὁ Γεώργιος, σὰν ἄκουσε μιὰ μέρα τὴ διδασκαλία τοῦ Χριστοῦ, ἐφωτίσθηκε τόσο ἡ ψυχὴ του, ὥστε ἀμέσως βαπτίσθηκε καὶ ἔγινε φανατικὸς Χριστιανός. Τοῦτο ἐπληροφορήθηκε ὁ Αὐτοκράτωρ Διοκλητιανὸς μὲ τὸν συνάρχοντά του Μαξιμιανὸ καὶ διέταξαν τὴ φυλάκισι τοῦ Ἀγίου. Μάλιστα ἔδωκαν διαταγὴ στοὺς δεσμοφύλακες νὰ τοῦ ἐπιβάλουν τόσες καὶ τέτοιες στερήσεις, ὥστε νὰ πεθάνῃ, ἐὰν δὲν ἀρνηθῇ τὸ Χριστό. Μὰ μέσα στὴ φυλακὴ ὁ Δημήτριος προσευχόταν καὶ ἐδίδασκε τὸν λόγο τοῦ Θεοῦ. Ἡ Θεσσαλονίκη τότε, σὰν Ρωμαϊκὴ πόλι, ἤθελε νὰ βλέπῃ μονομαχίες καὶ θηριομαχίες. Παρουσιάσθηκε λοιπὸν τότε στὸ στάδιο ἕνας γιγαντόσωμος εἰδωλολάτρης ποῦ τὸν ἔλεγαν Λυαῖο καὶ προκαλοῦσε ὅποιον δὴποτε νὰ παλαίψῃ μαζί του.

Τὸ στάδιο ἦταν γεμᾶτο θεατές, ἀλλὰ κανεὶς δὲν τολμοῦσε νὰ παρουσιασθῇ. Τότε ἕνας μικρόσωμος μαθητὴς τοῦ Δημητρίου, ποῦ τὸν ἔλεγαν Νέστορα, ἔτρεξε στὴ φυλακὴ, ὅπου ἦταν ὁ Δημήτριος, καὶ τὸν παρεκάλεσε νὰ προσευχηθῇ στὸ Χριστὸ νὰ τοῦ δώσῃ δύναμι νὰ νικήσῃ τὸ Λυαῖο. Ὁ Δημήτριος ἀφοῦ ἐγονάτισε, προσευχήθηκε καὶ ὕστερα τὸν εὐλόγησε. Εὐχαριστημένος ὁ Νέστορας γύρισε στὸ στάδιο καὶ δήλωσε ὅτι αὐτὸς θὰ ἀγωνισθῇ μὲ τὸν Λυαῖο. Ὁ κόσμος βλέποντας τὴν σωματικὴ διαφορὰ τῶν ἀντιπάλων κορόϊδευσαν τὸν Νέστορα γιὰ τὸ θράσος του νὰ παλαίψῃ μὲ τὸν γίγαντα. Πρὶν ἀρχίσῃ ἡ πάλη, ὁ Νέστορας προσευχήθηκε καὶ εἶπε: «Ὁ Θεὸς

Ο Μεγαλομάρτυς Δημήτριος, προστάτης της Θεσσαλονίκης.

τοῦ Δημητρίου βοήθησέ με» καὶ ἄρχισε ὁ ἀγών, ὁ ὁποῖος διήρκεσε ἄρκετά. Τέλος σὲ μιὰ στιγμή ὁ Νέστορας κατορθώνει καὶ πληγώνει τὸν Λυαῖο καὶ ἀφοῦ τὸν ἔρριξε κάτω, τὸν ἐσκότωσε.

Αὐτὸ λύπησε πολὺ τοὺς εἰδωλολάτρεις καὶ τὸν Αὐτοκράτορα, ἐνῶ ἐγέμισε χαρὰ τοὺς Χριστιανούς. Ὁ Αὐτοκράτωρ ἐζήτησε νὰ πληροφορηθῇ τὴν αἰτία καὶ ἔμαθε ὅτι χάρις στὴν εὐλογία τοῦ Δημητρίου ἐνίκησε ὁ Νέστορας. Ἀμέσως διέταξε πρῶτα τὸν ἀποκεφαλισμὸ τοῦ Νέστορος καὶ κατόπιν τὸν φρικώδη βασανισμὸ καὶ τέλος τὸν ἀποκεφαλισμὸ τοῦ Ἁγίου Δημητρίου, ποῦ ἔγινε στίς 26 Ὀκτωβρίου τοῦ 306 μ. Χ. Οἱ Χριστιανοὶ παρέλαβαν τὸ λείψανό του καὶ τὸ ἔθαψαν μὲ μεγάλες τιμές. Ἀργότερα ἀπὸ τὸν τάφο του ἔβγαιναν μύρα καὶ γι' αὐτὸ ὠνομάσθηκε Μυροβλήτης. Ἐκεῖ ἐκτίσθηκε μεγαλοπρεπέστατος ναός, ποῦ σώζεται ἕως τώρα. Ὁ Ἅγιος Δημήτριος πολλὰς φορὲς ἀναδείχθηκε προστάτης τῆς Θεσσαλονίκης καὶ τοῦ Ἑλληνισμοῦ καὶ γι' αὐτὸ τὰ λάβαρα πολλῶν στρατιωτικῶν μονάδων φέρουν τὴν εἰκόνα του. Τὴ μνήμη του γιορτάζουμε στίς 26 Ὀκτωβρίου.

Ἑρωτήσεις.—*Ποῦ ἐγεννήθηκε ὁ Ἅγιος Δημήτριος; Τί θέσι εἶχε στὸ Ρωμαϊκὸ στρατό; Ποῦ στηρίχθηκε ὁ Νέστωρ καὶ ἐπολέμησε τὸν Λυαῖο; Ποιὸ ἦταν τὸ ἀποτέλεσμα; Πότε γιορτάζουμε τὸν Ἅγιο Δημήτριο καὶ γιατί λέγεται Μυροβλήτης;*

ΜΕΡΟΣ ΟΓΔΟΟΝ

Ο ΜΕΓΑΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ

26. Ὁ Αὐτοκράτωρ Κωνσταντῖνος.

Ὁ Κωνσταντῖνος μόλις ἔγινε Αὐτοκράτωρ στὴ Γαλατία, κατάργησε τοὺς διωγμοὺς τῶν Χριστιανῶν. Ὁ Αὐτοκράτωρ τῆς Ρώμης Μαξέντιος κήρυξε τὸν πόλεμον κατὰ τοῦ Κωνσταντίνου, γιὰ νὰ μείνῃ μόνος Αὐτοκράτορας τοῦ Ρωμαϊκοῦ Κράτους.

Εἶχαν περάσει περίπου 300 χρόνια ἀπὸ τὴν ἀνάστασιν τοῦ Χριστοῦ καὶ οἱ διωγμοὶ κατὰ τῶν Χριστιανῶν ἐξακολουθοῦσαν μὲ τὸν πῶς φρικώδη καὶ σκληρὸ τρόπο ἀπὸ τοὺς Ρωμαίους αὐτοκράτορες. Μὲ ὅλους τοὺς διωγμοὺς ἡ Χριστιανικὴ θρησκεία διαδίδεται περισσότερο, γιατί εἶναι ἡ θρησκεία τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ, ἡ θρησκεία ποὺ δίδαξε στοὺς ἀνθρώπους ὁ Ἰησοῦς Χριστός, ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ. Γι' αὐτὸ ὅσο οἱ ὁπαδοὶ τῆς θρησκείας αὐτῆς καταδιώκονται, τόσο ἡ πίστις των γίνεται μεγαλύτερη καὶ διαδίδεται περισσότερο. Αὐτὸ ἦταν ἡ αἰτία νὰ πιστεύουν κάθε μέρα καὶ πῶς πολλοὶ ἀπὸ τοὺς Ἑβραίους καὶ τοὺς εἰδωλολάτρεις.

Ἔτσι οἱ σκληροὶ κατὰ τῶν Χριστιανῶν διωγμοὶ διήρκεσαν ὡς τὴν ἐποχὴ ποὺ ἔγινε αὐτοκράτωρ τῆς Ρώμης ὁ γιὸς τοῦ Κωνσταντίνου Χλωροῦ καὶ τῆς Ἑλένης. Ὁ Κωνσταντῖνος γεννήθηκε τὸ 273 μ. Χ. στὴ Νύσσα, πόλιν τῆς σημερινῆς Σερβίας. Ὁ πατέρας του ἦταν Καῖσαρ στὴ Γαλατία (σημερινὴ Γαλλία) ποὺ ἦταν Ρωμαϊκὴ ἐπαρχία. Μόλις ὁ Κωνσταντῖνος ἔγινε αὐτοκράτωρ, κατάργησε τοὺς διωγμοὺς καὶ ἔδειξε συμπάθεια στοὺς Χριστιανούς, γιατί εἶχε διδαχθῇ ἀπὸ τὴ μητέρα του, ποὺ ἦταν Χριστιανή, τὸ πνεῦμα τῆς Χριστιανικῆς ἀγάπης. Τότε τὸ Ρωμαϊκὸ Κράτος ἦταν διηρημένον σὲ τμήματα, ποὺ εἶχαν ξεχωριστοὺς αὐτοκράτορες. Στὴ Ρώμῃ ἦταν ὁ Μαξέντιος καὶ στὴν Ἀνατολὴ ὁ Λικίνιος. Ἡ μεγαλομανία τοῦ Μαξεντίου νὰ γίνῃ μόνος τοῦ αὐτοκράτωρ ὅλου τοῦ Ρωμαϊκοῦ Κράτους, τὸν ἔκαμε νὰ σκεφθῇ νὰ βγάλῃ ἀπὸ τὴ μέση τὸν

συνάρχοντά του Κωνσταντίνου, γι' αὐτὸ ἐκήρυξε πόλεμο ἐναντίον του.

Ἑρωτήσεις.—Ἐπὶ πόσα χρόνια ἐδιώκοντο οἱ Χριστιανοί; Πότε ἔπαυσαν οἱ διωγμοί; Ποιοί ἦσαν οἱ γονεῖς τοῦ Κωνσταντίνου καὶ τί τὸν ἐδίδαξε ἡ μητέρα του;

27. Τὸ ὄραμα τοῦ Κωνσταντίνου.

Τὰ στρατεύματα τοῦ Κωνσταντίνου ἦταν ἔξω ἀπὸ τὴ Ρώμη ἔτοιμα νὰ δεχθοῦν ἐπίθεσι τοῦ Μαξεντίου. Τότε ὁ Κωνσταντίνος εἶδε στὸν οὐρανὸ ἓνα ὄραμα: ἓνα Σταυρὸ μὲ τὰ γράμματα «ἐν τούτῳ νίκα». Ἀμέσως ἔκαμε ἓνα λάβαρο ὅμοιο, ἐπετέθηκε κατὰ τοῦ Μαξεντίου καὶ τὸν ἐνίκησε. Ὁ Μαξέντιος πνίγηκε στὸν ποταμὸ Τίβερι.

Ὁ Μαξέντιος ἐκίνησε πόλεμο κατὰ τοῦ Κωνσταντίνου γιὰ νὰ τὸν βγάλῃ ἀπὸ τὴ μέση. Τὰ στρατεύματα τῶν δύο ἀντιπάλων συναντήθηκαν ἔξω ἀπὸ τὴ Ρώμη στὴ Μαλθία γέφυρα. Ἡ μεγάλη στιγμή τῆς μάχης πλησιάζει. Ὁ στρατὸς τοῦ Μαξεντίου εἶναι περισσότερος. Ἀποτελεῖται ἀπὸ εἰδωλολάτρες καὶ ἔχει καλύτερο ὅπλισμό. Τοῦ Κωνσταντίνου ὁ στρατὸς ἀποτελεῖται ἀπὸ πολλοὺς Χριστιανούς, εἶναι ὀλίγος καὶ ἔχει κατώτερον ὅπλισμό.

Ἀπὸ στιγμή σὲ στιγμή ὁ στρατὸς περιμένει τὴν ἐπίθεσι τοῦ Μαξεντίου. Ὁ Κωνσταντίνος βαδίζει ἔξω ἀπὸ τὴ σκηνή του. Εἶναι μεσημέρι. Ξαφνικὰ βλέπει στὸν οὐρανὸ ἓνα φωτεινὸ σημεῖο σὲ σχῆμα σταυροῦ καὶ γύρω του τὴ φράσι «ἐν τούτῳ νίκα». Ὁ Κωνσταντίνος, σὰν τὸ εἶδε αὐτό, ταραχθῆκε. Δὲν μποροῦσε νὰ τὸ ἐξηγήσῃ. Τώρα ἔγινε περισσότερο σκεπτικός. Ἔτσι πέρασε ὅλη τὴν ἡμέρα. Τὴ νύκτα παρουσιάσθηκε στὸν ὕπνο του ὁ Ἰησοῦς καὶ ἀφοῦ τοῦ ἐξήγησε τὸ ὄραμα, τοῦ εἶπε νὰ κἀνῃ ἓνα λάβαρο σ' αὐτὸ τὸ σχῆμα καὶ θὰ νικήσῃ ἀσφαλῶς. Τὸ πρῶτ' ἔκαλεσε τοὺς στρατηγούς του καὶ τοὺς ἔδωκε ἐντολὴ νὰ κάνουν ἓνα λάβαρο σὲ σχῆμα σταυροῦ καὶ νὰ γράψουν ἐπάνω τίς λέξεις «ἐν τούτῳ νίκα». Αὐτὸ καὶ ἔγινε. Οἱ Χριστιανοὶ στρατιῶτες, σὰν εἶδαν τὸ σημεῖο τοῦ σταυροῦ των στὸ ἐπίσημο στρατιωτικὸ λάβαρο, πίστεψαν πῶς καὶ ἐπισήμως ὁ Αὐτοκράτωρ ἀναγνωρίζει τὴ θρησκεία τους καὶ εἶναι Χριστιανός.

Ἔτσι στὴ μάχη τώρα ἐνθουσιασμένοι οἱ Χριστιανοὶ ἐπὶ τίθενται μὲ πίστι κατὰ τῶν ἀλλοπίστων τοῦ Μαξεντίου, τοὺς

Τὸ ὄραμα τοῦ Μεγ. Κωνσταντίνου.

ἀνατρέπουν καὶ τοὺς νικοῦν ἔξω ἀπὸ τὶς πύλες τῆς Ρώμης. Ὁ Μαξέντιος καθάλλα στὸ ἄλογό του φεύγει γιὰ νὰ σωθῇ ἀπὸ τῆς αἰχμαλωσίας τὴν ἀτίμωσι. Οἱ δρόμοι ἦταν γεμάτοι ἀπὸ στρατὸ καὶ σὰν ἔφθασε στὴ γέφυρα τοῦ Τιθέρεως καὶ δὲν μπορούσε νὰ περάσῃ, ἔπεσε στὸν ποταμὸ καὶ ἐπνίγη. Ἔτσι ὁ Κωνσταντῖνος μὲ τὴ βοήθεια τοῦ Χριστοῦ καὶ τὴν ἀνδρεία τῶν Χριστιανῶν νίκησε τὸν Μαξέντιο.

Ἑρωτήσεις.—Γιατί ἦταν στενοχωρημένος ὁ Κωνσταντῖνος καὶ τί ὄραμα εἶδε ἀπὸ τὴ σκηνή του; Ποιὸς τοῦ ἐξήγησε τὸ ὄραμα; Ὅταν οἱ Χριστιανοὶ εἶδαν τὸ λάβαρο τοῦ σταυροῦ, τί ἔκαμαν; Ποιὸ ἦταν τὸ τέλος τοῦ Μαξεντίου;

28. Ὁ Κωνσταντῖνος προστάτης τῶν Χριστιανῶν.

Ὁ Κωνσταντῖνος ἀφού νίκησε καὶ τὸ Λικίνιο τοῦ Ἀνατολικοῦ Ρωμαϊκοῦ Κράτους, κήρυξε γιὰ ἐπίσημη θρησκεία τὴν Χριστιανικὴ καὶ μετέφερε τὴν πρωτεύουσα ἀπὸ τὴ Ρώμη στὸ Βυζάντιο, τὸ ὁποῖο ὠνομάσθηκε Κωνσταντινούπολις.

Ὁ Κωνσταντῖνος, ἀφού νίκησε τὸν Μαξέντιο, ἔγινε μόνος αὐτοκράτωρ τῆς Γαλατίας καὶ τῆς Ρώμης καὶ στὴν Ἀνατολὴ παρέμεινε ὁ Λικίνιος. Τότε μὲ μιὰ διαταγή του, τὸ 313 μ. Χ. κήρυξε τὸ Χριστιανισμὸ ἀνεγνωρισμένη ὑπὸ τοῦ κράτους θρησκεία καὶ ἔτσι ἔπαυσαν οἱ διωγμοὶ κατὰ τῶν Χριστιανῶν. Δὲν πέρασε ὅμως πολὺς καιρὸς καὶ ὁ Λικίνιος ἐνόμισε κατὰλληλὴ τὴ στιγμὴ νὰ ἐπιτεθῇ κατὰ τοῦ Κωνσταντίνου, γιὰ νὰ τὸν νικήσῃ καὶ γίνῃ μόνος αὐτοκράτωρ τοῦ Ρωμαϊκοῦ Κράτους.

Τὸ ἀποτέλεσμα ὅμως ἦταν ὅτι ἐνίκηθῃ καὶ ὁ Κωνσταντῖνος ἔμεινε μόνος αὐτοκράτωρ τοῦ Ρωμαϊκοῦ κράτους καὶ τότε, δηλαδὴ τὸ 323 μ. Χ. μὲ νέα διαταγή του ἀνεκήρυξε ὅχι μονάχα ἀνεγνωρισμένη τοῦ κράτους θρησκεία τὴν χριστιανικὴ, ἀλλ' ἐπίσημη πιά θρησκεία καὶ τὴν ἐνίσχυσε μὲ κάθε τρόπο. Παντοδύναμος τώρα πιά ὁ Κωνσταντῖνος καὶ βλέποντας τὴν ἐξάπλωσι τοῦ Κράτους του, ἀπεφάσισε καὶ μετέφερε τὴν πρωτεύουσα τοῦ Κράτους του στὶς ἀκτὲς τοῦ Βοσπόρου, στὴ θέσι τοῦ ἀρχαίου Βυζαντίου. Ἡ νέα πρωτεύουσα ὠνομάσθηκε ἀπὸ τὸ ὄνομά του Κωνσταντινούπολις. Τὴν νέα πρωτεύουσα ὁ Κωνσταντῖνος ἐστόλισε μὲ μεγαλοπρεπῆ κτίρια, ναοὺς, θέατρα, ἱππόδρομο καὶ πρὸ παντὸς μὲ τὸν ναὸ τῆς Ἀγίας Σο-

φίας καὶ τῶν Ἀγίων Ἀποστόλων. Περὶ τὸ τέλος τῆς ζωῆς του ἐθαπτίσθη καὶ ἀπέθανε στὶς 21 Μαΐου τοῦ 337 μ. Χ στὴ Νικομήδεια τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, ὅπου καὶ ἐτάφη μὲ μεγαλοπρέπεια. Ὁ Κωνσταντῖνος γιὰ τὰ μεγάλα του ἔργα πρὸς τὸν Χριστιανισμό ὀνομάζεται Μέγας καὶ Ἰσαπόστολος.

Ἑρωτήσεις.—*Γιὰτί ὁ Κωνσταντῖνος προτίμησε τὸ Βυζάντιο γιὰ πρωτεύουσα τοῦ Ρωμαϊκοῦ τοῦ Κράτους; Πότε ὁ Χριστιανισμὸς ἔγινε επίσημη θρησκεία τοῦ Κράτους του; Πότε βαπτίσθηκε ὁ Μ. Κωνσταντῖνος καὶ ποῦ πέθανε; Γιὰτί ὀνομάσθηκε Μέγας καὶ Ἰσαπόστολος;*

29. Ἡ Ἀγία Ἑλένη.

Ἡ μητέρα τοῦ Κωνσταντῖνου Ἑλένη, ποὺ ἦταν ἀνέκαθεν Χριστιανή, πῆγε στὰ Ἱεροσόλυμα καὶ βρῆκε τὸν Τίμιο Σταυρό. Στὸ μέρος ποὺ τὸν βρῆκε, ἔχτισε Ἑκκλησία τῆς Ἀναστάσεως.

Σὲ μεγάλο βαθμὸ βοήθησε γιὰ τὴν ἐξάπλωσι τοῦ Χριστιανισμοῦ καὶ ἡ μητέρα τοῦ Κωνσταντῖνου, ἡ Ἀγία Ἑλένη. Αὐτὴ εἶχε μεγάλη ἐπιθυμία νὰ πάη στὰ Ἱεροσόλυμα γιὰ νὰ βρῇ τὸν Τίμιο Σταυρό. Ζήτησε λοιπὸν καὶ πῆρε ἀπὸ τὸ γιό της ἐργάτες καὶ πλοῖα καὶ πῆγε στὴν Ἀγία Γῆ. Ἐκεῖ μὲ τὸν Πατριάρχη τῶν Ἱεροσολύμων ἔκαμαν ἀνασκαφές γιὰ τὴν εὕρεσι τοῦ Σταυροῦ. Μὰ τὸ ἔργο ἦταν δύσκολο. Ἡ παράδοσι λέει τὸ ἐξῆς σχετικὰ:

Ἡ Ἀγία Ἑλένη, στενοχωρημένη ὅπως ἦταν, εἶδε ἓνα ὄνειρο. Παρουσιάσθηκε ὁ Ἰησοῦς καὶ τῆς εἶπε ὅτι, ἐκεῖ ποὺ θὰ θρῇ φυτὸ μικρὸ ποὺ νὰ εὐωδιάζῃ, ἐκεῖ εἶναι καὶ ὁ Τίμιος Σταυρός. Τὴν ἄλλη μέρα μόνῃ της ἡ Ἑλένη γύριζε πολλὰ μέρη ζητώντας τὸ φυτὸ. Τέλος σ' ἓνα μέρος βρῆκε ἓνα φυτὸ πρασινωπὸ καὶ μικρόφυλλο ποὺ εὐωδίαζε. Αὐτὸς ἦταν ὁ βασιλικός. Διέταξε τότε τοὺς ἐργάτες καὶ ἔσκαψαν ἐκεῖ καὶ πραγματικὰ βρέθηκαν οἱ τρεῖς σταυροί. Ποιὸς ὅμως νὰ ἦταν τοῦ Χριστοῦ;

Τὴν ἡμέρα ἐκείνη εἶχε πεθάνει κάποιος. Ὁ Πατριάρχης ἀφοῦ προσευχήθηκε, ἄγγισε τὸν νεκρὸ μὲ τοὺς σταυροὺς κατὰ σειράν. Στὸ ἄγγισμα τοῦ τρίτου σταυροῦ ὁ νεκρὸς ἀναστήθηκε. Δὲν ἔμενε πλέον ἀμφιβολία ὅτι ὁ Σταυρὸς αὐτὸς ἦταν ὁ Τίμιος. Ἡ Ἀγία Ἑλένη ἔκτισε στὸν τόπο ἐκεῖνο τὸ ναὸ τῆς Ἀναστάσεως, μέσα στὸν ὁποῖον ὑψώθηκε ὁ Τίμιος Σταυρός.

Ἡ Ἐκκλησία μας τὴ μνήμῃ τῶν Ἱσαποστόλων Κωνσταντίνου καὶ Ἑλένης ἑορτάζει στίς 21 Μαΐου κάθε χρόνον.

Ἑρωτήσεις.—*Πῶς ἡ Ἁγία Ἑλένη βοήθη τὸν Τίμιον Σταυρό; Πότε ἡ Ἐκκλησία μας γιορτάζει τὴ μνήμῃ τῶν Ἱσαποστόλων Κωνσταντίνου καὶ Ἑλένης;*

ΜΕΡΟΣ ΕΝΑΤΟΝ

ΑΝΑΤΑΡΑΧΑΙ ΣΤΗΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑ

30. Ἡ αἵρεσι τοῦ Ἀρείου.

Ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τοῦ Κωνσταντίνου στὴν Ἀλεξάνδρεια ἓνας ἱερέας, ὁ Ἀρείος, δίδασκε πὺς ὁ Χριστὸς εἶναι πλάσμα τοῦ Θεοῦ. Ἡ αἵρεσι αὐτὴ ἔκανε μεγάλο κακὸ στὴ Θρησκεία. Γι' αὐτὸ ὁ Κωνσταντῖνος κάλεσε Οἰκουμενικὴ Σύνοδο στὴ Νίκαια κι' ἐκεῖ ἀναθεματίσθηκε ὁ Ἀρείος καὶ ἔγιναν τὰ 7 πρῶτα ἄρθρα τοῦ Συμβόλου τῆς Πίστεως.

Σὰν ἔπαψαν οἱ διωγμοί, οἱ Χριστιανοὶ ἄρχισαν τὴ μελέτη καὶ ἐξέτασι τῶν διαφόρων ζητημάτων τῆς διδασκαλίας τοῦ Χριστοῦ. Κατὰ τὴν ἐξέτασι ὅμως ὅλων αὐτῶν ἄρχισαν νὰ παρουσιάζονται διάφορες γνώμες καὶ πολλὲς φιλονεικίες καὶ μάλιστα σὲ δεύτατο βαθμό. Δύο δὲ εἰδῶν διαφορὲς παρουσιάσθηκαν: 1) Οἱ διαφορὲς γύρω ἀπὸ τὴν πίστι, πὺ ὠνομάσθησαν αἱ ῥέσεις· καὶ 2) οἱ διαφορὲς γύρω ἀπὸ τὸν τρόπο τῆς διοικήσεως, πὺ ὠνομάσθησαν σχίσματα. Στὴν ἐποχὴ τοῦ Μεγάλου Κωνσταντίνου παρουσιάσθηκε ἡ μεγαλύτερη καὶ σφοδρότερη αἵρεσι, ἡ ἑξῆς: Στὴν Ἀλεξάνδρεια τῆς Αἰγύπτου ἓνας ἱερεὺς, πὺ τὸν ἔλεγαν Ἀρείο, δίδασκε γιὰ τὸν Ἰησοῦ Χριστὸ ὅτι εἶναι πλάσμα τοῦ Θεοῦ, ὅπως καὶ ἐμεῖς, καὶ ὄχι Θεός. Αὐτὴ ἡ δοξασία ἐδημιούργησε μεγάλη ταραχὴ. Ἐναντίον τῆς διδασκαλίας αὐτῆς τάχθηκε ὁ Ἐπίσκοπος Ἀλεξανδρείας Ἀλέξανδρος μὲ ὅλους τοὺς Ἐπισκόπους τῆς περιοχῆς του. Στὴ Σύνοδο πὺ ἔγινε καταδικάστηκε ἡ διδασκαλία τοῦ Ἀρείου. Αὐτὸς ὅμως ἐξακολουθοῦσε νὰ διδάσκη μὲ περισσότερο φανατισμὸ καὶ ἔτσι οἱ Χριστιανοὶ διαιρέθηκαν μεταξὺ τους. Ὁ Μ. Κωνσταντῖνος, βλέποντας μεταξὺ τῶν μαθητῶν τοῦ διδασκάλου τῆς Ἀγάπης αὐτὴ τὴν ἀναταραχὴ, ἀπεφάσισε νὰ λύσῃ τὴ διαφορὰ συγκαλέσας τὸ 325 μ. Χ. Οἰκουμενικὴ σύνοδο στὴ Νίκαια τῆς Βιθυνίας. Σ' αὐτὴν ἔλαβαν μέρος 318 πατέρες καὶ μαζὶ μὲ αὐτοὺς καὶ ὁ νεαρὸς διάκονος τῆς Ἀλεξανδρείας Ἀθανάσιος. Πρόεδρος τῆς Συνόδου ἔγινε ὁ ἴδιος ὁ Αὐτοκράτωρ. Ἡ Σύνοδος ὕστερα ἀπὸ πολλὰς συσκέψεις καὶ συζητήσεις

ἐκήρυξε ψευδεστάτη τὴ διδασκαλία τοῦ Ἀρείου καὶ τὸν ἀναθεμάτισε. Συνέταξε τὰ ἑπτὰ πρῶτα ἄρθρα τοῦ Συμβόλου τῆς Πίστεως πού ἀναφέρονται στὸν Ἰησοῦ Χριστὸ καὶ καθώρισε νὰ γιορτάζεται τὸ Πάσχα τὴν πρώτη Κυριακὴ μετὰ τὴν πανσέληνο τῆς ἐαρινῆς ἡμερίας.

Ἑρωτήσεις.— *Τί ἐδίδασκε ὁ Ἀρειος ; Τί καθώρισε ἡ πρώτη Οἰκουμενικὴ Σύνοδος ;*

31. Ἡ αἵρεσι τοῦ Μακεδονίου.

Ὅταν ἦταν Αὐτοκράτωρ ὁ Θεοδόσιος ὁ Μέγας, ὁ Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως Μακεδόνιος δίδασκε πὺς τὸ Ἅγιο Πνεῦμα δὲν εἶναι Θεός. Τότε κλήθηκε ἡ Β' Οἰκουμενικὴ Σύνοδος στὴν Κωνσταντινούπολι, πού κήρυξε τὸν Μακεδόνιο Πνευματομάχο κι' ἔκαμε τὰ ἄλλα πέντε ἄρθρα τοῦ Συμβόλου τῆς Πίστεως.

Δὲν πέρασε πολὺς καιρὸς ἀπὸ τὴν καταδίκη τοῦ Ἀρείου καὶ παρουσιάσθηκε νέα αἵρεσι, ἡ αἵρεσι τοῦ Μακεδονίου, ὁ ὁποῖος ἦταν καὶ Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως. Αὐτὸς ἐδίδασκε ὅτι τὸ Ἅγιο Πνεῦμα δὲν εἶναι Θεός.

Ἡ διδασκαλία αὐτὴ, ὅπως ἦταν ἐπόμενο, ἔφερε μιὰν ἀναταραχὴν στὴν Χριστιανικὴ Ἐκκλησία. Τότε ἦταν αὐτοκράτωρ ὁ Θεοδόσιος ὁ Μέγας. Πιστὸς Χριστιανὸς καὶ αὐτός, δὲν μποροῦσε νὰ θλέπη τοὺς Χριστιανοὺς διηρημένους. Γι' αὐτὸ τὸ 381 μ. Χ. κάλεσε στὴν Κωνσταντινούπολι τὴ δεύτερη Οἰκουμενικὴ Σύνοδο, ὅπου οἱ Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας ὁμοφώνως ἔκαμαν τὰ πέντε τελευταῖα ἄρθρα τοῦ Συμβόλου τῆς Πίστεως, μετὰ τὰ ὁποῖα καθορίζεται ὅτι τὸ Ἅγιο Πνεῦμα εἶναι Θεός, ὅμοιος καὶ ὁμοούσιος μετὰ τὸν Πατέρα καὶ Υἱόν. Ὁ Μακεδόνιος καὶ οἱ ὁπαδοὶ του ὠνομάσθηκαν Πνευματομάχοι ἢ Μακεδονιανοί. Κι' ἔτσι ἡ πρώτη καὶ ἡ δεύτερη Οἰκουμενικὴ Σύνοδος ἔκαμαν τὸ Σύμβολο τῆς Πίστεως μετὰ τὰ 12 ἄρθρα.

Ἑρωτήσεις.— *Τί δίδασκε ὁ Μακεδόνιος ; Ποιὸς κάλεσε τὴ δεύτερη Οἰκουμενικὴ Σύνοδο καὶ πότε ; Τί ἔκαμε αὐτή ;*

32. Ὁ Μέγας Ἀθανάσιος.

Ὁ Ὁ Ἅγιος Ἀθανάσιος γεννήθηκε στὴν Ἀλεξάνδρεια. Ὑστερὰ ἀπὸ τὸν θάνατο τοῦ Πατριάρχου Ἀλεξάνδρου ἐγίνε αὐτὸς Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας. Στὴν Α' Οἰκουμενικὴ Σύνοδο αὐτὸς πολέμησε τὸν Ἀρειο καὶ ἀπέδειξε τὴν πλάνη του. Πέθανε στὴν Ἀλε-

ξανδρεία καὶ γιὰ τὴν ὑποστήριξι πού ἔκαμε τῆς Ἐκκλησίας ὠνομάσθηκε στύλος τῆς Ὁρθοδοξίας.

Ἡ Ἐκκλησία μας τοὺς ἁγίους ἐκείνους ἄνδρες πού διδάξαν, ἔγραψαν πολλὰ βιβλία καὶ ὑπέφεραν πολλοὺς διωγμούς, τοὺς ὀνομάζει πατέρες. Πολλοὺς πατέρες ἔχει ἡ Ἐκκλησία μας. Ἐνας ἀπὸ τοὺς πιὸ σπουδαίους εἶναι ὁ Ἀθανάσιος. Αὐτὸς γεννήθηκε στὴν Ἀλεξάνδρεια. Ἀπὸ μικρὸς φαινόταν ἔξυπνος καὶ ἔδειχνε πολλὴ κλίσι στὴ χριστιανικὴ πίστι. Ἡ παράδοσι λέει ὅτι μιὰ ἡμέρα στὴν παραλία τῆς πόλεως εἶχε ἀνοίξει μικρὸ λάκκο πού εἶχε βγάλει νερὸ καὶ μέσα σ' αὐτὸν βάπτιζε ἕνα μικρὸ παιδάκι εἰδωλολατρῶν, πού πίστεψε τὸ Χριστὸ ὅτι εἶναι παιδί τοῦ Θεοῦ. Κατὰ τύχην περνοῦσε ἀπ' ἐκεῖ ὁ Ἐπίσκοπος τῆς Ἀλεξανδρείας Ἀλέξανδρος, πού σὰν εἶδε τὴν πράξι αὐτὴ ἐξετίμησε περισσότερο τὴν ἐξυπνάδα καὶ προθυμία τοῦ νέου καὶ τὸν πῆρε ὑπὸ τὴν προστασία του. Τὸν σπούδασε στὶς σχολὰς τῆς Ἀλεξανδρείας καὶ ὅταν ἦρθε σὲ ἡλικία τὸν χειροτόνησε διάκονο. Μὲ τὸ ἁξίωμα αὐτὸ ἔλαβε μέρος στὴν πρώτη Οἰκουμενικῇ Σύνοδο. Ἐκεῖ, μολοντί ἦταν νέος, μίλησε γιὰ τὴν θεότητα τοῦ Χριστοῦ μὲ τέτοια ἀκαταμάχητα ἐπιχειρήματα, ὥστε καταπολέμησε τὴν αἵρεσι τοῦ Ἀρείου κι' ἐπέτυχε νὰ καταδικασθῇ αὐτὸς ὡς αἰρετικὸς ἀπὸ τὴ Σύνοδο. Δὲν πέρασε πολὺς καιρὸς καὶ ὁ Ἀλέξανδρος τῆς Ἀλεξανδρείας πέθανε, ὁπότε οἱ Χριστιανοὶ τῆς Αἰγύπτου μὲ μιὰ φωνὴ ζήτησαν καὶ ἔγινε ἐπίσκοπός των ὁ Ἀθανάσιος. Ἡ ἀρετὴ τοῦ Ἀθανασίου, ἡ εὐσέβεια καὶ τὸ ἐνδιαφέρον του γιὰ τὴν χριστιανικὴ ἐκκλησία τὸν εἶχαν ἐπιβάλλει τόσο, πού οἱ ἄνθρωποι τὸν ἐκτιμοῦσαν πολὺ καὶ τὸν ἐσέβοντο. Ἐπειδὴ ὅμως ἦταν φανατικὸς πολέμιος τοῦ Ἀρείου, οἱ ὁπαδοὶ του καρδοκοῦσαν εὐκαιρία νὰ τὸν ἐκδικηθοῦν. Τὸν συκοφαντοῦσαν στοὺς αὐτοκράτορες καὶ κατ' αὐτὸν τὸν τρόπο πέτυχαν νὰ ἐξορισθῇ δέκα φορές. Μὰ αὐτὸ δὲν ἐκλόνισε ποτὲ τὸν Ἀθανάσιο. Ἐπὶ 45 χρόνια πού ἔκανε ἐπίσκοπος τῆς Ἀλεξανδρείας, ἀναδείχθηκε στύλος τῆς ἐκκλησίας. Ἐγράψε πολλὰ συγγράμματα καὶ τὸ 373 μ. Χ. πέθανε. Ἡ ἐκκλησία μας τὸν ὠνόμασε Μέγαν καὶ γιορτάζει τὴ μνήμη του στὶς 18 Ἰανουαρίου.

Ἑρωτήσεις.— Ποιοὶ λέγονται πατέρες τῆς ἐκκλησίας; Ποῦ ἐγεννήθηκε ὁ Ἀθανάσιος καὶ τί ἔκαμε στὴν πρώτη Οἰκουμενικῇ Σύνοδο; Σὰν ἐπίσκοπος Ἀλεξανδρείας τί ἔκαμε καὶ τί ἐπέστη; Πότε πέθανε καὶ πότε γιορτάζουμε τὴ μνήμη του;

33. Ἰουλιανὸς ὁ Παραβάτης.

Στὸ 361 ἔγινε Αὐτοκράτωρ ὁ Ἰουλιανός, ποὺ ἔγινε εἰδωλολάτρης καὶ πολέμησε πολὺ τὴ Χριστιανικὴ θρησκεία. Σ' ἓναν πόλεμο ὅμως ἐναντίον τῶν Περσῶν πληγώθηκε καὶ πέθανε λέγοντας «Μ' ἐνίκησες, Ναζωραῖε!»

Τὸν Μεγάλον Κωνσταντῖνον διαδέχθηκαν στὸ θρόνον οἱ γιοιοὶ του ποὺ ὑπεστήριξαν θερμὰ τὸν χριστιανισμό. Πέθαναν ὅμως καὶ αὐτοὶ καὶ τὸ 361 μ. Χ. τοὺς διαδέχθηκε ὁ ἀνεψιὸς τοῦ Μ. Κωνσταντίνου Ἰουλιανός. Αὐτὸς στὴν ἀρχὴ ἦταν χριστιανός. Εἶχε ὅμως σπουδάσει στὴ μεγάλη σχολὴ τῶν Ἀθηνῶν, ὅπου γνωρίσθηκε μὲ τὸν Μ. Βασίλειον καὶ τὸν Γρηγόριον Ναζιανζηνόν. Ἐκεῖ εἶχε ἀκούσει λόγους καὶ διδασκαλίες γιὰ τὴν εἰδωλολατρικὴ θρησκεία. Τόσο δὲ παρασύρθηκε ἀπὸ τὶς διδασκαλίες αὐτές, ὥστε ἀρνήθηκε τὴν πίστι του καὶ ἔτσι, σὰν ἐτελείωσε τὶς σπουδές του κι' ἐπέστρεψε στὸ θρόνον του, ἔθεσε σ' ἐφαρμογὴ τὸ σχέδιον τῆς ἐπανάφορας τῆς εἰδωλολατρείας. Διέταξε καὶ ἐκτίσθηκαν πολλοὶ ὠραῖοι εἰδωλολατρικοὶ ναοί. Ἐδιώξε πολλοὺς Χριστιανοὺς ὑπαλλήλους καὶ στὶς θέσεις τῶν ἐποποθέτησε εἰδωλολάτρες καὶ διέταξε νὰ κάμουν καὶ διάφορες εἰδωλολατρικὲς γιορτές. Μὰ οἱ προσπάθειές του ἦταν μάταιες. Τὸ φῶς τῆς χριστιανικῆς θρησκείας εἶχε φωτοβολήσῃ σ' ὅλη τὴν ἀνθρωπότητα. Ἐν τῷ μεταξύ ὅμως τὸ 363 ἐξεστράτευσεν κατὰ τῶν Περσῶν. Ἐκεῖ μὲ μιὰ μάχην πληγώθηκε καὶ τὴν ὥραν ποὺ ξεψυχοῦσε εἶπε: «Νενίκηκάς με, Ναζωραῖε». Αὐτὸ ὑπῆρξε τὸ τέλος τοῦ ἀποστάτου Αὐτοκράτορα καὶ ἡ τελευταία ἀπόπειρα γιὰ τὴν ἀναβίωσιν τῆς εἰδωλολατρείας. Ἀπὸ τότε ὅλοι οἱ Αὐτοκράτορες ἦσαν Χριστιανοί.

Ἑρωτήσεις.—Ποῦ ἐσπούδασεν ὁ Ἰουλιανός; Γιατὶ ὠνομάσθηκε Παραβάτης; Ποιὸ ἦταν τὸ τέλος του;

ΜΕΡΟΣ ΔΕΚΑΤΟΝ

ΟΙ ΤΡΕΙΣ ΙΕΡΑΡΧΑΙ

34. Ὁ Μέγας Βασίλειος.

Ὁ Μέγας Βασίλειος γεννήθηκε στὴν Καισάρεια τὸ 330 μ.Χ. Σπούδασε στὰ σχολεῖα ἐκεῖ κ' ὕστερα στὴν Ἀθήνα. Ἔγινε ἐπίσκοπος Καισαρείας κι' ἐπολέμησε τὴν αἵρεσι τοῦ Ἀρείου ποὺ τὴν ὑποστήριζε ὁ Αὐτοκράτορας Οὐάλης. Ἔκαμε πολλὰ φιλανθρωπικὰ καταστήματα. Συνέταξε «θεία λειτουργία» ποὺ λέγεται τοῦ Μ. Βασιλείου. Ὁνομάσθηκε Μέγας.

Ὁ Μέγας Βασίλειος γεννήθηκε στὴν Καισάρεια τῆς Καππαδοκίας τὸ 330 μ. Χ. Οἱ εὐσεβεῖς γονεῖς του τὸν ἀνέθρεψαν χριστιανικῶς. Ἰδίως στὴ μητέρα του, ποὺ λεγόταν Ἑμμέλεια, ὁ Μ. Βασίλειος ὀφείλει τὴ μόρφωσί του καὶ τὴν ἐξαιρετικὴ του ἀγωγή. Ἡ Ἑμμέλεια κατέβαλε ὅλες τῆς τῆς προσπάθειες γιὰ νὰ μορφώσῃ τὸ Βασίλειο. Τὸν ἐσπούδασε στὰ σχολεῖα τῆς Καισαρείας καὶ τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ὅπου διδάχθηκε τὸν χριστιανισμό καὶ ὕστερα γιὰ νὰ τελειοποιηθῇ στὶς σπουδές του τὸν ἔστειλε στὴ μεγάλη τότε σχολὴ τῶν Ἀθηνῶν μὲ τοὺς σοφοὺς τῆς διδασκάλους.

Ἐκεῖ συνδέθηκε μὲ μεγάλη φιλία μὲ τὸν ἀποστάτη τοῦ Χριστιανισμοῦ Ἰουλιανό. Σὰν τελείωσε τῆς σπουδές του, ἐπέστρεψε στὴν πατρίδα, ὅπου ἐξήσκησε τὸ ἐπάγγελμα τοῦ δικηγόρου. Μὰ δὲν αἰσθανόταν καμμιά εὐχαρίστησι καὶ κανένα ἐνδιαφέρον γιὰ τὸ ἐπάγγελμα αὐτό. Τότε ρίχθηκε στὴν μελέτῃ τῆς Ἀγίας Γραφῆς καὶ τῶν συγγραμμάτων τῶν διαφόρων πατέρων τῆς Ἐκκλησίας, καὶ γιὰ νὰ εἶναι ἥσυχος στὶς μελέτες του, ἔφυγε ἀπὸ τὴν πατρίδα του κι' ἐπῆγε στὸν Πόντο, ὅπου εἶχε ἓνα κτῆμα, καὶ ἐκεῖ, στὴν ἡσυχία καὶ τὴν ὁμορφίᾳ τῆς φύσεως, μελετοῦσε τὸ Εὐαγγέλιο καὶ γενικὰ τὴν Ἀγία Γραφή. Κοντὰ του κάλεσε καὶ τὸν φίλο του τὸν Γρηγόριο, ποὺ ἔμεινε ἄρκετὸν καιρὸ μαζί του. Ὁ Βασίλειος, ἀφοῦ πέρασε καιρὸς, ἐπέστρεψε στὴν Καισάρεια, ὅπου χειροτονήθηκε ἱερεὺς καὶ μετὰ τὸ θάνατο τοῦ Ἐπισκόπου Καισαρείας ἔγινε Ἐπίσκοπος. Ἀπὸ τὴ στιγμή αὕτῃ ὁ Βασίλειος ἔδειξε τὰ μεγάλα

χαρίσματά του. Διδάσκει, γράφει, συμβουλεύει, βοηθεῖ ὅλους καὶ δίνει ὁ ἴδιος τὸ παράδειγμα τῆς ὑπακοῆς καὶ τῆς φιλανθρωπίας. Πώλησε τὴ μεγάλη του περιουσία καὶ ἱδρυσε παντὸς εἶδους φιλανθρωπικὰ ἱδρύματα. Ἡ φήμη του, σὰν δυνατοῦ καὶ μορφωμένου ἱεράρχου, ἔφθασε καὶ στὸν Αὐτοκράτορα Οὐάλη, ποῦ ὑποστήριζε τότε τὸν Ἀρειο, τὸν ὁποῖον καταπολεμοῦσε ὁ Βασίλειος. Ὁ Οὐάλης ἔγινε ἀφορμὴ γιὰ νὰ ἀποδειχθῇ τὸ ἀφάνταστο θάρρος καὶ ἡ τόλμη τοῦ Βασιλείου. Ὁ Οὐάλης ἔστειλε τὸν ἐπίτροπό του Μόδεστο σ' ὅλους τοὺς Ἐπισκόπους καὶ τοὺς κάλεσε νὰ ἀκολουθήσουν τὸ δόγμα τοῦ Ἀρείου. Μερικοὶ δὲν τόλμησαν ν' ἀρνηθοῦν. Ἐφθασε ὁμοῦς ὁ Μόδεστος καὶ στὸν Βασίλειο, στὸν ὁποῖον εἶπε ὅτι, ἐὰν δὲν ἀκούσῃ τὴ διαταγή, θὰ ὑποστῇ δήμευσι τῆς περιουσίας του, βασανιστήρια, ἐξορία καὶ θάνατο. Οἱ λόγοι του αὐτοὶ διόλου δὲν ἐφόβισαν τὸν Βασίλειο. Ἀτάραχος τοῦ ἀπάντησε: «Ἀδικα κοπιᾶζεις. Ἐγὼ δὲν φοβοῦμαι ἀπὸ τίποτα. Νὰ πῆς λοιπὸν στὸν Αὐτοκράτορα ὅτι ἐμεῖς οἱ Χριστιανοὶ δὲν λογαριάζομε τέτοιες ἀπειλές, ὅταν πρόκειται γιὰ τὴ θρησκεία μας».

Ὁ Μόδεστος ἐπέστρεψε στὸν Οὐάλη καὶ τοῦ διηγήθηκε ὅσα ἄκουσε ἀπὸ τὸν Βασίλειο. Ἐκεῖνος θαύμασε τὸν ἄνδρα τόσο, ὥστε διέταξε νὰ μὴν τὸν ἐνοχλήσουν πιά. Ὁ Βασίλειος ἀπὸ τίς στερήσεις καὶ τοὺς κόπους πέθανε νέος, τὸ 379 μ. Χ. Τὴν κηδεία του παρακολούθησαν ὅλοι οἱ κάτοικοι τῆς Καισαρείας καὶ τῶν περιχώρων. Τόση ἦταν ἡ ἀγάπη καὶ ὁ σεβασμὸς ποῦ ἔτρεφε ὅλος ὁ κόσμος πρὸς τὸν Μέγαν Βασίλειον, ὥστε κανεὶς δὲν ἔλειψε ἀπὸ τὴν κηδεία του.

Ὁ Μέγας Βασίλειος ἔγραψε πολλὰ βιβλία καὶ τὴν θεία λειτουργία, ποῦ λέγεται «λειτουργία τοῦ Μεγάλου Βασιλείου». Ὁ Βασίλειος ὠνομάσθηκε γιὰ ὅλα του αὐτὰ τὰ ἔργα Μέγας καὶ πατέρας τῆς Ἐκκλησίας. Τὴ μνήμη του γιορτάζουμε τὴν 1η Ἰανουαρίου.

Ἑρωτήσεις.—*Ποῦ σπούδασε ὁ Μέγας Βασίλειος; Πῶς ἀπάντησε στὸν Μόδεστο; Γιατί ὠνομάσθηκε Μέγας καὶ πατέρας τῆς Ἐκκλησίας; Πότε γιορτάζει τὴ μνήμη του ἡ Ἐκκλησία μας;*

Ὁ Γρηγόριος γεννήθηκε στὴ Ναζιανζὸ τῆς Καππαδοκίας. Ἐσπούδασε κι αὐτὸς στὴν Ἀθήνα. Σὰν χειροτονήθηκε πρεσβύτερος κι ἄρχισε τὰ κηρύγματά του, οἱ Χριστιανοὶ τῆς Κωνσταντινουπόλεως τὸν κάλεσαν γιὰ νὰ πολεμήσῃ τὸν Ἄρειο. Ἐβγαλε πολλοὺς λόγους ποὺ ἀπόδειχναν τὴ θεότητα τοῦ Λόγου τοῦ Θεοῦ καὶ γι' αὐτὸ ὠνομάσθηκε Θεολόγος. Σὰν πέθανε ὁ Οὐάλης, ἔγινε Ἀρχιεπίσκοπος Κων)πόλεως κ' ἔπειτα γύρισε στὴν πατρίδα του Ναζιανζό, ὅπου καὶ πέθανε τὸ 390 μ. Χ.

Ὁ Γρηγόριος γεννήθηκε σὲ μιὰ μικρὴ πόλι τῆς Καππαδοκίας, τὴν Ναζιανζό, γι' αὐτὸ καὶ λέγεται Ναζιανζηνός. Ὁ πατέρας του λεγόταν Γρηγόριος καὶ ἦταν ἐπίσκοπος Ναζιανζοῦ καὶ ἡ μητέρα του Νόννα. Αὐτὴ ἦταν ὑπερβολικὰ εὐσεβὴς καὶ ἐνάρετη. Γι' αὐτὸ ἀνάθρεψε τὸ γιοῦ τῆς Γρηγόριο σύμφωνα μὲ τὶς ἐντολὲς καὶ ὁδηγίες τοῦ Θεοῦ. Τὰ πρῶτα του γράμματα ὁ Γρηγόριος τὰ ἔμαθε στὸ σχολεῖο τῆς πατρίδος του. Κατόπιν φοίτησε στὴ σχολὴ τῆς Καισάρειας. Ἡ διψα του ὁμως γιὰ σπουδὴ καὶ μόρφωσι ἦταν τέτοια, ὥστε οἱ γονεῖς του ἀποφάσισαν νὰ τὸν στείλουν στὴν Ἀθήνα. Ἐκεῖ γνωρίστηκε μὲ τὸν Ἰουλιανὸ τὸν Παραβάτη καὶ τὸν Μ. Βασίλειο.

Σὰν τελείωσε τὶς σπουδὲς του, ἐπέστρεψε στὴν πατρίδα του. Ὅταν ὁ Βασίλειος πῆγε στὸ κτῆμα του στὸν Πόντο, κάλεσε καὶ τὸν Γρηγόριο. Ἐκεῖ μαζί ἐμελέτησαν τοὺς ἀρχαίους Ἑλληνες συγγραφεῖς καὶ τὴν Ἀγία Γραφή. Τόση δὲ εὐχαρίστησι αἰσθανόταν, ὥστε ὁ Βασίλειος ἐπρότεινε νὰ παραμείνουν ἐκεῖ γιὰ πάντα. Ὁ Γρηγόριος ὁμως δὲν δέχθηκε, γιατί ἤθελε νὰ πάη κοντὰ στὸν πατέρα του ποὺ ἦταν ἐπίσκοπος. Ἐκεῖ χειροτονήθηκε ἀπὸ τὸν πατέρα του πρεσβύτερος. Ἀπὸ τὴ στιγμή αὐτὴ ἀρχίζει τὸ κήρυγμά του, πολεμáει τὶς διδασκαλίες τοῦ Ἀρείου καὶ τῶν ὁπαδῶν του καὶ ὑπερασπίζεται μὲ σθένος τὴ διδασκαλία τῆς ὀρθοδόξου πίστεως. Ἀπὸ ἡμέρα σὲ ἡμέρα ἡ φήμη τοῦ Γρηγορίου διαδίδεται καὶ τὸ κήρυγμά του γίνεται δριμύτερο κατὰ τοῦ Ἀρείου. Αὐτοκράτωρ τότε τοῦ Βυζαντίου ἦταν ὁ Οὐάλης, ποὺ ἦταν ἀρειανὸς καὶ καταδίδωκε τοὺς ὀρθοδόξους. Οἱ ὀρθόδοξοι, ποὺ μαζεύονταν στὸ Ναὸ τῆς Ἀγίας Ἀναστασίας, ἔστειλαν πρεσβεῖα στὴ Σελεύκεια, ὅπου ἔμενε ὁ Γρηγόριος, καὶ τὸν προσκάλεσαν νὰ πάη στὴν Κωνσταντινούπολι, γιὰ νὰ τονώσῃ μὲ τὴ διδασκαλία τοὺς ὀρθοδόξους. «Κανένας δὲν μᾶς ἀπόμεινε προστάτης καὶ βοηθός, τοῦ εἶπαν. Ἐλα στὴν πόλι νὰ φορέσῃς τὸ ἀκάνθινο στέφανι. Ὁ Χριστὸς τὸ φόρεσε. Θὰ ἔχῃς τὴν δύναμι νὰ ἀρνηθῇς

νά τὸ φορέσης καὶ σύ; "Ελα νά προστατεύσης τὴν πίστι τὴν ὀρθόδοξο τοῦ λαοῦ». Ὁ Γρηγόριος στὸ ἀκουσμα τῶν λόγων αὐτῶν ξέσπασε σὲ κλάμα, ἀγκάλιασε τὰ πόδια τοῦ Ἑσταυρωμένου καὶ εἶπε: «Γενηθῆτω τὸ θέλημά σου», καὶ ἀκολούθησε τοὺς ἀπεσταλμένους. Φθάνοντας στὴν Κωνσταντινούπολι ἄρχισε νά κηρύττῃ μὲ ἐπιχειρήματα ἀκαταγώνιστα ὅτι ὁ Ἰησοῦς εἶναι υἱὸς τοῦ Θεοῦ. Ἀπὸ τὰ λόγια του αὐτά, ὠνομάσθηκε Θεολόγος. Οἱ λόγοι του ἐπροξένησαν ἀπογοήτευσι στοὺς Ἀρειανούς καὶ ἔδωσαν θάρρος στοὺς ὀρθοδόξους. Καὶ ὅταν τὸ 380 μ. Χ. ἀπέθανε ὁ Οὐάλης καὶ τὸν διαδέχθηκε ὁ Θεοδοσίος ὁ Α΄, τὸν ἔκαμε ἀρχιεπίσκοπο Κωνσταντινουπόλεως καὶ τὸ 381 μ. Χ. ἐκάλεσε τὴ Δεύτερη Οἰκουμενικὴ Σύνοδο ποὺ ἔκαμε τὰ 5 τελευταῖα ἄρθρα τοῦ Συμβόλου τῆς Πίστεως. Δὲν ἔμεινε ὅμως πολὺν καιρὸ Ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως καὶ ἔφυγε γιὰ τὴν πατρίδα του τὴ Ναζιανζό.

Στὴν ἐπιστροφή πέρασε ἀπὸ τὸν τάφο τοῦ φίλου του Βασιλείου, ὅπου ἐξεφώνησε σπουδαῖον ἐπιτάφιο λόγο. Ἐφτάσε τέλος στὴν πατρίδα του, ὅπου πέρασε τὶς τελευταῖες μέρες τῆς ζωῆς του σ' ἓνα ἐξοχικὸ κτῆμα τοῦ πατέρα του. Ἐκεῖ πέθανε τὸ 390 μ. Χ. Ἡ Ἐκκλησία μας τὸν κατέταξε στοὺς πατέρας καὶ γιορτάζει τὴ μνήμη του στὶς 25 Ἰανουαρίου.

Ἑρωτήσεις.—Ποῦ γεννήθηκε καὶ ποῦ σπούδασε ὁ Γρηγόριος; Γιατὶ ἐκλήθη στὴν Κωνσταντινούπολι καὶ γιατί λέγεται Θεολόγος; Ποῦ καὶ πότε πέθανε; Πότε εορτάζεται ἡ μνήμη του;

36. Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος.

Ὁ Ἰωάννης γεννήθηκε στὴν Ἀντιόχεια. Σπούδασε στὴν περίφημη σχολὴ τοῦ Λιβανίου κι' ἐχειροτονήθηκε πρεσβύτερος στὴν Ἀντιόχεια. Ἦταν μεγάλος ρήτορας, γι' αὐτὸ τὸν ἐξέλεξαν ἀρχιεπίσκοπο Κωνσταντινουπόλεως. Ἐπειδὴ ὅμως καυτηρίαζε τὴ ζωὴ τῆς αὐτοκράτειρας Εὐδοξίας, αὐτὴ πέτυχε νὰ τὸν ἐξορίσῃ, ἀλλὰ ἐπαναστάτησε ὁ λαὸς κι' ἔτσι δὲν πραγματοποιήθηκε ἡ ἐξορία. Ἀργότερα οἱ ἐχθροὶ του πέτυχαν νὰ τὸν ἐξορίσουν στὸν Καύκασο, μὰ δὲν πρόφθασε νὰ πάῃ, γιατί πέθανε στὸ δρόμο. Ὁ Ἰωάννης ἀπὸ τοὺς ὠραίους λόγους του ὠνομάσθηκε Χρυσόστομος.

Ὁ Ἰωάννης γεννήθηκε στὴν Ἀντιόχεια τῆς Συρίας. Κατὰ γόταν ἀπὸ πλούσιους γονεῖς, μὰ σὲ μικρὴ ἡλικία ἔμεινε ὀρφανὸς ἀπὸ πατέρα. Ἡ μητέρα του Ἀνθοῦσα ἀφωσιώθηκε στὴν ἀνατροφή τοῦ Ἰωάννου. Τὸν ἀνέθρεψε στὴν ἀρετὴ καὶ τὴν εὐ-

σέβεια καὶ μόνη τῆς φιλοδοξίας εἶχε νὰ στολίσῃ τὸν γυιό τῆς μὲ μάθησι καὶ μὲ ὅλα τὰ καλὰ προτερήματα. Γι' αὐτὸ τὸν ἔστειλε στὸ σχολεῖο τῆς Ἀντιοχείας, ὅπου ἔμαθε γράμματα. Ὅταν μεγάλωσε, τὸν ἔστειλε στὴ Θεολογικὴ σχολή, ὅπου σπούδασε Θεολογία. Ἀργότερα διδάχτηκε ρητορικὴ στὴ φημισμένη ἐκεῖ σχολή τοῦ Λιβανίου. Ἀφοῦ τελείωσε τὶς σπουδές του, θέλησε νὰ φύγῃ στὴν ἔρημο γιὰ νὰ ἀφοσιωθῇ περισσότερο στὸ Θεὸ μὲ τὴν προσευχὴ καὶ τὴν μελέτη. Τὸν κράτησε ὅμως ἡ ἀγάπη πρὸς τὴν μητέρα του καὶ ἔμεινε. Σὲ λίγο χειροτονήθηκε πρεσβύτερος στὴν Ἀντιόχεια. Ἀπὸ τὸν ἄμβωνα τότε τῶν Ἐκκλησιῶν τῆς Ἀντιοχείας ὁ λόγος του συνήρπαζε τοὺς ἀκροατάς του μέχρι σημείου ποὺ νὰ παρακολουθοῦν τὶς ὁμιλίες του καὶ ἑτερόδοξοι. Τόσο γλυκεῖα καὶ σαγηνευτικὴ ἦταν ἡ ὁμιλία του, ὥστε ὠνομάσθηκε Χρυσόστομος. Ἡ ρητορικὴ του ἔφθασε στὴν Κωνσταντινούπολι, ὅπου Αὐτοκράτωρ ἦταν ὁ Ἀρκάδιος. Ὁ Ἀρκάδιος προσκάλεσε ἐκεῖ τὸν Χρυσόστομο, ὅπου καὶ χειροτονήθηκε ἐπίσκοπος καὶ ἀργότερα ἔγινε Πατριάρχης τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Ὁ Χρυσόστομος διακρινόταν γιὰ τὴν τόλμη καὶ τὸ θάρρος του στὴν ἀντιμετώπισι τῶν ἐχθρῶν τῆς θρησκείας, χωρὶς νὰ ἐνδιαφέρεται ἂν ἐλέγχῃ καὶ αὐτὸν τὸν αὐτοκράτορα. Ἡ αὐτοκράτειρα Εὐδοξία ζοῦσε μιὰ ζωὴ ἄσωτη καὶ μέσα στὴν πολυτέλεια. Ὁ Ἰωάννης δὲν δίστασε καθόλου νὰ τὴν ἐλέγξῃ καὶ νὰ τὴν καλέσῃ νὰ γυρίσῃ στὸν ἴσιο δρόμο. Ἀπ' αὐτὸ πικράθηκε ἡ Αὐτοκράτειρα καὶ θέλησε νὰ καταδιώξῃ τὸν Ἰωάννη. Αὐτὸς ὅμως δὲν ταραζεται, ἀλλὰ γίνεται περισσότερο θαρραλέος. Σὲ μιὰ ὁμιλία του παρωμοίωσε τὴν Εὐδοξία μὲ τὴ μαινομένη Ἡρωδιάδα, ποὺ ζητοῦσε ἐπὶ πῖνακι τὴν κεφαλὴ τοῦ Προδρόμου. Ἐξ αἰτίας τῶν λόγων του αὐτῶν, ἡ Εὐδοξία ἐπέτυχε τὴν ἐξορία του. Οἱ Χριστιανοὶ ὅμως ἐπαναστάτησαν, καὶ ἐπάνω στὴν ταραχὴ τους ἔκαψαν τὸν ναὸ τῆς Ἀγίας Σοφίας. Τότε ὁ Αὐτοκράτωρ ἀναγκάσθηκε νὰ ἀνακαλέσῃ τὴ διαταγὴ τῆς ἐξορίας τοῦ Ἰωάννου. Δὲν πέρασε ὅμως πολὺς καιρὸς καὶ οἱ ἐχθροὶ του πέτυχαν νὰ τὸν ἐξορίσουν στὸν Καύκασο τῆς Ἀρμενίας. Δὲν πρόφτασε ὅμως νὰ πάῃ ἐκεῖ καὶ ἀπὸ τὶς κακουχίες στὸ δρόμο πέθανε τὸ 407 μ. Χ.

Ὑστερα ἀπὸ τριάντα χρόνια ἀπὸ τὸ θάνατό του, μετεφέρθηκε τὸ λείψανό του στὴν Κωνσταντινούπολι καὶ ἐτάφη στὸ ναὸ τῶν Ἀγίων Ἀποστόλων. Τὴν ἀνακομιδὴ τοῦ λειψάνου του ἑορτάζει ἡ Ἐκκλησία μας στὶς 27 Ἰανουαρίου.

Τὸν Χρυσόστομο ἢ Ἐκκλησία μας τὸν κατέταξε στοὺς πατέρας τῆς Ἐκκλησίας. Ὁ Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος ἔγραψε πολλὰ βιβλία καὶ μεταξύ αὐτῶν εἶναι ἡ Θεία λειτουργία. Ἡ Ἐκκλησία μας τοὺς τρεῖς αὐτοὺς μεγάλους ἱεράρχας, δηλαδή τὸν Μέγαν Βασίλειον, τὸν Γρηγόριον τὸν Θεολόγον καὶ Ἰωάννην τὸν Χρυσόστομον, τοὺς ἑορτάζει στὶς 30 Ἰανουαρίου. Καὶ ἐπειδὴ ἦσαν διδάσκαλοι τῆς ὀρθῆς χριστιανικῆς πίστεως, ἡ ἑορτὴ τῶν εἶναι σχολικὴ ἑορτή.

Ἑρωτήσεις.—*Πότε γεννήθηκε ὁ Ἰωάννης καὶ σὲ ποιὸν χρεωστεῖ τὴ μόρφωσί του ; Γιατί ὠνομάσθηκε Χρυσόστομος ; Τί ἔκαμε ὅταν ἔγινε Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως ; Πότε καὶ ποῦ ἀπέθανε ;*

ΜΕΡΟΣ ΕΝΔΕΚΑΤΟΝ

ΟΙ ΣΠΟΥΔΑΙΟΤΕΡΟΙ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΕΣ

37. Θεοδόσιος ὁ Α΄.

“Όταν ἦταν αὐτοκράτωρ ὁ Θεοδόσιος ὁ Α΄, κηρύχθηκε μεγάλος διωγμὸς κατὰ τῶν εἰδωλολατρῶν. Πολλοὶ σκοτώθηκαν καὶ πολλὰ ἔργα τέχνης καταστράφηκαν. Οἱ Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας κατεδίκασαν τὴν πράξι αὐτή.

“Όλοι οἱ μετὰ τὸν Μ. Κωνσταντῖνον Αὐτοκράτορες, ἐκτὸς ἀπὸ τὸν ἀποστάτη Ἰουλιανό, ὑπεστήριξαν τοὺς χριστιανούς, χωρὶς νὰ καταδιώξουν τοὺς εἰδωλολάτρες. Στὸ 380 μ. Χ. ὅμως ἔγινε αὐτοκράτωρ ὁ Θεοδόσιος ὁ Α΄. Αὐτὸς βρῆκε τὸ κράτος τοῦ σὲ μιὰ ἀναστάτῳσι. Οἱ εἰδωλολάτρες εἶχαν πάρει θάρρος ἀπὸ τὶς φιλονεικίες τῶν χριστιανῶν καὶ ἔγιναν προκλητικοί. Βλέποντας αὐτὸ ὁ Θεοδόσιος ὁ Α΄ ἀπεφάσισε διὰ τῆς βίας νὰ ἐπιβάλλῃ τὴν ὀρθόδοξο θρησκεία σ’ ὅλους τοὺς ἀντιθέτους, αἰρετικούς καὶ εἰδωλολάτρες. Ἀφαίρεσε ἀπὸ τοὺς εἰδωλολάτρες τὰ πολιτικὰ δικαιώματα, κατήργησε τοὺς Ὀλυμπιακοὺς ἀγῶνες, ἀπηγόρευσε τὶς θυσίες καὶ ὥρισε ποινὴ θανάτου σ’ ὅλους ὅσοι ἐξακολουθοῦσαν νὰ λατρεύουν τὰ εἰδωλα. Ἔθεσε δηλαδὴ σὲ διωγμὸ τὴν εἰδωλολατρεία. Ἀπὸ φανατικούς Χριστιανούς ἐπακολούθησαν τότε λυπηρὰ γεγονότα. Οἱ ἀγράμματοι ἐκεῖνοι καὶ φανατικοὶ Χριστιανοὶ πολλοὺς εἰδωλολάτρες ἐφόνευσαν, πολλοὺς ναοὺς τῶν μεγάλους καὶ ὠραίους ἔκαυσαν, πολλὰ ἔργα τέχνης κατέστρεψαν καὶ πολλὰ σπουδαῖα ἐθνικὰ βιβλία ἔρριξαν στὶς φλόγες. Ἰδίως ἡ καταστροφὴ τῶν βιβλίων πολὺ ἐζημίωσε τὴν πρόοδο τῶν τεχνῶν καὶ τῶν ἐπιστημῶν. Τότε κατεστράφηκε ὁ ὑπέροχος σὲ τέχνη ναὸς τοῦ Σεράπιδος στὴν Ἀλεξάνδρεια, ὅπου ἔγιναν καὶ μεγάλες σφαγὲς τῶν εἰδωλολατρῶν.

Τὴν δίδωξι αὐτὴ τῶν εἰδωλολατρῶν καὶ τὶς καταστροφές πολλοὶ πατέρες τῆς Ἐκκλησίας τὰ κατεδίκασαν, γιατί ἦταν ἀντίθετα ἀπὸ τὴ διδασκαλία τοῦ Ἰησοῦ. Τὴν δίδωξι ὅμως αὐτὴ τῶν εἰδωλολατρῶν συνέχισαν καὶ οἱ διάδοχοι τοῦ Θεοδοσίου, ἕως ὅτου ἐξαλείφθηκε τελείως ἡ εἰδωλολατρεία.

Ἑρωτήσεις.—Τί διέταξε ὁ Θεοδόσιος ὁ Α΄ ὅταν ἔγινε αὐτοκράτωρ; Ἐπρεπε νὰ γίνη ἡ δῶξι καὶ τὴ βλάβη προσέ-
νησε στὴν ἀνθρωπότητα;

38. Ὁ Ἰουστινιανός.

Ὁ Ἰουστινιανὸς ἔγινε αὐτοκράτωρ τὸ 527 μ. Χ. Ἦταν μορφωμένος καὶ εἶχε μεγάλη θέλησι. Μὲ τὴ βοήθεια καὶ τῆς ἑξυ-
πνης γυναίκας του Θεοδώρας ἀνώρθωσε τὸ Κράτος τοῦ Βυζαν-
τίου. Ἐπειδὴ σὲ μιὰ στάσι πού ὠνομάσθηκε τοῦ Νίκα κἀκεῖ
ὁ ναὸς τῆς Ἀγίας Σοφίας, τὸν ξανάχτισε μεγαλοπρεπέστερο,
ἀφοῦ ξόδεψε 300 ἑκατομ. χρυσὲς δραχμὲς καὶ δούλεψαν χιλιά-
δες ἐργάτες ἐπὶ 5 χρόνια.

Τὸ 527 μ. Χ. αὐτοκράτωρ τοῦ Βυζαντινοῦ κράτους ἔγινε
ὁ Ἰουστινιανός. Καὶ αὐτὸς ὑπῆρξε διώκτης τῆς εἰδωλολα-
τρείας. Γιὰ νὰ τὴν ἐξαφανίσῃ τελείως, διέταξε τὴν καταστροφή
τῶν βιβλιοθηκῶν, τὸ κλείσιμο τῶν φιλοσοφικῶν σχολῶν καὶ
τῶν εἰδωλολατρικῶν ναῶν. Τότε κλείστηκε καὶ ἡ μεγάλη φι-
λοσοφικὴ σχολὴ τῶν Ἀθηνῶν.

Ὁ Ἰουστινιανὸς εἶχε μεγάλη μόρφωσι καὶ τὸν διέκρινε
θέλησι καὶ ἐργατικότητα. Ἔτσι κατάρθωσε νὰ δοξάσῃ τὸ
κράτος του. Ὁ Ἰουστινιανὸς εἶχε βοηθὸ τοῦ τῆ σύζυγό του
Θεοδώρα, πού ὑπῆρξε μιὰ ἀπὸ τίς πιὸ μορφωμένες γυναῖκες τοῦ
Βυζαντίου. Ἰδίως στόλισε τὴν πρωτεύουσά του μὲ ἔργα τέ-
χνης. Ναοί, θέατρα, πλατεῖες, βιβλιοθηκὲς, νοσοκομεῖα καὶ
ἵππόδρομοι εἶναι τὰ ἔργα, μὲ τὰ ὁποῖα στόλισε τὴν Κωνσταν-
τινούπολι. Ὁ Ἰουστινιανὸς σὲ μιὰ στάσι τοῦ λαοῦ στὸν ἵπ-
πόδρομο, ὅπου φώναζαν «Νίκα» καὶ ὠνομάσθηκε «στάσις τοῦ
Νίκα», ἐφοβήθηκε τόσο, ὥστε ἀπεφάσισε νὰ ἐγκαταλείψῃ τὸ
θρόνο καὶ τὴν πόλι καὶ νὰ φύγῃ, ἀλλὰ ἡ Θεοδώρα τοῦ εἶπε:
«Καλὸν ἐντάφιον ἢ βασιλεία». Ὁ Ἰουστινιανὸς πῆρε θάρρος
καὶ διέταξε τὸν στρατηγὸ τοῦ τὸ Βελισσάριο νὰ πνίξῃ τὴν ἐπα-
νάστασι, πράγμα πού αὐτὸς καὶ ἔκαμε.

Τότε κἀκεῖ ὁ ναὸς τῆς Ἀγίας Σοφίας, πού τὸν εἶχε κτίσει
ὁ Μέγας Κωνσταντῖνος. Τὸ ναὸ αὐτὸν ἀπεφάσισε νὰ τὸν ξανα-
κτίσῃ ὠραιότερο ὁ Ἰουστινιανός. Ἐκάλεσε τοὺς καλύτερους
μηχανικοὺς τῆς αὐτοκρατορίας του, τὸν Ἀνθέμιο καὶ τὸν Ἰσί-
δωρο, καὶ τοὺς ἀνέθεσε νὰ κτίσουν ἓνα ναό, ἀνώτερο ἀπὸ
ὅλους τοὺς ἄλλους. Πραγματικὰ ὅστερα ἀπὸ πέντε χρόνια καὶ
δέκα μῆνες, ἀφοῦ ἐργάστηκαν χιλιάδες ἐργάτες καὶ ἀφοῦ με-

ταφέρθηκαν καὶ χρησιμοποιήθηκαν ὕλικά ἀπὸ ὅλα τὰ μέρη τῆς γῆς, κατεσκευάσθηκε ὁ ναὸς τῆς Ἀγίας Σοφίας, ποὺ εἶναι ἓνα μοναδικὸ ἔργο τέχνης καὶ θαυμάζεται ὡς τὰ σήμερα. Ὅταν ἐγίναν τὰ ἐγκαίνια, τόσο ἦταν τὸ μεγαλεῖο καὶ ἡ ὁμορφιά τοῦ ναοῦ αὐτοῦ, ὥστε ὁ ἴδιος ὁ Αὐτοκράτωρ ἐθαμβώθηκε ἀπὸ τὸν πλοῦτο καὶ τὴν τέχνη καὶ εἶπε: «Νενίκηκά σε, Σολομών». Γιὰ τὴν Ἀγία Σοφία ξοδεύτηκαν 300 ἑκατομύρια χρυσὲς δραχμές. Ὁ ναὸς αὐτὸς εἶδε ὅλη τὴν αἰγλη καὶ τὴ δόξα τῆς Βυζαντινῆς Αὐτοκρατορίας, ὡς τις 29 Μαΐου 1453, ποὺ ἡ Κωνσταντινούπολι ἔπεσε στὰ χέρια τῶν Τούρκων. Τότε ὁ ναὸς τῆς Ἀγίας Σοφίας μεταβλήθηκε σὲ τζαμί. Τώρα ὅμως, στὰ τελευταῖα χρόνια, μεταβλήθηκε σὲ ἱστορικὸ μουσεῖο.

Ἑρωτήσεις.—*Ποιοὶ μηχανικοὶ χρησιμοποιήθηκαν, πόσος χρόνος καὶ ἐργάτες χρειάσθηκαν καὶ πόσο κοστῆμα, γιὰ νὰ κτισθῇ ὁ ναὸς τῆς Ἀγίας Σοφίας; Τί εἶπε ὁ Ἰουστινιανὸς στὰ ἐγκαίνια; Τώρα τί εἶναι ἡ Ἀγία Σοφία;*

39. Ἡράκλειος.

Στὸ 610 ἐγίνε Αὐτοκράτωρ ὁ Ἡράκλειος. Αὐτὸς βρῆκε περικυκλωμένο τὸ βασίλειό του ἀπὸ ἐχθροὺς. Ἐξεστράτευσεν κατὰ τῶν Περσῶν καὶ τοὺς ἐνίκησε. Μὰ στὸ διάστημα αὐτὸ οἱ Ἀβάροι πολιορκήσαν τὴν Κων)πολι. Ὁ Βῶνος ὅμως μὲ τὸν Πατριάρχην Σέργιον ποὺ εἶχε ἀφήσει ἀντικαταστάτες του, τοὺς ἐνίκησαν μὲ τὴ βοήθεια τῆς Παναγίας, ποὺ ὕστερα τὴν εὐχαρίστησαν μὲ ὀλονύκτιο δέησι ποὺ ὠνομάσθηκε Ἀκάθιστος Ὑμνος. Ὁ Ἡράκλειος μετέφερε στὴν Κων)πολι καὶ τὸν Τίμιο Σταυρὸ, ποὺ εἶχαν ἀρπάξει οἱ Πέρσαι.

α') Ἡ κατὰστασι τοῦ Βυζαντινοῦ κράτους.

Τὸν Ἰουστινιανὸ διαδέχθηκαν ἄλλοι αὐτοκράτορες, ποὺ φάνηκαν ἀνίκανοι καὶ ἐξασθένησαν τὸ κράτος. Τότε βρῆκαν καιρὸ οἱ διάφοροι ἐχθροὶ τοῦ Βυζαντίου νὰ ἐπιτεθοῦν ἐναντίον του καὶ νὰ ἀποσπάσουν διάφορες ἐπαρχίες του. Οἱ Πέρσαι εἶχαν κυριεύσει τὴν Παλαιστίνη καὶ τοὺς Ἀγίους Τόπους καὶ ἀφῆρσαν τὸν Τίμιο Σταυρὸ ὡς λάφυρο πολέμου. Ἐκτὸς ἀπὸ αὐτό, εἶχαν κυριεύει τὴν Αἴγυπτο καὶ τὴν Μ. Ἀσία. Εἶχαν φθάσει ἔξω ἀπὸ τὴν Κωνσταντινούπολι. Ἐνῶ τέτοια ἦταν ἡ κατάστασι τοῦ κράτους, ἐγίνε αὐτοκράτωρ ὁ Ἡράκλειος τὸ 610 μ. Χ. Ὁ Ἡράκλειος δὲν ἀπογοητεύθηκε ἀπὸ τὴν κατάστασι αὐτῇ. Σκέφθηκε ἀμέσως καὶ ἀποφάσισε τὴ δημιουργία καλοῦ

στρατοῦ καὶ στόλου, ποῦ θὰ ἀντιμετώπιζε ὅλους τοὺς ἐχθροὺς τοῦ κράτους. Ἐπειδὴ ὅμως τὸ κρατικὸ ταμεῖο δὲν εἶχε χρήματα, βρῆκε βοηθὸ γιὰ τὴν ἐξεύρεσί τους τὸν Πατριάρχη Σέργιο. Μαζὶ κατῶρθωσαν νὰ βροῦν ἄρκετὰ μὲ τὸν ἐξῆς τρόπο: Ἔδωκε ἐντολὴ ὁ Πατριάρχης καὶ συγκεντρώθηκαν ἀπὸ ὅλες τὶς ἐκκλησίες καὶ τὰ μοναστήρια ὅλα τὰ χρυσὰ καὶ ἀργυρὰ ἐπιπλά, κοσμήματα καὶ σκεύη καὶ παραδόθηκαν στὸν αὐτοκράτορα. Μὲ αὐτὰ κόπηκαν χρήματα καὶ ἔτσι διωργανώθηκε γενναῖος στρατὸς καὶ στόλος. Ὅταν ἔτσι παρασκευάσθηκε, ὁ αὐτοκράτωρ ἀπεφάσισε νὰ χτυπήσῃ τοὺς Πέρσες μέσα στὴν καρδιὰ τοῦ κράτους των, τὴν Περσία. Ἐτοίμασε στρατό, τὸν ἔβαλε στὰ πλοῖα καὶ ξεκίνησε. Πέρασε τὴν Προποντίδα, τὸν Ἑλλήσποντο, τὸ Αἰγαῖο καὶ τὴ Μεσόγειο Θάλασσα καὶ ἔφθασε στὴ Συρία, ὅπου ἀποβιβάσθηκε. Στὴν Κωνσταντινούπολι ἀφῆκε ἄρχοντας τοῦ Κράτους τοῦ τὸν Πατριάρχη Σέργιο καὶ τὸν πρωθυπουργό του τὸν Βῶνο, στοὺς ὁποίους εἶχε ἀπόλυτη ἐμπιστοσύνη. Οἱ Πέρσαι κατάλαβαν τὸν κίνδυνο καὶ ὀλοταχῶς ἐπέστρεψαν στὴν πατρίδα τους καὶ ἔτσι σώθηκε ἡ Κωνσταντινούπολι.

β') Ὁ Ἀκάθιστος Ὑμνος.

Ἐνῶ ὁ Ἡράκλειος μὲ τὸν γενναῖο στρατό του πολεμοῦσε τοὺς Πέρσας, ἄλλος ἐχθρός, οἱ Ἀβάροι, ἐνόμισαν πὼς ἦταν κατάλληλη εὐκαιρία νὰ καταλάβουν τὴν Κωνσταντινούπολι καὶ γι' αὐτὸ τὴν περικύκλωσαν ἀπὸ ξηρὰ καὶ ἀπὸ θάλασσα. Ὁ πατριάρχης Σέργιος καὶ ὁ πρωθυπουργὸς Βῶνος, πρὶν ξεκινήσουν γιὰ τὴν ἄμυνα τῆς πόλεως, συνεκέντρωσαν τὸν πληθυσμὸ μὲσα στὴν Ἀγία Σοφία, ὅπου προσευχήθηκαν ὅλη τὴ νύκτα στὴ μητέρα τοῦ Θεοῦ γιὰ τὴ σωτηρία τῆς πόλεως. Ἀπὸ τὴν ἐκκλησία βγῆκαν μὲ πίστι σταθερὴ γιὰ τὴ σωτηρία των. Ἡ ἄμυνα διαρκοῦσε ἐπίμονα. Τότε μιὰ δυνατὴ τρικυμία κατέστρεψε τὸν στόλο τῶν Ἀβάρων καὶ οἱ Ἕλληνες ἀπὸ τὰ τεῖχη κυνήγησαν τοὺς Ἀβάρους ὥσπου ὑπεχώρησαν. Ἐτσι σώθηκε ἡ Πόλι καὶ οἱ κάτοικοι ἀπέδωσαν τὴ νίκη αὐτὴ στὴ βοήθεια τῆς Θεοτόκου, ποῦ τὴν ὠνόμασαν «Υπέρμαχον Στρατηγόν». Μετὰ τὴ νίκη μάλιστα συγκεντρώθηκαν πάλι στὴν Ἀγία Σοφία, ὅπου ὄρθιοι τὴν εὐχαρίστησαν ψάλλοντες ὅλη τὴ νύκτα ὕμνους καὶ τροπάρια πρὸς τὴν Θεοτόκο, ποῦ ἔγινε προστάτις καὶ πολιοῦχος τῆς πόλεως των.

Οἱ εὐχαριστήριοι ἐκεῖνοι ὕμνοι ὠνομάσθηκαν Ἀκάθιστος

Οἱ Τρεῖς Ἱεράρχαι.

“Υμνος ἢ Χαιρετισμοὶ καὶ ψάλλονται τὴν Παρασκευὴ τῆς πέμπτης ἑβδομάδος τῆς Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς. Μεταξὺ τῶν διαφόρων ὕμνων ξεχωριστὴ θέσι ἔχει τὸ τροπάριο: «Τῇ Ὑπερμάχῳ Στρατηγῷ... κλπ.».

γ') Νίκες τοῦ Ἡρακλείου κατὰ τῶν Περσῶν.

“Ὅταν οἱ Ἀσσυριοὶ πολιορκοῦσαν τὴν Κωνσταντινούπολι, ὁ Ἡράκλειος μὲ τὸν στρατό του πολεμοῦσε τοὺς Πέρσας στὴν Περσίαι, τοὺς νικοῦσε, καὶ τοὺς προξενοῦσε τρομακτικὰ καταστροφές. Γι' αὐτὸ ὁ βασιλεὺς τῶν Περσῶν Χοσρόης ὁ Β' ἀναγκάσθηκε νὰ παραιτηθῇ καὶ ἔγινε βασιλεὺς ὁ γιὸς του Σιρόης. Αὐτὸς ἐπρότεινε συνθηκολόγησι, πού τὴν ἐδέχθηκε ὁ Ἡράκλειος μὲ τοὺς ἑξῆς ὅρους: α) Νὰ ἀφεθοῦν ἐλεύθερες ὅλες οἱ Ἑλληνικὲς ἐπαρχίαι καὶ χώρες, χωρὶς νὰ κάνουν οἱ Πέρσαι νέον πόλεμο καὶ β) νὰ ἐπιστρέψουν τὸν Τίμιον Σταυρό. Ὁ Ἡράκλειος, νικητὴς καὶ τροπαιοῦχος τώρα, ἐπιστρέφει στὴν πρωτεύουσα, πού τὸν ὑποδέχθηκε μὲ πολλὴ χαρὰ καὶ ἐνθουσιασμό. Στὴν παρέλασι πού ἔγινε πρῶτον ἔβαλαν τὸν Τίμιον Σταυρό καὶ πίσω του ἀκολουθοῦσε ἐπάνω σὲ χρυσοῦ ἄρμα, πού τὸ ἔσεριαν ἐλέφαντες, ὁ νικητὴς Αὐτοκράτωρ, κατόπιν οἱ στρατηγοί, οἱ ἀξιωματικοὶ καὶ οἱ στρατιῶτες. Ἡ πομπὴ πέρασε θριαμβευτικὰ ἀπὸ τοὺς δρόμους τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ ἔφθασε στὴν Ἀγία Σοφία, ὅπου εὐχαρίστησαν τὴ Θεομήτορα καὶ ὁ λαὸς προσκύνῃσε τὸ Τίμιον Εὐλόγιο. Μετὰ ἕνα ἔτος ὁ Αὐτοκράτωρ μὲ τὸν Πατριάρχη ἔφεραν τὸν Τίμιον Σταυρό στὰ Ἱεροσόλυμα, ὅπου καὶ τὸν ὕψωσαν στὸ ναὸ τῆς Ἀναστάσεως. Ἡ ἐκκλησίαι μας γιορτάζει τὴν Ὑψωσι τοῦ Τιμίου Σταυροῦ στίς 14 Σεπτεμβρίου.

Ἑρωτήσεις.—Τί ἔκανε πρῶτα ὁ Ἡράκλειος, ὅταν ἔγινε αὐτοκράτωρ; Ἐναντίον ποιῶν ἐξεστράτευσε; Πῶς νικήθηκαν οἱ Ἀσσυριοὶ; Τί εἶναι ὁ Ἀκάθιστος Ὑμνος; Ποιὸς ἐβασίλευσε μετὰ τὴν παραίτησι τοῦ Χοσρόη καὶ τί ἔκαμε; Πόσον καιρὸ ἔμεινε στὴν Κωνσταντινούπολι ὁ Τίμιος Σταυρός; Πότε ἐορτάζεται ἡ ὕψωσι τοῦ Τιμίου Σταυροῦ;

40. Ἀσκηταὶ καὶ μοναχοί.

Στὰ βυζαντινὰ χρόνια πολλοὶ Χριστιανοὶ εἶχαν ἀποσυρθῆ σ' ἔρημα μέρη, μακριὰ ἀπ' τὴν κοινωνίαν, καὶ εἶχαν ἀφιερῶθῇ στὴ λατρεία τοῦ Θεοῦ. Αὐτοὶ ὠνομάσθησαν ἀσκηταὶ καὶ μοναχοί. Σπουδαιότεροι ἦταν ὁ Ἅγιος Ἀντώνιος καὶ ὁ μαθητὴς του Παχώμιος, πού ἱδρυσεν καὶ τὰ πρῶτα μοναστήρια.

Στὰ χρόνια τῆς Βυζαντινῆς Αὐτοκρατορίας πολλοὶ Χριστιανοὶ ζοῦσαν ἓνα αὐστηρὸ βίο, ἀπομακρυσμένοι ἀπὸ τὴν κοινωνίαν. Εἶχαν ἀποσυρθῆ σὲ μέρη μακρινὰ ἀπὸ τὸν ἄλλο κόσμον. Ἐπέβαλλαν στοὺς ἑαυτοὺς των στερήσεις πολλὰς καὶ νηστείες, γιὰ νὰ καθαρίσουν τὸ σῶμα τους ἀπὸ κάθε ἁμαρτία. Αὐτοὶ οἱ χριστιανοὶ ἐλέγονταν ἀσκηταί.

Πρῶτος ἀσκητὴς ἦταν ὁ Παῦλος στὴ Θηβαΐδα τῆς Αἰγύπτου, πού ἔζησεν στὴν ἔρημον περὶ τὰ 90 χρόνια καὶ πέθανεν τὸ 260 μ.Χ. Ὁ πιὸ σπουδαῖος ἀπὸ τοὺς ἀσκητὰς ἦταν ὁ Ἅγιος Ἀντώνιος. Αὐτὸς πώλησεν τὴ μεγάλη περιουσίαν του, καὶ ἀφοῦ τὴ μοίρασεν στοὺς φτωχοὺς, ἔφυγεν γιὰ τὴν ἔρημον.

Μετὰ τὸ θάνατον τοῦ Ἁγίου Ἀντωνίου, ὁ μαθητὴς του Παχώμιος σκέφθηκε νὰ συγκεντρώσῃ πολλοὺς ἀσκητὰς μαζὶ καὶ κεῖ νὰ ζοῦν σύμφωνα μὲ κοινούς κανόνες καὶ νόμους. Ἐκαμε δηλαδὴ ἓνα μοναστήρι, ὅπου συνεκέντρωσε 7000 μοναχοὺς. Ὑστερὰ ἔγιναν καὶ γυναικεῖα μοναστήρια καὶ κατόπιν ἔγιναν πολλὰ ὅμοια. Ὅσοι ζοῦσαν στὰ μοναστήρια ὠνομάσθησαν μοναχοὶ καὶ ὁ βίος των μοναχικὸς βίος. Ὁ μοναχικὸς βίος δὲν περιορίσθηκε μόνο στὴν Αἴγυπτον, ἀλλὰ διαδόθηκε σ' ὁλόκληρον τὸ Βυζαντινὸ κράτος. Στὴν Ἀνατολὴ ἱδρύθηκαν πολλὰ, μεγάλα καὶ πλούσια μοναστήρια, ὅπως τὰ μοναστήρια τοῦ Ἁγίου Ὁρους. Καὶ αὐτοκράτορες ἀκόμη ἔγιναν μοναχοί. Ὁ μοναχικὸς βίος διαδόθηκε καὶ στὴ Δύσιν ἀπὸ τὸν Μ. Ἀθανάσιον, ὅταν πῆγεν ἐκεῖ ἐξόριστος. Πολλοὶ ἀπὸ τοὺς μοναχοὺς ὑπέβαλλαν τὸν ἑαυτό τους σὲ φοβερὰς δοκιμασίας καὶ στερήσεις. Τέτοιοι εἶναι οἱ στυλίτες, πού ἔζησαν πάνω σὲ στύλους. Ὀνομαστὸς στυλίτης εἶναι ὁ Συμεών, πού ἔζησεν σ' ἓνα στύλον 30 ὁλόκληρα χρόνια.

Ἑρωτήσεις.—Ποῦ ζοῦσαν οἱ πρῶτοι Χριστιανοί; Ποιὸς εἶναι ἰδρυτὴς τοῦ μοναχικοῦ βίου, καὶ ποιὸς τοῦ ἀσκητισμοῦ; Ποιοὶ λέγονται στυλίτες;

41. Εικονομάχοι, εικονολάτραι.

“Όταν ήταν Αὐτοκράτωρ ὁ Λέων·” Ἰσαυρος, τὴν ἐκκλησίᾳ ἀνατάραξε ἓνα σπουδαῖο ζήτημα. Οἱ Χριστιανοὶ διαιρέθηκαν σὲ δυὸ μερίδες. Στοὺς εἰκονομάχους, ποὺ δὲν ἤθελαν εἰκόνες στὶς ἐκκλησίες, καὶ στοὺς εἰκονολάτρεις, ποὺ ἤθελαν. “Υστερα ἀπὸ πολλὰς διαμάχες ἡ ταραχὴ αὐτὴ τελείωσε, ὅταν ἦταν Αὐτοκράτειρα ἡ Θεοδώρα, ποὺ ὥρισε νὰ ὑπάρχουν εἰκόνες στὶς ἐκκλησίες, ἀλλὰ νὰ τὶς τιμοῦμε καὶ νὰ τὶς σεβόμαστε σὰν ἀποτύπωσι τῶν πρωτοτύπων.

Στὶς ἀρχὲς τοῦ ὀγδόου αἰῶνος, ὅταν ἦταν Αὐτοκράτωρ ὁ Λέων ὁ Ἰσαυρος, ἓνα σπουδαῖο ζήτημα ἀνατάραξε τὴν Ἐκκλησίαν. Ὁ πολὺς κόσμος, ἀπὸ ἀγραμματοσύνη, ἀπέδιδε στὶς ἅγιες εἰκόνες θεῖα δύναμι καὶ τὶς ἐλάτρευε σχεδὸν σὰν Θεοῦς. Οἱ μορφωμένοι ἔβλεπαν ὅτι αὐτὸ δὲν διέφερε ἀπὸ τὴν εἰδωλολατρεία καὶ ζητοῦσαν νὰ καταργηθοῦν οἱ εἰκόνες. Ἔτσι ὁ λαὸς χωρίσθηκε σὲ δυὸ μερίδες: στοὺς εἰκονολάτρεις καὶ στοὺς εἰκονομάχους. Καὶ τὸ κακὸ μεγάλωνε. Ὁ Ἰσαυρος, ἀντὶ νὰ προσπαθῇ νὰ πείσῃ τὸ λαὸ ποῖο ἦταν τὸ σωστό, ἀπεφάσισε νὰ διορθώσῃ τὰ πράγματα μὲ τὴ βία. Διέταξε στὴν ἀρχὴ νὰ τοποθετηθοῦν οἱ εἰκόνες σὲ ὑψηλότερο σημεῖο, ὥστε νὰ μὴ μποροῦν νὰ τὶς προσκυνοῦν οἱ Χριστιανοί. Τοῦτο ὅμως οἱ εἰκονολάτρεις τὸ θεώρησαν ὡς πρόκλησι καὶ κατέβασαν τὶς εἰκόνες πάλι στὶς θέσεις των. Ὁ Αὐτοκράτωρ διέταξε τότε νὰ βγάλουν τελείως τὶς εἰκόνες ἀπὸ τὶς ἐκκλησίες. Τότε ἄρχισε σοβαρὴ διαμάχη ποὺ εἶχε καὶ πολλὰ θύματα. Μετὰ τὸν θάνατο τοῦ Λέοντος, ὁ διάδοχός του Κωνσταντῖνος ὁ Ε΄, ὁ Κοπρώνυμος, κατεδίωξε ὑπερβολικὰ τοὺς εἰκονολάτρεις, τοὺς μοναχοὺς καὶ πολλὰ μοναστήρια διέλυσε, χωρὶς ὅμως νὰ μπορέσῃ νὰ ἐμποδίσῃ τὴν κρυφὴ λατρεία τῶν εἰκόνων. Αὕτῃ ἦταν τότε ἡ κατάστασι. “Όταν ἔπειτα ἔγινε Αὐτοκράτειρα ἡ Εἰρήνη ἡ Ἀθηναία, γιὰ νὰ εἰρηνέυσῃ τοὺς Χριστιανούς, ἐκάλεσε τὸ 787 μ. Χ. τὴν ἐβδόμη Οἰκουμενικὴ Σύνοδο, ἡ ὁποία ἀπεφάσισε ὅτι στὶς εἰκόνες πρέπει νὰ ἀποδίδωμε τιμὲς σὰν ἀποτύπωσι τοῦ πρωτοτύπου καὶ ὅχι νὰ λατρεύωμε αὐτὸ τοῦτο τὸ ξύλο. Δηλαδή ἡ τιμὴ ποὺ δίνουμε στὴν εἰκόνα ἀντανάκλει στὸν εἰκονιζόμενον καὶ δὲν ἔχει ἔννοια λατρευτικὴ. “Υστερα ἀπὸ τὴν ἀπόφασιν αὕτῃ τοποθετήθηκαν πάλι οἱ εἰκόνες καὶ ἡ διαμάχη μετὰ τῶν Χριστιανῶν νομίσθηκε ὅτι ἔπαυσε. Πέθανε ὅμως ἡ Εἰρήνη καὶ τὴ διαδέχθηκαν ἄλλοι εἰκονομάχοι Αὐτοκράτορες, κατόπιν διαταγῆς τῶν ὁποίων βγῆκαν καὶ πάλι οἱ ἱερὲς εἰκόνες. Τελευταῖος εἰκονομάχος ὑπῆρξε ὁ Θεόφιλος.

Μετά τὸν θάνατό του ὅμως ἡ σύζυγός του Αὐτοκράτειρα Θεοδώρα, τὸ 842 μ. Χ. ἐκάλεσε Σύνοδο, ἡ ὁποία ἐπεκύρωσε τὴν ἀπόφασιν τῆς Ἑβδόμης Οἰκουμενικῆς καὶ ἔτσι ἐτοποθετήθηκαν πᾶς οἱ εἰκόνες ὁριστικὰ στὶς ἐκκλησίες. Τὸ ἐκκλησιαστικὸ τοῦτο γεγονός ὠνομάσθηκε «Ἀναστήλωσις τῶν εἰκόνων» καὶ γιορτάζεται τὴν πρώτη Κυριακῇ τῆς Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς. Ἡ Κυριακὴ αὕτῃ λέγεται Κυριακὴ τῆς Ὁρθοδοξίας.

Ἑρωτήσεις.—Τί ἔκαμε ὁ Δέων ὁ Ἰσαυρος; Τί ἦσαν οἱ εἰκονομάχοι καὶ τί οἱ εἰκονολάτρεις; Τί ἔκαμαν οἱ αὐτοκράτειρες Εἰρήνῃ ἢ Ἀθηναία καὶ ἡ Θεοδώρα, γὰρ νὰ εἰρηνεύσουν τοὺς Χριστιανούς; Πότε γιορτάζεται ἡ Ἀναστήλωσις τῶν ἁγίων εἰκόνων;

ΜΕΡΟΣ ΔΩΔΕΚΑΤΟΝ

ΑΝΑΤΑΡΑΧΑΙ ΚΑΙ ΤΟ ΣΧΙΣΜΑ ΤΩΝ
ΕΚΚΛΗΣΙΩΝ

42. Ὁ Πάπας ζητεῖ τὰ πρωτεῖα.

Ὁ Πάπας τῆς Ρώμης ἤθελε νὰ ἔχῃ τὰ πρωτεῖα σ' ὅλα τὰ Πατριαρχεῖα, ἐπειδὴ ἦταν, ὅπως ἔλεγε, ἀντιπρόσωπος τοῦ Ἀπ. Πέτρου. Τὰ ἄλλα Πατριαρχεῖα δὲν τὸ δέχτηκαν, καὶ αὐτὸ ἔγινε ἀφορμὴ νὰ χωρίσουν οἱ ἐκκλησίαις.

Ὑστερα ἀπὸ τὴν ἀναστήλωσι τῶν εἰκόνων ἔπαψε κάθε ἀναταραχὴ στὴν ἐκκλησίαν καὶ ἡ εἰρήνη ἀποκαταστάθηκε. Ἡ χριστιανικὴ ἐκκλησία σ' ὁλόκληρο τὸ Βυζαντινὸ κράτος ἦταν μιὰ ὡς πρὸς τὴν πίστι καὶ τὸν τρόπο τῆς λατρείας. Ἀλλὰ δυστυχῶς ἡ γαλήνη αὐτὴ τῆς ἐκκλησίας δὲν βάσταξε πολὺ. Οἱ πάπαι τῆς Ρώμης ἀπὸ τὸν δεῦτερο μετὰ Χριστὸν αἰῶνα ἄρχισαν νὰ διδάσκουν ὅτι αὐτοὶ εἶναι διάδοχοι τοῦ Ἀποστόλου Πέτρου. Ἐπειδὴ ὁ Πέτρος δίδασκε καὶ πέθανε στὴ Ρώμῃ, ἔλεγαν πῶς αὐτοὶ ἦταν οἱ διάδοχοί του. Καὶ στηριζόμενοι στὰ λόγια ἐκεῖνα, ποὺ εἶπε ὁ Χριστὸς στὸν Πέτρο: «Σὺ εἰ Πέτρος καὶ ἐπὶ ταύτῃ τῇ πέτρᾳ οἰκοδομήσω μου τὴν ἐκκλησίαν», εἶχαν τὴν ἀξίωσι νὰ γίνουν πρῶτοι μετὰ τῶν Πατριαρχῶν καὶ νὰ εἶναι ἀπόλυτοι Δεσπότες τῶν ἐκκλησιῶν στὴ Δύσι καὶ στὴν Ἀνατολή. Καὶ ἐκτὸς ἀπ' αὐτὴ τὴν ἀξίωσι, ἄρχισαν νὰ ἀλλάζουν πολλὰς χριστιανικὰς συνήθειες, χωρὶς κὰν νὰ ρωτοῦν καὶ νὰ συμβουλευῶνται τοὺς ἄλλους ἐπισκόπους.

Αὐτὰ δὲν μπορούσαν βέβαια νὰ τὰ ἀνεχθοῦν τὰ ἄλλα Πατριαρχεῖα, καὶ ἔτσι οἱ Πάπαι ἔγιναν ἀφορμὴ μεγάλου κακοῦ στὴν Ἐκκλησίαν, ὅπως θὰ ἰδοῦμε.

Ἑρωτήσεις.—*Ποιὸς ὁ σκοπὸς τῶν Παπῶν, ὅταν ἐδίδασκαν ὅτι ἦσαν διάδοχοι τοῦ Ἀποστόλου Πέτρου;*

43. Ὁ Πατριάρχης Φώτιος.

“Ὅταν ἡ Θεοδώρα μὲ τὸν ἀδελφό της Βάρδα ἐπετρόπευαν στὸν θρόνο τὸν μικρὸ Αὐτοκράτορα Μιχαήλ, ὁ Βάρδας καθήρεσε τὸν πατριάρχη Ἰγνάτιο κι’ ἔκαμε πατριάρχη τὸν Φώτιο. Ἐπειδὴ ὅμως οἱ ὁπαδοὶ τοῦ Ἰγνατίου δὲν ἀναγνώριζαν τὸ Φώτιο, κληθήκε Οἰκουμενικὴ Σύνοδος ποὺ ἀναγνώρισε τὸ Φώτιο ὡς νόμιμο Πατριάρχη. Ὁ Πάπας ὅμως ἔκαμε ἄλλη σύνοδο στὴ Ρώμη καὶ δὲν ἔκρινε τὴ νομιμότητα τοῦ Φωτίου. Ἔτσι δημιουργήθηκε σχίσμα μεταξύ Δυτικῆς καὶ Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας.

“Ὅταν ὁ αὐτοκράτωρ Θεόφιλος πέθανε τὸ 857, ἄφησε διὰ-δοχό του τὸ γυιό του Μιχαήλ. Ἐπειδὴ ὅμως ἦταν ἀνήλικος, ἐπιτροπευόταν ἀπὸ τὴ μητέρα του Θεοδώρα καὶ τὸν ἀδελφό της Βάρδα. Τότε Πατριάρχης τοῦ Οἰκουμενικοῦ θρόνου ἦταν ὁ Ἰγνάτιος. Μ’ αὐτὸν ὁ Βάρδας ἤρθε σὲ ρῆξι καὶ ἀποφάσισε νὰ τὸν διώξῃ ἀπὸ τὸν Πατριαρχικὸ θρόνο καὶ τὸ ἔκαμε. Αὐτὸ ὅμως ἔκαμε χειρίστη ἐντύπωσι στὸν κόσμο καὶ γενικὴ ἦταν ἡ κατακραυγὴ τοῦ λαοῦ. Ὁ Βάρδας γιὰ νὰ ἱκανοποιήσῃ τὴν κοινὴ γνώμη βρῆκε καὶ ἔβαλε στὸν Πατριαρχικὸ θρόνο ἕναν ἄνδρα σοφὸ καὶ καθ’ ὅλα ἀνώτερο καὶ ἀντάξιο τοῦ Πατριαρχικοῦ ἀξιώματος, τὸ Φώτιο.

Ὁ Φώτιος καταγόταν ἀπὸ ἀριστοκρατικὴ οἰκογένεια καὶ μορφώθηκε πολὺ καλὰ. Ἔγινε πράγματι σοφός. Τόση μόρφωσι εἶχε, ὥστε ἔγινε καὶ διδάσκαλος τοῦ αὐτοκράτορα Λέοντα τοῦ Σοφοῦ. Σ’ αὐτὸν στράφηκε ὁ Βάρδας καὶ τὸν ἔκαμε ἀπὸ λαϊκό, Πατριάρχη. Μέσα σὲ ἔξι ἡμέρες κατάλαβε ὅλους τοὺς βαθμοὺς τῆς ἱερωσύνης, ἀπὸ τοῦ μοναχοῦ μέχρι τοῦ Πατριάρχου. Οἱ ὁπαδοὶ ὅμως τοῦ Ἰγνατίου δὲν ἀνεγνώριζαν τὸν Φώτιο ὡς Πατριάρχη, θεωρώντας τὴν ἐκλογὴ του ὡς ἀντικανονικὴ, ἀφοῦ ἀπὸ λαϊκὸς μέσα σὲ ἔξι ἡμέρες ἔγινε Πατριάρχης. Ἔτσι ἔγινε νέο χάσμα μεταξύ τοῦ χριστιανικοῦ κόσμου καὶ ὁ Φώτιος δὲν ἦταν δυνατὸν νὰ ἀνέχεται αὐτὴ τὴν κατάστασι· συνεννοήθηκε μὲ τὸν Βάρδα, κάλεσε Οἰκουμενικὴ Σύνοδο, μὲ σκοπὸ τὴν ἐπικύρωσι τοῦ κανονικοῦ τῆς ἐκλογῆς του καὶ τῇ ρύθμισι καὶ ἄλλων ἐκκλησιαστικῶν ζητημάτων.

Σ’ αὐτὴν προσεκλήθησαν καὶ ἀντιπρόσωποι ὅλων τῶν ἄλλων Πατριαρχείων καὶ τῆς Ρώμης. Πάπας τότε ἦταν ὁ Νικόλαος ὁ Α΄, ἄνθρωπος τρομερὰ φιλόδοξος. Ὁ Νικόλαος, μόλις ἔλαβε τὴν πρόσκλησι, νόμισε κατάλληλη τὴν εὐκαιρίαν νὰ ἐπιβληθῇ στὶς Ἀνατολικὲς Ἐκκλησίες. Ἔστειλε ἀντιπροσώπους του, στοὺς ὁποίους ἔδωσε ἐπιστολὴ πρὸς τὸ Φώτιο καὶ τὸ Βάρδα, μὲ τὴν ὁποία θεωροῦσε αὐτοὺς ὑπαίτιους τῆς ταραχῆς καὶ τῇ χειροτονίᾳ τοῦ Φωτίου ἀντικανονικῇ. Ἀλλὰ τόσο

ὁ Φώτιος, ὅσο καὶ ὁ Βάρδας, ἐχαρρακτήρισαν ἀθάσιμες τὶς κατηγορίες καὶ ἐτόνισαν ὅτι τὰ ζητήματα τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας ἀρμόδιοι νὰ τὰ κρίνουν εἶναι μόνον οἱ ἀρχηγοὶ τῆς καὶ ὄχι ὁ Πάπας.

Ἡ Σύνοδος παραδέχθηκε ὡς κανονικὴ τὴν ἐκλογὴ τοῦ Φωτίου καὶ τὸν ἀνεγνώρισε ὡς Πατριάρχην τοῦ Οἰκουμενικοῦ θρόνου. Τὴν ἀπόφασιν αὐτὴ ὑπέγραψαν καὶ οἱ ἀντιπρόσωποι τοῦ Πάπα. Ὁ Πάπας Νικόλαος, σὰν εἶδε τὸ σχέδιό του μεταιώθηκε, ἔγινε ἔξω φρενῶν καὶ ἀμέσως ἐκάλεσε Σύνοδο τῶν Δυτικῶν ἐπισκόπων καὶ ἐκεῖ ἀποφασίσθηκε ἡ καταδίκη καὶ ἐξορία τῶν ἀντιπροσώπων του, γιὰτὶ ἐπεκύρωσαν τὴν ἐκλογὴ τοῦ Φωτίου καὶ ἐχαρρακτήρισθηκε ὡς ἄκυρη καὶ ἀντικανονικὴ ἡ ἐκλογὴ τοῦ Φωτίου.

Ἔτσι μὲ τὴν πράξιν τοῦ αὐτοῦ ὁ Πάπας ἔδωσε ἀφορμὴ νὰ δημιουργηθῇ σχίσμα μετὰ τῶν δύο Ἐκκλησιῶν.

Ἑρωτήσεις.—*Γιατί ὁ Βάρδας διάλεξε τὸ Φῶτιο γιὰ διάδοχον τοῦ Ἰγνατίου; Τί ἔκαμε ὁ Πάπας, ὅταν ἀναγνωρίσθηκε Πατριάρχης ὁ Φῶτιος; Ποιὸς ἐδημιούργησε τὸ σχίσμα;*

44. Δημιουργεῖται τὸ σχίσμα.

Ἐπειδὴ ὁ Πάπας εἰσήγαγε στὴ Δυτικὴ Ἐκκλησίαν καὶ ἄλλες καινοτομίας, ὁ Φῶτιος ἐκάλεσε Σύνοδο τὸ 887 στὴν Κων(σταντινούπολιν) καὶ καταδίκασε καὶ ἀφώρισε τὸν Πάπα. Ἔτσι ἀπὸ τότε τὸ σχίσμα ἔγινε ὀριστικὸ καὶ ὑπάρχει ὡς σήμερα.

Ἦστερα ἀπὸ 100 χρόνια ἔγιναν Χριστιανοὶ καὶ οἱ Ρῶσοι.

Ἀλλὰ δὲν ἦταν μόνο ἡ ἀποκλήρυξις τοῦ Φωτίου ἀπὸ τὸν Πάπα ἡ ἀφορμὴ ποῦ ἔγινε τὸ σχίσμα τῶν Ἐκκλησιῶν. Ὁ Πάπας ἔδωκε καὶ ἄλλες ἀφορμές.

Τὴν ἐποχὴ ἐκείνη οἱ Βούλγαροι ἐδιδάχθησαν τὴν χριστιανικὴν θρησκείαν ἀπὸ δύο μοναχοὺς τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας, τὸ Μεθόδιο καὶ τὸν Κύριλλο. Ἔτσι ἀσπάσθησαν τὸ χριστιανισμὸ καὶ μάλιστα μὲ τοὺς πρῶτους βαπτίστηκε καὶ ὁ βασιλιάς τους Βόγορις. Αὐτὸς ὅμως ἀντελήφθηκε τὴν ἀφομοιωτικὴν δύνάμιν τοῦ Βυζαντίου καὶ φοβήθηκε μήπως ἡ Βουλγαρία ὑποδουλωθῇ πολιτικὰ στὸ Βυζάντιον. Γιὰ νὰ ἐμποδίσῃ λοιπὸν τοῦτο, στράφηκε πρὸς τὴ Δύσιν. Ἔστειλε ἀπεσταλμένους τοῦ στοὺν Πάπα καὶ ζήτησε νὰ στείλῃ ἱερεῖς νὰ διδάξουν τὸ λαὸν του. Ὁ Πάπας αὐθαίρετα καὶ χωρὶς νὰ ἔχῃ τέτοιον δικαίωμα, ἔστειλε ἀμέσως ἱερεῖς καὶ ἦρθε ἔτσι σὲ ἀντίθεσιν μὲ τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ἀνατολῆς.

Ἀλλὰ δὲν ἀρκέσθηκε σ' αὐτὰ μόνον ὁ Πάπας. Ἐκαμε καὶ ἄλλα ποῦ ἦταν ἀντίθετα μὲ τὶς ἀποφάσεις τῶν Συνόδων καὶ μὲ τὴν παράδοσι γενικῶς τῆς Χριστιανικῆς Ἐκκλησίας.

Τότε ὁ Φώτιος, σὺν ἀρχηγὸς τῆς Ἐκκλησίας, κάλεσε τὸ 887 μ. Χ. Οἰκουμενικὴ Σύνοδο στὴν Κωνσταντινούπολι, ἡ ὁποία κατεδίκασε καὶ ἀφώρισε τὸν Πάπα γιὰ ὅλες αὐτὲς τὶς καινοτομίες του. Καὶ ἀπὸ τότε ἡ Χριστιανικὴ Ἐκκλησία χωρίσθηκε σὲ δύο. Στὴν Ὁρθόδοξο ἢ Ἀνατολικὴ Ἐκκλησία, καὶ στὴ Δυτικὴ ἢ Καθολικὴ.

Πέρασαν 100 χρόνια, ἀφ' οὔτου οἱ Βούλγαροι, ὅπως εἶδαμε, ἔγιναν χριστιανοὶ καὶ ὁ χριστιανισμὸς μεταδόθηκε καὶ στοὺς Ρώσσους ἀπὸ ἀπεσταλμένους τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Πρῶτη βαπτίσθηκε ἡ μάμμη τοῦ Ρώσσου Αὐτοκράτορα Βλαδιμήρου καὶ τὸ 998 μ. Χ. ἐβαπτίσθηκε καὶ ὁ ἴδιος. Μάλιστα αὐτὸς πῆρε γυναῖκα τὴν ἀδελφὴ τοῦ Βασιλείου τοῦ Βουλγαροκτόνου, τὴν Πριγκήπισσα Ἀννα.

45. Ἡ Μεταρρύθμισι στὴ Δυτικὴ Ἐκκλησία.

Ἐπειδὴ οἱ Πάπαι στὴ Ρώμῃ μὲ τὰ ἔργα καὶ τὴν ἄσωτη ζωὴ των κλόνιζαν τὴν πίστι τῶν Χριστιανῶν καὶ μάλιστα ὅταν ἔβγαιαν καὶ συγχωροχάρτια, ἕνας σοφὸς μοναχὸς στὴ Γερμανία, ὁ Λούθηρος, ἔσχισε μὲ θυμὸ τὰ συγχωροχάρτια κι' ἐδημοσίευσε ἔγγραφο ποῦ καυτηρίαζε τὶς παρανομίες τοῦ Πάπα. Ὑστερὰ ἀπὸ πολλὰ ὁ Πάπας ἀφώρισε τὸν Λούθηρο, μὰ οἱ ὁπαδοὶ του ἔγιναν πρὸ πολλοῦ. Ἐπειδὴ ὅμως οἱ Γερμανοὶ ἡγεμόνες ἀπεκήρυξαν τὸ Λούθηρο, οἱ ὁπαδοὶ του ἔκαμαν ἔγγραφο διαμαρτυρίας, γι' αὐτὸ ὠνομάσθηκαν καὶ Διαμαρτυρόμενοι.

Ἐπίσης στὴν Ἑλβετία παρουσιάσθηκαν δύο νέοι ἄνδρες, ὁ Σβίγγλιος καὶ ὁ Καλβίνος, ποῦ ἔφεραν νέες δοξασίες. Τὸ σύστημα αὐτὸ ὠνομάσθηκε «Καλβινισμός».

Ὑστερὰ ἀπὸ τὸ Σχίσμα, στὴ Δυτικὴ Ἐκκλησία παρουσιάσθηκαν πολλοὶ ποῦ ὑποστήριξαν αἱρέσεις καὶ δοξασίες ἀντίθετες στοῦ σκοποῦ καὶ τὴν ἀποστολὴ τῆς Ἐκκλησίας. Σ' αὐτὸ βοήθησαν πολὺ οἱ Πάπαι μὲ τὰ ἔργα των καὶ γενικῶς μὲ τὸ παράδειγμά των. Ἡ ζωὴ των ἦταν πολυδάπανη καὶ μάλιστα ἄσωτη. Καὶ γιὰ νὰ ἐπαρκέσουν στὶς μεγάλες των σπατάλες καὶ δαπάνες, ἔφθασαν στοῦ σημείου νὰ πωλοῦν συγχωροχάρτια, μὲ τὰ ὁποῖα συγχωροῦσαν ἐπὶ πληρωμῇ τὶς ἁμαρτίες τῶν ἀνθρώπων! Αὐτὸ ἔγινε ἀφορμὴ ἠθικῆς ἐξαθλίωσης τῆς κοινωνίας καὶ διασυρμοῦ τῆς Δυτικῆς Ἐκκλησίας.

Ὅταν μάλιστα Πάπας ἦταν ὁ Λέων ὁ 10ος, ἐφθασε τὸ

κακό στο άνώτατο σημείο. Ο Λέων 10ος, υπό το πρόσχημα της άνεγέρσεως του ναού του Άποστόλου Πέτρου στη Ρώμη, έστειλε πολλούς μοναχούς φορτωμένους με συγχωροχάρτια, νά γυρίζουν στις πόλεις και νά τά πωλούν. "Ενας άπ' αυτούς, ό Ιωάννης Τέτζελ, έφθασε και στην πόλι της Γερμανίας Βυττεμβέργη και άρχισε νά πουλάη συγχωροχάρτια. Έκεί όμως ήταν ένας πολύ σοφός μοναχός, που τόν έλεγαν Λούθηρο. Αυτός ήταν καθηγητής του Πανεπιστημίου, και όταν κάποτε είχε πάει στη Ρώμη, έφριξε άπό τις παρανομίες των Παπών. Σάν είδε λοιπόν τόν Τέτζελ νά πουλάη στ' άνοιχτά έτσι συγχωροχάρτια, άγανάκτησε. "Αρπάξε άπό τά χέρια του Τέτζελ τά συγχωροχάρτια και τά έσχισε. Και στις 31 Οκτωβρίου 1517 μ. Χ. έδημοσίευσε ένα έγγραφο κατά του Πάπα και τó έτοιχοκόλλησε στη θύρα του μητροπολιτικού ναού της πόλεως.

Στό έγγραφο αυτό κατεδίκασε τά έργα των Παπών ώς αντίθετα πρós τó Εύαγγέλιο και καλούσε δλους τούς Χριστιανούς νά πάσουν νά συμμορφώνωνται με τις ψεύτικες και άντι-χριστιανικές διδασκαλίες των άπεσταλμένων των Παπών. «Η συγχώρησι των άμαρτιών, έλεγε, είναι καρπός μετανοίας και όχι χρημάτων». Τό έγγραφο αυτό σέ λίγο κυκλοφόρησε σ' όλη την Εύρώπη και έκαμε πολύ βαθειά έντύπωση.

Ο Πάπας Λέων ό Δέκατος, όταν έμαθε τή διαμαρτυρία αυτή του Λουθήρου, έστειλε άπεσταλμένο του με διαταγή του και καλούσε τó Λούθηρο νά πάη στη Ρώμη και νά άπολογηθή. Έκείνος, σάν έλαβε τή διαταγή, όχι μόνο δέν πήγε, αλλά δημοσίως σέ μεγάλη συγκέντρωσι στην πλατεία της Βυττεμβέργης έκαψε τή διαταγή.

Τότε ό Πάπας τόν άπεκήρυξε και τόν άφώρισε (1520 μ. Χ.). Πολλοί όμως Χριστιανοί στη Γερμανία άσπάσθηκαν και άκολούθησαν τή διδασκαλία του Λουθήρου. Άργότερα έγιναν δύο συνέδρια άπό Γερμανούς ήγεμόνας και κληρικούς, που άπεκήρυξαν τις ένέργειες του Λουθήρου. Οί όπαδοί όμως του Λουθήρου διαμαρτυρήθηκαν για τήν άποκήρυξι εκείνη και γι' αυτό ώνομάσθηκαν Διαμαρτυρόμενοι ή Προτεστάντες. "Αρχισαν μάλιστα σφοδροί διωγμοί έναντίον των. Τό 1572 έφονεύθησαν μέσα σέ μιá νύχτα 40 χιλιάδες διαμαρτυρόμενοι. Η σφαγή αυτή έγινε τήν νύχτα της 24 Αυγούστου, του Άγίου Βαρθολομαίου, και έμεινε ιστορική. Οί διωγμοί αυτοί των Διαμαρτυρομένων τούς έσκόρπισαν στη Γαλλία, Άγγλία και Άμερική. Στη Γαλλία έπαψε ή δίωξι των Προτεστάντων με

τὴν ἔκρηξι τῆς Γαλλικῆς Ἐπαναστάσεως τὸ 1789, καὶ ἀπὸ τότε ἀφέθηκαν ἐλεύθεροι νὰ ἐκτελοῦν τὰ θρησκευτικὰ τῶν καθήκοντα.

Δὲν πέρασε πολὺς καιρὸς καὶ στὴν Ἑλβετία παρουσιάσθηκαν δυὸ ἄνδρες, ὁ Σβίγγλιος καὶ ὁ Καλθῖνος, ποὺ ἔφεραν ἐπὶ μέση νέες δοξασίαι. Τὸ νέο αὐτὸ σύστημα ὠνομάσθηκε Καλθινισμὸς καὶ ἀπὸ τὴν Ἑλβετία μεταδόθηκε καὶ στὴν Ἀγγλία μὲ μερικὲς τροποποιήσεις.

Ἑρωτήσεις.—*Ποιὰ ἦσαν τὰ ἔργα τῶν παπῶν; Τί διαμαρτυρία ἔκαμε ὁ Λούθηρος καὶ ποῦ; Ποιὰ ἡ διδασκαλία τοῦ Λουθήρου; Ἡ δίωξι τοῦ Προτεσταντισμοῦ ἀπὸ τὸν Καθολικισμό τὸν ὠφέλησε ἢ τὸν ἐζημίωσε; Ποιὰ ἦταν ἡ μεγαλύτερα δίωξι καὶ πότε ἐγινε; Πότε χωρίσθηκε ἡ Δυτικὴ Ἐκκλησία;*

ΜΕΡΟΣ ΔΕΚΑΤΟΝ ΤΡΙΤΟΝ

Η ΔΙΟΙΚΗΣΙ ΤΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

46. Πατριάρχης καὶ προνόμιά του.

“Όταν κυριεύθηκε ἡ Κων)πολι ἀπὸ τοὺς Τούρκους, τὸ Πατριαρχεῖο Κων)πόλεως ἔμεινε. Ἐνας ἀπὸ τοὺς σπουδαιότερους Πατριάρχας ἦταν ὁ Γεώργιος Σχολάριος, πού ὠνομάσθηκε Γεννάδιος. Στὸν Γεννάδιο δόθηκαν πολλὰ προνόμια ἀπὸ τὸ Σουλτάνο.

Ἡ Ἀνατολικὴ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία, χωρὶς πιά αναταραχὲς καὶ αἰρέσεις, ἔμεινε αὐστηρὰ προσηλωμένη στὴν Ἀγία Γραφή καὶ παράδοσι ὥς τὸ 1453. Ὅταν ἡ Κωνσταντινούπολι κυριεύθηκε ἀπὸ τοὺς Τούρκους ὁ τότε Πατριάρχης Ἀθανάσιος εἶχε παραιτηθῇ. Ὁ Μωάμεθ διέταξε τότε νὰ ἐκλέξουν οἱ χριστιανοὶ νέον Πατριάρχη. Μὲ τὸν τρόπο αὐτὸ ἤλπιζε νὰ συγκεντρώσῃ χριστιανούς κατοίκους στὴν Κωνσταντινούπολι πού εἶχε ἐρημώσῃ καὶ νὰ ἐμπνεύσῃ ἐμπιστοσύνη στοὺς Ἕλληνες νὰ μείνουν στὸν τόπο τους καὶ νὰ μὴ τρέχουν καὶ ζητοῦν τὴν βοήθεια τῶν χριστιανῶν τῆς Δύσεως. Ἐσκέφθηκε ἀκόμη νὰ δημιουργήσῃ διχασμὸ μεταξύ Χριστιανισμοῦ τῆς Δύσεως καὶ τῆς Ἀνατολῆς καὶ γι’ αὐτὸ ὑπέδειξε νὰ γίνῃ Πατριάρχης ὁ Γεώργιος Σχολάριος, πού ἦταν δεδηλωμένος ἐχθρὸς τῶν Δυτικῶν καὶ ἐναντίον τῆς ἐνώσεως τῶν Ἐκκλησιῶν. Ὁ Σχολάριος ὠνομάσθηκε Γεννάδιος. Ὁ Σουλτάνος τὸν ἐδέχτηκε μὲ μεγάλες τιμὲς καὶ τὸν ἀπάλλαξε καὶ αὐτὸν καὶ τοὺς διαδόχους του ἀπὸ τὴν πληρωμὴ τῶν φόρων καὶ τελῶν καθὼς καὶ τοὺς ἐπισκόπους. Ἐκτὸς ἀπὸ τίς τιμὲς αὐτές, ὁ Σουλτάνος ἔδωκε στὸν Πατριάρχη καὶ ἄλλα δικαιώματα:

- 1) Ὁ Πατριάρχης ἀναγνωρίσθηκε ὄχι μόνον ἀρχηγὸς τῆς Ὁρθοδόξου Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας, ἀλλὰ καὶ τῶν ἄλλων ἐθνῶν καὶ ὠνομάσθηκε Ἐθνάρχης τῶν Ἑλλήνων.
- 2) Ὡς ἀρχηγὸς τῆς Ἐκκλησίας ὁ Πατριάρχης ἀναγνωρίσθηκε διαχειριστὴς τῆς μοναστηριακῆς καὶ γενικῶς τῆς ἐκκλησιαστικῆς περιουσίας, ἡ ὁποία ἦτο ἀπαλλαγμένη ἀπὸ κάθε φορολογία.

3) Στόν Πατριάρχη καί γενικῶς στοὺς ἐπισκόπους ἔδωκε τὸ δικαίωμα νὰ δικάζουν τίς ὑποθέσεις τῶν κληρικῶν, τίς κληρονομικὰς διαφορὰς, τὰ διαζύγια κλπ. μεταξύ τῶν ὀρθοδόξων Χριστιανῶν.

Ἑρωτήσεις.— *Γιατί ὁ Μωάμεθ ἐξέλεξε ὡς Πατριάρχη τὸ Γεώργιον Σχολάριον ἢ Γεννάδιο ; Τί προνόμια ἔδωκε σ' αὐτόν ; Γιατί τὰ προνόμια ὠφέλησαν τὸν Χριστιανισμό καὶ τὸν Ἑλληνισμό ;*

47. Ἡ Ἐκκλησία μετὰ τὴν Ἀνεξαρτησία.

Ἀπὸ τότε ποὺ ἡ Ἑλλάδα ἐλευθερώθηκε ἀπὸ τοὺς Τούρκους, ἡ Ἐκκλησία μας κηρύχθηκε αὐτοκέφαλος, χωρὶς νὰ χωρισθῇ δογματικῶς ἀπὸ τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο. Ἡ Ἐκκλησία διοικεῖται ἀπὸ Σύνοδο, ἀπὸ ἔνδεκα ἐπισκόπους, πρόεδρος τῆς ὁποίας εἶναι ὁ Μητροπολίτης Ἀθηνῶν.

Ὅταν τὸ Ἑλληνικὸ ἔθνος ἀπέκτησε τὴν ἐλευθερίαν καὶ τὴν πολιτικὴν του ἀνεξαρτησίαν, ἐσκέφθηκε ν' ἀποκτήσῃ καὶ τὴν ἐκκλησιαστικὴν. Γι' αὐτὸ οἱ Ἐπίσκοποι τοῦ ἐλευθέρου κράτους συγκεντρώθηκαν στὴν τότε πρωτεύουσαν τοῦ Κράτους, τὸ Ναύπλιο. Ἐκεῖ ὁμοφώνως ἀπεφάσισαν καὶ ἐκήρυξαν τὴν Ἑλληνικὴν Ἐκκλησίαν αὐτοκέφαλον καὶ ἐκανόνισαν τὸν τρόπον διοικήσεώς της. Μὲ τὴν ἀνεξαρτησίαν της αὐτὴν δὲν ἐχωρίσθηκε δογματικῶς ἀπὸ τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο. Ἀργότερα τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο ἀνεγνώρισε τὴν ἀνεξαρτησίαν τῆς Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας. Ἀπὸ τότε ἡ Ἑλληνικὴ Ἐκκλησία διοικεῖται ἀπὸ τὸν Ἀρχιεπίσκοπον Ἀθηνῶν, ὁ ὁποῖος ἔχει τὸν τίτλον τοῦ Μακαριωτάτου, καὶ ἀπὸ Σύνοδο ἀπὸ Ἐπισκόπων, ποὺ ἐκλέγονται κάθε χρόνον μὲ βάσιν τὴν σειράν της χειροτονίας των.

Στὶς συνεδριάσεις τῆς Ἱερᾶς Συνόδου λαμβάνει μέρος καὶ ἀντιπρόσωπος τῆς Πολιτείας, ποὺ λέγεται Βασιλικὸς Ἐπίτροπος, χωρὶς νὰ ἔχῃ γνώμην ἐπὶ δογματικῶν ζητημάτων. Ἡ ἀπουσία του καθιστᾷ ἄκυρη κάθε ἀπόφασι.

48. Τὸ Βουλγαρικὸ σχίσμα.

Ἐπειδὴ ἡ Βουλγαρικὴ Ἐκκλησία, ποὺ εἶχε γίνει καὶ αὐτὴ ἀνεξάρτητη, χειροτόνησε δικούς της Ἐπισκόπους στὴ Μακεδονίαν καὶ Θράκην, ἐνῶ τὸ δικαίωμα αὐτὸ τὸ εἶχε μόνον τὸ Πατριαρχεῖο, ὁ Πατριάρχης κάλεσε Σύνοδο καὶ ἐκήρυξε τὴ Βουλγαρικὴ Ἐκκλησίαν σχισματικὴν.

Τὴν ἀνεξαρτησίαν τῆς Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας ἀκολούθησαν

καὶ οἱ Ἐκκλησίαι Ρουμανίας, Ρωσίας, Πολωνίας, Σερβίας, Μαυροβουνίου καὶ Βουλγαρίας, πού ἐκηρύχθησαν αὐτοκέφαλες.

Δὲν πέρασε ὅμως πολὺς καιρὸς καὶ ἡ Βουλγαρική Ἐκκλησία ζήτησε νὰ χειροτονήσῃ δικούς της ἐπισκόπους στὴ Μακεδονία καὶ στὴ Θράκη, ὅπου ὑπῆρχαν ὀρθόδοξοι Ἕλληνες, ἐνῶ τὸ δικαίωμα αὐτὸ τὸ εἶχε μόνο τὸ Πατριαρχεῖο Κωνσταντινουπόλεως, γιατί ἦταν στὴ δικαιοδοσία του ἡ Μακεδονία. Τότε ὁ Πατριάρχης ἐκάλεσε Σύνοδο καὶ αὐτὴ ἐκήρυξε τὴ Βουλγαρική Ἐκκλησία ὡς σχισματική. Σήμερα ἡ Βουλγαρική Ἐκκλησία διευθύνεται ἀπὸ Ἐξάρχο.

Ἑρωτήσεις.— Πότε ἐκηρύχθη ἀνεξάρτητη ἡ Ἑλληνική Ἐκκλησία; Ποιὸς διευθύνει τὴν Ἑλληνική Ἐκκλησία; Μὲ ποιὸν μετέχει ἡ Πολιτεία στὶς ἀποφάσεις τῆς Ἱεραῆς Συνόδου; Ἐγιναν ἄλλες ἀνεξάρτητες Ἐκκλησίες; Γιατί ἡ Βουλγαρική Ἐκκλησία χαρακτηρίσθηκε σχισματική; Πῶς διοικεῖται τώρα;

49. Τὰ ἄλλα Πατριαρχεῖα.

Ὅταν ἀποσπάσθηκε ἡ Δυτικὴ Ἐκκλησία, ἔμειναν τὰ 4 Πατριαρχεῖα: α) Τὸ Πατριαρχεῖο Κων. πόλεως πού ὀνομάσθηκε Οἰκουμενικό, β) τὸ Πατριαρχεῖο Ἀλεξανδρείας πού διοικεῖ 60—70 χιλ. Χριστιανούς, γ) τὸ Πατριαρχεῖο Ἀντιοχείας πού ἔχει πολὺ λίγους Χριστιανούς, καὶ δ) τὸ Πατριαρχεῖο Ἱεροσολύμων πού διευθύνει τὶς Ἐκκλησίες τῆς Παλαιστίνης.

Ἀφοῦ ἀποσπάσθηκε ἡ Δυτικὴ Ἐκκλησία ἀπὸ τὸ σῶμα τῆς Ἐκκλησίας, ἔμεινε ἡ Ἀνατολικὴ μὲ ἀρχηγούς τοὺς Πατριάρχας Κωνσταντινουπόλεως, Ἀντιοχείας, Ἱεροσολύμων καὶ Ἀλεξανδρείας. Τὸ Πατριαρχεῖο Κωνσταντινουπόλεως ὀνομάσθηκε Οἰκουμενικό. Τὰ ἄλλα Πατριαρχεῖα, μὲ τὴν πάροδο τοῦ χρόνου, ἔχασαν τὴν παλαιὰ τους αἵγλη. Τὸ Πατριαρχεῖο Ἀλεξανδρείας, μετὰ τὴν κατάληψι τῆς Αἰγύπτου ὑπὸ τῶν Ἀράβων καὶ τέλος ὑπὸ τῶν Τούρκων, ἀπέμεινε μὲ 60-70 χιλιάδας Χριστιανῶν. Τὸ Πατριαρχεῖο Ἀντιοχείας παρήκμασε καὶ ἔμεινε καὶ αὐτὸ μὲ λίγους Χριστιανούς. Τὸ Πατριαρχεῖο Ἱεροσολύμων διευθύνει τὶς ἐκκλησίες τῆς Παλαιστίνης. Ὅλοι οἱ Πατριάρχαι εἶναι πάντοτε Ἕλληνες κι' ὁ καθένας ἀπὸ αὐτοὺς ἔχει ἰδιαιτέρως Σύνοδο ἀπὸ ἐπισκόπους του καὶ αὐτὴ διευθύνει τὴν ἐκκλησία του. Ὅλα ὅμως συμβουλευόνται τὸν Οἰκουμενικὸ Πατριάρχη.

Ἀργότερα ὀνομάσθηκαν Πατριάρχαι καὶ οἱ ἀρχιεπίσκοποι Ρουμανίας καὶ Σερβίας.

Ἑρωτήσεις.— Τί γνωρίζομε γιὰ καθένα ἀπὸ τὰ τέσσερα ὀρθόδοξα Πατριαρχεῖα;

ΤΡΟΠΑΡΙΑ ΕΟΡΤΩΝ

Πεντηκοστῆς.

«Εὐλογητὸς εἰ, Χριστὲ ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ πανσόφους τοὺς ἀλειτουργοὺς ἀναδείξας, καταπέμψας αὐτοῖς τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον καὶ δι' αὐτῶν τὴν οἰκουμένην σαγηνεύσας, φιλόανθρωπε, δόξα σοι».

Πέτρου καὶ Παύλου.

«Οἱ τῶν Ἀποστόλων πρωτόθρονοι καὶ τῆς Οἰκουμένης διδάσκαλοι, τῷ Δεσπότη τῶν ὅλων πρεσβεύσατε, εἰρήνην τῇ Οἰκουμένῃ δωρήσασθαι καὶ ταῖς ψυχαῖς ἡμῶν τὸ μέγα ἔλεος».

Τοῦ Ἀποστόλου Ἀνδρέου.

«Ὡς τῶν Ἀποστόλων πρωτόκλητος καὶ τοῦ κορυφαίου ἀδελφός, τῷ Δεσπότη τῶν ὅλων, Ἀνδρέα, ἰκέτευε εἰρήνην τῇ Οἰκουμένῃ δωρήσασθαι καὶ ταῖς ψυχαῖς ἡμῶν τὸ μέγα ἔλεος».

Τοῦ Ἀγίου Γεωργίου.

«Ὡς τῶν αἰχμαλώτων ἐλευθερωτῆς καὶ τῶν πτωχῶν ὑπερασπιστῆς, ἀσθενούντων ἱατρός, βασιλέων ὑπέρμαχος, τροπαιοφόρε Μεγαλομάρτυς Γεώργιε, πρέσβευε Χριστῷ τῷ Θεῷ σωθῆναι τὰς ψυχὰς ἡμῶν».

Τοῦ Ἀγίου Δημητρίου.

«Μέγαν εὗρατο ἐν τοῖς κινδύνοις σὲ ὑπέρμαχον ἡ Οἰκουμένη, ἄθλοφόρε, τὰ ἔθνη τροποῦμενον. Ὡς οὖν Λυαίου καθεῖλες τὴν ἔπαρσιν, ἐν τῷ σταδίῳ θαρρύνας τὸν Νέστορα, οὕτως, ἅγιε Μεγαλομάρτυς Δημήτριε, Χριστὸν τὸν Θεὸν ἰκέτευε δωρήσασθαι ἡμῖν τὸ μέγα ἔλεος».

Ἀγίου Κωνσταντίνου καὶ Ἑλένης.

«Τοῦ Σταυροῦ σου τὸν τύπον ἐν οὐρανῷ θεασάμενος καὶ ὡς ὁ Παῦλος τὴν κλησιν οὐκ ἐξ ἀνθρώπων δεξάμενος, ὁ ἐν βασιλεῦσιν Ἀπόστολός σου, Κύριε, Βασιλεύουσιν πόλιν τῇ χειρὶ σου παρέθετο· ἦν περισώζε διὰ παντὸς ἐν εἰρήνῃ, πρεσβείας τῆς Θεοτόκου, μόνε Φιλόανθρωπε».

Τοῦ Ἁγίου Ἀθανασίου.

τὸ Στύλος γέγονας Ὁρθοδοξίας, θείοις δόγμασιν ὑποστηρί-
ζων τὴν Ἐκκλησίαν, Ἱεράρχα Ἀθανάσιε. Τῷ γὰρ Πατρὶ τὸν
Υἱὸν ὁμοούσιον ἀνακηρύξας, κατήσχυνας Ἄρειον. Πάτερ ὦσι,
Χριστὸν τὸν Θεὸν ἰκέτευε δωρήσασθαι ἡμῖν τὸ μέγα ἔλεος».

Τῶν τριῶν Ἱεραρχῶν.

«Τοὺς τρεῖς μεγίστους φωστῆρας τῆς Τρισηλίου Θεότητος
τοὺς τὴν Οἰκουμένην ἀκτίσι δογμάτων θείων πυρσεύσαντας,
τοὺς μελιρρύτους ποταμοὺς τῆς σοφίας, τοὺς τὴν κτίσιν πᾶσαν
θεογνωσίας νάμασι καταρδεύσαντας, Βασίλειον τὸν μέγαν, καὶ
τὸν Θεολόγον Γρηγόριον, σὺν τῷ κλεινῷ Ἰωάννῃ τῷ τὴν γλῶτ-
ταν χρυσορρήμονι, πάντες οἱ τῶν λόγων αὐτῶν ἐρασταὶ συνελ-
θόντες ὕμνοις τιμῶμεν. Αὐτοὶ γὰρ τῇ Τριάδι ὑπὲρ ἡμῶν αἰ-
προσθεύουσιν».

Ὑπόσεως τοῦ Τιμίου Σταυροῦ.

«Σῶσον, Κύριε, τὸν λαόν σου καὶ εὐλόγησον τὴν κληρονο-
μίαν σου, νίκας τοῖς βασιλεῦσι κατὰ βαρβάρων δωρούμενος
καὶ τὸ σὸν φυλάττων διὰ τοῦ Σταυροῦ σου πολίτευμα».

Κυριακῆς τῆς Ὁρθοδοξίας.

«Τὴν ἄχραντον εἰκόνα σου προσκυνοῦμεν, Ἀγαθέ, αἰτού-
μενοι συγχώρησιν τῶν παισμάτων ἡμῶν, Χριστέ ὁ Θεός. Βου-
λήσει γὰρ ἡδύδοκῃσας σαρκὶ ἀνελθεῖν τῷ Σταυρῷ, ἵνα ρύση
οὓς ἔπλασας ἐκ τῆς δουλείας τοῦ ἐχθροῦ. Ὅθεν εὐχαρίστως
βοῶμεν σοι· Χαράς ἐπλήρωσας τὰ πάντα ὁ Σωτὴρ ἡμῶν, πα-
ραγενόμενος εἰς τὸ σῶσαι τὸν Κόσμον».

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΜΕΡΟΣ Α'.—ΤΟ ΑΓΙΟ ΠΝΕΥΜΑ ΣΤΟΥΣ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥΣ

1. Ἡ ἑορτὴ τῆς Πεντηκοστῆς	Σελὶς 5
2. Ἡ πρώτη Χριστιανικὴ Ἐκκλησία	» 6

ΜΕΡΟΣ Β'.—Η ΟΡΓΑΝΩΣΙ ΤΩΝ ΠΡΩΤΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΩΝ

3. Οἱ πρῶτοι Χριστιανοὶ	» 8
4. Οἱ ἑπτὰ Διάκονοι	» 10

ΜΕΡΟΣ Γ'.—ΟΙ ΠΡΩΤΟΙ ΜΑΡΤΥΡΕΣ

5. Πρωτομάρτυς Στέφανος	» 12
6. Ἀπόστολος Φίλιππος	» 13

ΜΕΡΟΣ Δ'.—Ο ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΠΑΥΛΟΣ

7. Ὁ Παῦλος διώκτης τοῦ Χριστιανισμοῦ	» 15
8. Ὁ Σαοῦλ Χριστιανὸς	» 16
9. Ὁ Παῦλος στὴν Ἀντιόχεια	» 19
10. Πρώτη ἀποστολικὴ πορεία τοῦ Παύλου	» 19
11. Δεύτερη ἀποστολικὴ πορεία τοῦ Παύλου	» 20
12. Τρίτη ἀποστολικὴ πορεία τοῦ Παύλου	» 25
13. Τετάρτη ἀποστολικὴ πορεία τοῦ Παύλου	» 26

ΜΕΡΟΣ Ε'.—ΟΙ ΑΛΛΟΙ ΑΠΟΣΤΟΛΟΙ

14. Ὁ Ἀπόστολος Πέτρος	» 28
15. Ὁ Πρωτόκλητος Ἀνδρέας	» 29
16. Ὁ Εὐαγγελιστὴς Λουκᾶς	» 30
17. Οἱ Ἀπόστολοι Ἰάκωβος καὶ Ἰωάννης	» 31
18. Οἱ ἄλλοι Ἀπόστολοι	» 32

ΜΕΡΟΣ ΣΤ'.—ΔΙΟΙΚΗΣΙ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

19. Ἐκκλησιαστικὴ Ἱεραρχία	» 35
20. Ἐπαρχιακαὶ Σύνοδοι. Πατριαρχεῖα	» 36

ΜΕΡΟΣ Ζ'.—ΔΙΩΓΜΟΙ ΤΩΝ ΧΡΙΣΤΙΑΝΩΝ

21. Τὰ αἷτια τῶν διωγμῶν	» 38
22. Οἱ διωγμοὶ τοῦ Νέρωνος	» 39
23. Ἄλλοι διωγμοὶ τῶν Χριστιανῶν	» 40
24. Ὁ Ἅγιος Γεώργιος	» 41
25. Ὁ Μεγαλομάρτυς Δημήτριος	» 44

ΜΕΡΟΣ Η'.—Ο ΜΕΓΑΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ

26. Ὁ Κωνσταντίνος Αὐτοκράτωρ	Σελίς	47
27. Τὸ δῶμα τοῦ Κωνσταντίνου	»	48
28. Ὁ Κωνσταντίνος προστάτης τῶν Χριστιανῶν	»	50
29. Ἡ Ἀγία Ἑλένη	»	51

ΜΕΡΟΣ Θ'.—ΑΝΑΤΑΡΑΧΑΙ ΣΤΗΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑ

30. Ἡ αἵρεσι τοῦ Ἀρείου	»	53
31. Ἡ αἵρεσι τοῦ Μακεδονίου	»	54
32. Ὁ Μέγας Ἀθανάσιος	»	54
33. Ἰουλιανὸς ὁ Παραβάτης	»	56

ΜΕΡΟΣ Ι'.—ΟΙ ΤΡΕΙΣ ΙΕΡΑΡΧΑΙ

34. Ὁ Μέγας Βασίλειος	»	57
35. Γρηγόριος ὁ Ναζιανζηνὸς	»	59
36. Ὁ Ἰωάννης Χρυσόστομος	»	60

ΜΕΡΟΣ ΙΑ'.—ΟΙ ΣΠΟΥΔΑΙΟΤΕΡΟΙ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΕΣ

37. Θεοδόσιος ὁ Α'	»	63
38. Ἰουστινιανὸς	»	64
39. Ἡράκλειος	»	65
40. Ἀσκηταὶ καὶ μοναχοὶ	»	69
41. Εἰκονομάχοι, Εἰκονολάτραι	»	70

ΜΕΡΟΣ ΙΒ'.—ΑΝΑΤΑΡΑΧΑΙ ΚΑΙ ΤΟ ΣΧΙΣΜΑ ΤΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΩΝ

42. Ὁ πάπας ζητεῖ τὰ πρωτεῖα	»	72
43. Ὁ Πατριάρχης Φώτιος	»	73
44. Δημιουργεῖται τὸ σχίσμα	»	74
45. Ἡ μεταρρύθμισι στὴ Δυτικὴ Ἐκκλησίᾳ	»	75

ΜΕΡΟΣ ΙΓ'.—Η ΔΙΟΙΚΗΣΙ ΤΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

46. Πατριάρχης καὶ προνόμιά του	»	78
47. Ἡ Ἐκκλησία μετὰ τὴν Ἀνεξαρτησίᾳ	»	79
48. Τὸ Βουλγαρικὸν σχίσμα	»	79
49. Τὰ ἄλλα Πατριαρχεῖα	»	80
ΤΡΟΠΑΡΙΑ ΕΟΡΤΩΝ	»	81

ΕΙΚΟΝΕΣ

1. Ὁ λιθοβολισμὸς τοῦ Πρωτομάρτυρος Στεφάνου	Σελίς	9
2. Ἡ ἀνάστασι τῆς Ταβιθάς	»	17
3. Ἐρριχναν τοὺς Χριστιανοὺς στὰ ἄγρια θηρία τῶν ἱπποδρόμων	»	33
4. Ὁ Ἅγιος Γεώργιος	»	43
5. Ὁ Ἅγιος Δημήτριος	»	45
6. Τὸ δῶμα τοῦ Μεγ. Κωνσταντίνου	»	49
7. Οἱ τρεῖς Ἱεράρχαι	»	67

Ἡ εἰκονογράφισι τοῦ βιβλίου ἐγένετο ἀπὸ
τὸν καλλιτέχνη ΔΙΟΝ. ΚΑΨΟΚΕΦΑΛΟ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΩΝ ΚΑΙ ΕΚΔΟΣΕΩΝ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΑ ΒΙΒΛΙΑ

ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ

ΕΛΕΥΘΕΡΟΙ ΕΚΔΟΣΕΙΣ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ

ΣΧΟΛΙΚΟΣ ΚΛΑΔΟΣ "ΑΕΤΟΥ," & "ΦΟΙΒΟΥ,"

ΑΘΗΝΑΙ • ΑΠΟΛΛΩΝΟΣ 35 • ΤΗΛ. 22-686

ΒΟΗΘΗΤΙΚΑ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ

Α' Θρησκευτικά:

1. ΠΑΛΑΙΑ ΔΙΑΘΗΚΗ, για την Γ' τάξι.
2. ΚΑΙΝΗ ΔΙΑΘΗΚΗ, για την Δ' τάξι.
3. ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ, για την Ε' τάξι.
4. ΚΑΤΗΧΗΣΙΣ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΗ, για την ΣΤ' τάξι.

Β' Ιστορίες:

5. ΜΥΘΙΚΟΙ ΧΡΟΝΟΙ, για την Γ' τάξι.
6. ΑΡΧΑΙΑΣ ΕΛΛΑΔΟΣ, για την Δ' τάξι.
7. ΒΥΖΑΝΤΙΝΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ, για την Ε' τάξι.
8. ΝΕΩΤΕΡΑΣ ΕΛΛΑΔΟΣ, για την ΣΤ' τάξι.

Γ' Γεωγραφία:

9. ΠΑΤΡΙΔΟΓΡΑΦΙΑ - ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ, για την Β' και Γ' τάξι.
10. ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ, για την Δ' τάξι.
11. ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ ΤΩΝ ΗΠΕΙΡΩΝ, για την Ε' τάξι.
12. ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ, για την ΣΤ' τάξι.

Δ' Φυσικά:

13. ΦΥΤΟΛΟΓΙΑ - ΖΩΟΛΟΓΙΑ, για την Γ' τάξι.
14. ΦΥΤΟΛΟΓΙΑ - ΖΩΟΛΟΓΙΑ, για την Δ' τάξι.
15. ΦΥΤΟΛΟΓΙΑ, για την Ε' τάξι.
16. ΖΩΟΛΟΓΙΑ - ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑ, για την ΣΤ' τάξι.
17. ΦΥΣΙΚΗ ΠΕΙΡΑΜΑΤΙΚΗ, για την Ε' και ΣΤ' τάξι.
18. ΧΗΜΕΙΑ, για την Ε' και ΣΤ' τάξι.

Ε' Μαθηματικά:

19. ΑΡΙΘΜΗΤΙΚΗ, για την Γ' τάξι.
20. ΑΡΙΘΜΗΤΙΚΗ, για την Δ' τάξι.
21. ΑΡΙΘΜΗΤΙΚΗ, για την Ε' τάξι.
22. ΑΡΙΘΜΗΤΙΚΗ, για την ΣΤ' τάξι.
23. ΓΕΩΜΕΤΡΙΑ, για την Ε' και ΣΤ' τάξι.

ΣΤ' Έλληνικά:

24. ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ, για την Ε' και ΣΤ' τάξι.

Γραμμένα σύμφωνα με τὸ ἀναλυτικὸν πρόγραμμα ὑπὸ τῶν κ. κ.
Θ. ΑΝΤΩΝΟΠΟΥΛΟΥ, Β. ΠΑΠΑΕΥΘΥΜΙΟΥ,
Γ. ΣΑΝΤΙΚΟΥ καὶ ΧΡΗΣΤΟΥ ΣΟΥΛΙΩΤΗ